

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 4

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΠΑΡΑ ΠΟΤΕ

Δόξα τῷ Θεῷ. Βορῶς αἰθρηγενέτης πνέει περὶ ἡμᾶς. Καὶ ἄριστοι εἶναι οἱ οἰωνοί. Διότι Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ, στρέφονται πρὸς τὰς ζωντανὰς δυνάμεις τοῦ Ἔθνους. Καὶ ὑψώνουσαι φωνὴν διαμαρτυρίας διὰ πᾶσαν ἀτασθαλίαν καὶ ἀσχημίαν, προβάλλονται, ἐνεργῶς καὶ ἐναργῶς, εἰς ἐγκαρδιωτάς, ἀναμορφωτάς καὶ εἰς ἐμπνευσμένους ὁδηγοὺς τῆς νεότητος· καὶ εἰς φωτεινοὺς σκαπανεῖς μιᾶς νέας πραγματικότητος, πού ἀποτελεῖ ἀνταύγειαν ἐνὸς ὑψηλόφρονος ἰδανισμοῦ.

*

Διότι αὐτὴν ἀσφαλῶς τὴν σημασίαν ἔχουν τόσον τὰ ὑψηλά κηρύγματα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ πρὸς τὴν ἀκαδημαϊκὴν μας νεότητα· ὅσον καὶ αἱ συνάξεις τῶν Θεολόγων μας εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, πρὸς ἀξιοποιήσιν τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν παρουσίας εἰς τὰ σχολεῖα. Διότι δὲν ἀρκεῖ ἡ ὕλική ἀπλῶς εὐημερία, διὰ νὰ στηρίξῃ τοὺς λαοὺς. Καὶ εἰς τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων, οὐδεὶς λαὸς ἐπέτυχεν νὰ μεγαλοουργήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιβιώσῃ, ὅσονδήποτε καὶ νὰ διέλαμψε τὸ ἐμπορικὸν καὶ ἐπιχειρηματικὸν του δαιμόνιον. Καὶ οἱ κερδομανεῖς καὶ πλούσιοι Καρχηδόνιοι ἐξηφανίσθησαν, ὅταν ἀντιμετώπισαν τὰς λεγεῶνας τῶν ἀπλῶν, ἀπερίττων καὶ φιλοπατρίδων Ρωμαίων πολιτῶν.

*

Καὶ ἡ ἐποχὴ μας, παρὰ τὰ ἀσύγκριτα ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς καὶ τῶν θριάμβων τῆς μηχανῆς, ἔχει ἀποβῆ δυστυχῶς, ὡς καὶ

ἄλλοτε εἴπομεν, στυγνῶς ὑλιστικῆ. Καὶ ἀπεργάζεται ἓνα κόσμον, χωρὶς ψυχὴν καὶ χωρὶς ἰδεώδη. Καὶ εἶναι μέγα ἀληθῶς τὸ εὐτύχημα, ὅτι κατανοεῖται—ἐπὶ τέλους—ὅτι τὸ Ἔθνος ἔχει ἀνάγκην πρὸ παντὸς Πίστεως, θητείας εἰς ἰδανικά. Καὶ ὅτι εἶναι ὅλως ἀπαραίτητον, δεχόμενοι, ἐν ἀμοιβαιότητι, εἰς τὰ στήθη μας τὴν θερμὴν πνοὴν ὁμοφρόνων ἀδελφῶν μας, νὰ μεταδίδωμεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις, τὴν φλόγα καὶ τὸ φῶς τῆς πίστεώς μας.

*

Καὶ βεβαίως τὸ περὶ ἀγωγῆς τοῦ πολίτου θέμα καὶ μέγα εἶναι καὶ ἐξόχως ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ πολὺπλευρον. Καὶ δὲν ἐξαντλεῖται εἰς ὀλίγας γραμμάς. Καὶ διὰ τοῦτο, μόνον τοῦτο λέγομεν. Ὅτι ἀπὸ ὅλας γενικῶς τὰς μορφὰς ἀναπηρίας, ἡ χειροτέρα εἶναι ἡ ἠθικὴ τοιαύτη. Καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς ἀναπηρίας ἀδίστακτος πρωτεργάτης καὶ οἰκοδόμος εἶναι καὶ θὰ εἶναι—καὶ εἰς τὴν χώραν μας καὶ παντοῦ—ἡ ἀντίθεος καὶ ὑλιστικὴ κοσμοθεωρία. Καὶ ἂν ὄντως βαθεῖα εἶναι ἡ πίστις μας πρὸς τὸ Ἔθνος μας καὶ τὴν αἰωνίαν Ἑλλάδα μας, τριπλῆ πρέπει νὰ κυριαρχήσῃ καὶ νὰ κατακτήσῃ, ὡς βαθύρριζος πλάτανος, τὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον ἢ πίστις. Πίστις εἰς τὸν Χριστόν. Πίστις πρὸς τὸ Δίκαιον. Καὶ πίστις πρὸς τὴν ἐλευθεροῦσαν Ἀλήθειαν καὶ πρὸς τῆς ἀληθοῦς γνώσεως τὸ φῶς· πού διαλύουν τοὺς ἐγωκεντρισμούς, καὶ καταλάμπουν τὴν ὁδόν, τῆς ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ἐπιτελέσεως τοῦ ἠθικοῦ μας χρέους. Μόνον οὕτω θ' ἀντιμετωπίσωμεν εὐθαρσῶς καὶ γενναίως πᾶσαν ἐπιφανομένην

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'

ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 1173

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος Κύριε Ἰερώνυμε, πρόεδρε τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

Παιδίον νέον τὸν πρὸ αἰῶνων Θεὸν ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ προσκυνήσαντες, αἰνὸν τε καὶ εὐχαριστήριον δοξολογίαν ἐπὶ τῆ τοῦ ἀνερμηνεύτου καὶ ἀφάτου τῆς σωτηριώδους οἰκονομίας μυστηρίου τελεσιουργήσει ἐν ἐκκλησίαις τῷ Θεῷ Πατρὶ ἀναπέμφαντες, ἄσμενοι ἐκομισάμεθα τὰ ἐπὶ τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ εορτῇ τίμια ἀδελφικὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου ἡμῶν Μακαριότητος, καὶ τὸν διὰ τούτων διαπεμφθέντα ἡμῶν συγχαρητήριον ἐόρτιον χαιρετισμὸν ἡδέως ἀπεδεξάμεθα.

Ἐπὶ τὴν ἀνταπόδοσιν οὖν τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμιωτάτῃ Μακαριότητι τοῦ ἐορτίου ἀδελφικοῦ χαιρετισμοῦ νῦν ἤκοντες, θερμῶς μὲν Αὐτῇ τε καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν

σεβασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ καὶ τῷ εὐλαβεῖ Κλήρῳ καὶ εὐσεβεῖ λαῷ ἐπὶ τῇ θείᾳ συγκαταβάσεως καὶ φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης χαρμωδῶς ταύτῃ εορτῇ συγχαίρομεν, τοῖς συγχαρητηρίοις δὲ καὶ εὐχὰς δλοκαρδίου ἐπάγοντες, δεόμεθα τοῦ ἐν Βηθλεὲμ ἐκ τῆς Παρθένου Παρθένου Τεχθέντος καὶ ἐν φάτῃ πενιχρῇ ἀνακλιθέντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ χαρίζεσθαι Ὑμῶν τὴν ἐπὶ τοῖς εὐφροσύνοις τούτοις χαρὰν πλήρη καὶ ἀδαπάνητον, τὸν δὲ ἐπιτέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτὸν αἰσίων καὶ εἰρηνικῶν καὶ οὐρανίων δωρημάτων πεπληρωμένον. Αὐτὸς θαυφέστερον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδλογίσαι καὶ τὴν ὑπερ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς πληρεστερας κοινωνίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καταβαλλομένην προσπάθειαν, εἰς δόξαν τοῦ τιμίου Ὄνοματος Αὐτοῦ.

Περιπτυσσόμεθα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ κατασπαζόμενοι Αὐτὴν ἐν Χριστῷ Τεχθέντι, διατελούμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξειδιασμένης τιμῆς.

Χριστούγεννα τοῦ 1967.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

δυσχέρειαν. Μόνον οὕτω θὰ κατανικηθῇ ἡ ἀγυρτεία πάσης οὐτοπιστικῆς κοσμοθεωρίας. Καὶ πᾶσα ἀσπαίρουσα καὶ εἰδεχθῆς μορφή ἀθλιότητος καὶ εἰς τὸν δημόσιον καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν μας βίον.

★

Ἄς σκεφθῶμεν, ὅτι τὸ αὐριον οἰκοδομεῖται πάντοτε ἐπάνω εἰς τὸ σήμερον. Καὶ ὅτι καὶ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὐριον θεμελιοῦνται καὶ στηρίζονται ἀρραγῶς ἐπάνω εἰς τὸ χθές. Καὶ ὅτι ἡμεῖς, ὡς Ἔθνος, ἔχομεν τὴν λαμπροτέραν ὄλων τῶν λαῶν παράδοσιν. Καὶ ὑπῆρξάμεν τὸ ἅλας τῆς ζωῆς. Σήμερον δὲ ἕνας ἀγὼν ἀποτρόπαιος διεξάγεται καὶ ἐπεκτείνεται ὡς ἡμέραι ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, κατὰ τῆς θείας Χριστιανικῆς ἀληθείας.

★

Καὶ οὐδέποτε εἰς τὴν ἱστορικὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος διεξήχθη ἀγὼν, μὲ τόσην ὑπουλότητα, μὲ τόσον εἰδεχθῆ καὶ ἀσυνείδητον ἐγκληματικότητα, καὶ μὲ τόσην πρωτοφανῆ ἀληθῶς ἐμπάθειαν. Δὲν πρόκειται, ὅπως ἄλ-

λοτε, περὶ ἐπεκτάσεως οἰασδήποτε ἐθνικῆς κυριαρχίας. Ἀλλὰ—ἐν τῇ βαθυτέρᾳ του οὐσία—πρόκειται περὶ συγκρούσεως μεταξὺ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἀντιθεοῦ στρατευομένου ὕλισμοῦ.

Καὶ εἶναι ἀνάγκη διὰ τοῦτο, νὰ διαπαιδαγωγῆται ἡ νεότης μας ἐν Χριστῷ, καὶ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν, τὴν ὑποτάσσουσιν πᾶσαν ἀτομικὴν ἐπιδιώξιν καὶ βουλιμίαν εἰς τὸ ἀνώτερον ἠθικὸν χρέος. Καὶ νὰ ἐναρμονίξῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου ἐντὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνόλου. Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν καμπὴν τῆς Ἱστορίας, σήμερον περισσότερο παρά ποτέ, ἔχομεν ἀνάγκην φλογεῶς ἀνωτέρας πνοῆς καὶ κρατερῆς ἀναβιωτικῆς μάχης. Καὶ τὴν νίκην θὰ μᾶς τὴν δώσῃ ἡ ἐμμονὴ εἰς τὰς τιμίας μας παραδόσεις. Καὶ ἡ πίστις πρὸς τὸν Χριστόν, ὁ Ὅποιος μᾶς ἔταξεν ὡς θεοκίνητον σάλπιγγα τοῦ πνευματικοῦ ἔαρος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγέννησε τὸν κόσμον, διὰ τοῦ Θεοῦ δὲ Πνεύματός Του διευτυπώσαμεν καὶ ἐδώκαμεν εἰς τὴν οἰκουμένην ὅλην τὸ ἀπαύγασμα τῆς οὐρανοῦ διδασκαλίας Του.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

B'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος Κῶ Κῶ Ἱερωνύμῳ

Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε»!

Σύμψαν τὸ πλήρωμα τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἀγάλλεται σήμερον, ὅτι τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον ἀποκαλύπτεται τῷ κόσμῳ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μοργογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἦλθε «καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν νόθεσίαν ἀπολάβωμεν». Τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους φωτίζει καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας. Τὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἄμετρον ἔλεος καὶ ἡ ἄκρα Αὐτοῦ συγκρατάβασις, αἱ πέμψασαι πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, Σωτήρα καὶ Αντρωτήρ, πληροῦσι τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐγνωμοσύνης, χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, κινουσι δὲ τὰ χεῖλη ἡμῶν εἰς αἶνον καὶ δοξολογίαν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ τῶν ἀγγέλων τὸν Οὐράνιον Ὑμνον: «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Μὲ τοιαύτας ἱερὰς σκέψεις ἀπευθύνομεν σήμερον τῇ Ὑμετέρα προσφιλεῖ Μακαριότητι τὸ ἔορτιον ἡμῶν τοῦτο Γράμμα, ἵνα ἐπικοινωνήσωμεν πνευματικῶς καὶ συγχαρῶμεν Αὐτῇ καὶ τοῖς περὶ Αὐτήν ἐν Χριστῷ Ἀδελφοῖς ὡς καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι, δεηθῶμεν δ' ἐκ βάθους καρδίας, ὅπως ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς διὰ τὴν ἡμετέρων ἀπολύτρωσιν καὶ σωτηρίαν Κύριος καὶ Θεὸς χαρίζεται ὑγίαν ἀκλόνητον, ψυχῆς τε καὶ σώματος, πρὸς δεξιὰν διακωβέρνησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὀλκάδος εἰς τοὺς χαλεποὺς τούτους καιροὺς, εὐλογῇ δὲ τοὺς καλοὺς ἀγῶνας Αὐτῆς, πρὸς ἐπικρατήσιν τῆς τοῦ Θεοῦ Βασιλείας ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπὶ τούτοις τὴν Ὑμετέρων πεπνυμένην καὶ θεοφροῦρητον Κορυφὴν ἐν Χριστῷ τεχθέντι περιπτυσσόμενοι, διατελοῦμεν Αὐτῆς

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Χριστούγεννα τοῦ 1967.

Ἀγαπητὸς καὶ ὄλιος πρόθυμος ἀδελφός

† Ὁ Λεοντοπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Τοποτηρητῆς

Γ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὸ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ κύριε Ἱερώνυμε, τὴν Ὑμετέρων περιπόθητον Μακαριώ-

τητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ τῷ ἐν Βηθλεὲμ Τεχθέντι κατασπαζόμενοι, προσαγορευόμενοι ὑπερήδιστα.

Ζοφερός, κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς ἰδίως περιοχὴν, ὁ ὀρίζων ἐν ᾧ, θεῖα παραχωρήσει, καταξιούμεθα καὶ τοῦτο τὸ ἔτος τὰς ἀναμνηστηρίους τῆς Θείας τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως ἐπιτελέσαι καθηκόντως ἑορτὰς καὶ προσκυνῆσαι ἀξιοχρέως τὸν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Φάτῃ τοῦ Ἱεροῦ τῆς Βηθλεὲμ Σπηλαίου καταδεξάμενον ἀνακλιθῆναι διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν Θεάνθρωπον Αντρωτήρ.

Στενάζουν οἱ Ἅγιοι τῆς Χριστιανωσύνης Τόποι εὐδοκούμενοι εἰς κατάστασιν πρωτοφανῆ καὶ ἀνήκουστον ἐν τῇ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἐνδόξῳ Αὐτῶν ἱστορίᾳ καὶ ἀγωνισμῶν τὰ Ἱερὰ καὶ Σεβάσμια ἀπάσαις ταῖς εὐσεβόφροσι γενεαῖς Προσκυνήματα διὰ τὸ ἀδύλον καὶ ἀσάφες αὐτῶν μέλλον. Ἡ χρησιμοποίησις τῆς ὤμης, αἰφνιδιαστικῆς καὶ βαναύσου βίας τῶν ὄπλων κατὰ ἀνυπόπτων συνανθρώπων ἐπραγματοποιήθη ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ περιοχῇ, ἔνθα στρατιαὶ Οὐρανίων Ἀγγέλων θεοκηνῶς διετρόνωσαν τὸ «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη!!». Ἡ Εἰρήνη δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἀπομακρυνομένη τῆς διὰ τοῦ Θεοῦ εἰρήνης, κλυδωνίζεται δεινῶς εἰς πλεῖστα τῆς ὑψηλοῦ σημεία, συγκρούσεών τε καὶ ἀναστατώσεων ἀκονομένων πολλαχόθεν, ὥστε αὐθορμήτως ἐνίοτε γεννᾶται ὁ λογισμὸς, ὅτι «ἐκόνκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος», ἡ ἄβυσσος τῶν ἀντιθέων δυνάμεων τοῦ σκότους, τῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τεχνήντως ὑπ' αὐτῶν παραπεισθημένων ὑψηλῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρήνης ἐννοιῶν διασπειρουσῶν τὴν διχόνοιαν ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ὁμαιμόνων συμπολιτῶν καὶ ἀδελφῶν συμπατριωτῶν.

Ἐδλογητός, ὅμως, πάντοτε ὁ Θεὸς ἡμῶν, Ὅστις τῇ πανσθενουργῷ Αὐτοῦ Δεξιᾷ θέλει νικητὰς ἀναδείξει τοὺς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας προμάχους καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης ἀγωνιστὰς, οὐκ ἔων ἡμᾶς, τῇ φιλανθρώπῳ Αὐτοῦ Προνοίᾳ, πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα.

Ἐν τοιαύτῃ διαθέσει ψυχῆς προαγόμεθα ἑορτίους προσρήσεις ἀπευθῆναι τῇ Ὑμετέρα Ἀδελφοποθήτῳ Μακαριότητι, δεήσεις καὶ ἰκεσίας προσάγοντες πρὸς τὸν ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως γεγονότα ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας γεννηθέντα Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὅπως σκέπη καὶ ἐνισχύη τὴν Ὑμετέρων Μακαριότητα εἰς τὸ σταθερῶς κατευθῆναι τὴν πεπιστευμένην Αὐτῇ φιλιτάτην Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν πρὸς εὐδίους λιμένας σωτηρίας καὶ γαλήνης.

Ἐπὶ τούτοις, παρακαλοῦντες διαβιβᾶσαι τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς πρὸς ἅπασαν τὴν ἀξιοσέβαστον Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἐπὶ θύραις Νέον Ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου εὐχόμενοι Ὑμῖν τε καὶ σύμπαντι τῷ ἡρωϊκῷ καὶ φιλοχρίστῳ Ἑλληνικῷ λαῷ μεστὸν πάσης θεῆθεν ἀγαθωσύνης, εὐημερίας καὶ προόδου, διατελοῦμεν

Ἐν Βηρυτῷ, Χριστούγεννα σωτηρίου ἔτους 1967.

Ἀγαπητὸς καὶ ὄλιος πρόθυμος ἀδελφός ἐν Κυρίῳ

† Ὁ Ἀντιοχείας ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

Δ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Ἱερώνυμον
Ἀθήνας

Ἐφ' ἑορταῖς εὐσεβείας ἡμῶν γηθοσύνως χαιρετίζοντες Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα, λιπαρῶς δεόμεθα ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου ἀπὸ Θεοδέγμονος σπηλαίου Γεννήσεως ἐπικαταπέμπειν ἀγίαις Αὐτοῦ Ἐκκλησίαις χάριν καὶ εὐλογίαν ἐπὶ προαγωγῇ καὶ παγιώσει εἰρήνης ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης σύμπαντος κόσμου, ἐνδυναμοῦν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα ἐπὶ μίχριστον ἐν ὑγείᾳ ἀστεμφεῖ ἐπ' ἀγαθῷ Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Περιπτυσσόμεθα Αὐτὴν ἐν Χριστῷ ὑπερφυῶς ἐκ Παρθένου Τεχθέντι.

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

Ε'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ

Μακαριώτατον Ἱερώνυμον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Ἀθήνας

Μακαριώτατε,
Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἡ Ἁγία Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ αὐτὴν τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν νὰ ἑορτάσωμεν εὐφροσύνως τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν μας.

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε!».

Ἐκ βάθους ψυχῆς χαιρετίζω ταπεινῶς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν, «τοῦ κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἵνα ἀναγεννήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν οὐράνιον ζωὴν».

Δεχθῆτε με εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς χάρις Ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, ὁ Ὅποιος μᾶς ἔφερεν εἰς τὴν γῆν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδοκίαν ἐν ἀνθρώποις, ὡς ψάλλουν οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῆς Χάριτος ὡς εἶπεν ὁ ἴδιος: «Ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσω».

Αὐτὴ ἡ κοινὴ χάρά μας εἶθε νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελελειωμένη, διότι ἡ ἐν Κυρίῳ χάρα εἶναι ἡ πνευματικὴ μας δύναμις.

Καὶ τὸν νέον ἐναντὸν τῆς χρηστότητος τοῦ Θεοῦ εἶθε νὰ εὐλογῆσῃ ὁ Κύριος διὰ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ζωῆς καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων καὶ εἶθε νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ τόσον ὑπὸ πάντων ποθομένη εἰρήνη.

Μόσχα, Χριστούγεννα τοῦ 1967-68.

Μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

† Ὁ Μόσχος ΑΛΕΞΙΟΣ

ΣΤ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Ἱερώνυμον
Ἀθήνας

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῷ τῆς Μετριότητος ἡμῶν, Κύριε Ἱερώνυμε, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα λίαν ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν.

Μεταφερόμενοι νοερῶς κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Βηθλέεμ, ὅπου ἐφανερώθη ἡμῖν ἐν σαρκὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης (Ρωμ. 15, 33) καὶ διὰ τῆς γεννήσεως Αὐτοῦ ἔφερε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδοκίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων (Λουκ. 2, 14), χαιρετίζομεν τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν ἡμῖν Μακαριότητα, τοὺς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τὸν Κλῆρον καὶ τοὺς εὐσεβεῖς πιστοὺς τῆς ἀδελφῆς καὶ ὁμόρου μας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ χαιρετισμοῦ τῶν Χριστουγέννων:

ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΤΕΧΘΗ!

Ἡ πνευματικὴ χάρα ἡ προκαλουμένη ἐκ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, αὐτῆς τῆς καθολικῆς ἑορτῆς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς καλῆς θελήσεως, διαταράσσεται ἐκ τῆς παρουσίας πολέμων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῆς αἱματοχυσίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐτι περισσότερον ἐντείνει τὰς δοκιμασίας καὶ τὸν πόνον τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦτο δεόμεθα ἐγκαρδίως τοῦ Θεοῦ Βρέφους νὰ προστατεύσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκ περαιτέρω δοκιμασιῶν καὶ ἐκ τῆς ἐνδεχομένης τρομακτικῆς καταστροφῆς.

Μετὰ τοιαύτης ἐν Θεῷ ἐλπίδος (ψαλμ. 61, 8) συγκαίρομεν Ὑμῖν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων, εὐχόμενοι εὐλογοῦντες, ὅπως ὁ ἄρτι τεχθεὶς Σωτὴρ τοῦ κόσμου χαρίξῃ Ὑμῖν ὑγείαν καὶ μακροζωίαν καὶ εὐλογῇ τὰς ἀόκνους προσπάθειάς Ὑμῶν διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν πνευματικὴν πρόοδον τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Εἶθε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ συνοδεύῃ τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν ἡμῖν Μακαριότητα καὶ ἐπιδαφιλεύῃ Αὐτὴν «πᾶν δώρημα ἄνωθεν καταβαῖνον» κατὰ τὸ ἐπιτέλλον παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογημένον ἔτος τοῦ 1968.

Ἀσπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐν πνεύματι, διατελοῦμεν

Βελιγράδιον, Χριστούγεννα τοῦ 1967.

Ἀσφωσιωμένος Ὑμῖν ἐν Χριστῷ
ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

† Ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ζ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Μακαριώτατον Ἱερώνυμον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Σᾶς διαβιβάζομεν τοὺς ἐγκαρδίους μας χαιρετισμούς ἐπ' εὐκαιρία τῆς λαμπρᾶς ἐορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ εὐχόμεθα τὸ Νέον Ἔτος μεστὸν πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ὑγείας τῇ Ὑμετέρα Μακαριότητι, τῇ Ἱερᾷ Ἱεραρχίᾳ, τοῖς πιστοῖς τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἐκκλησίας, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ὁ πανοικτίρμων Θεὸς ἔταξεν Ὑμᾶς ὡς ἄγγελόν Του, δυνατὸν ἐν πίστει καὶ μεστὸν σοφίας, διὰ τὸ εἶναι ὁ πρῶτος λειτουργὸς τῆς καὶ διὰ τὸ τὴν ὁδηγῆ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.

Δέομαι συνεχῶς τοῦ ἐπὶ γῆς σαρκωθέντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἐπιδαψιλεύῃ τὰς δωρεάς Του εἰς τὸν κόσμον τῶν ἡμερῶν μας καὶ ὅπως παγιώσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδοκίαν, αἱ ὁποῖαι ἀνηγγέλθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς Γεννήσεως ὑπὸ τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

Σόφια, 14 Δεκεμβρίου 1967.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Βουλγαρίας ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Η'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργέ, Κύριε Ἱερώνυμε, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον ἀποκαλύπτεται σήμερον. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, «παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα», λαβὼν δούλου μορφὴν καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου γενόμενος, κατέρχεται ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἡμᾶς καταπλουτίσῃ τῇ δόξῃ Αὐτοῦ καὶ πολίτας τῆς ἐπουρανίου Αὐτοῦ βασιλείας ἀναδείξῃ.

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ συναγάλλονται καὶ συνευφραίνονται ἐπὶ τούτῳ. Οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανοῖς, δοξολογοῦντες τὸν βουληθέντα ἐποφθῆναι παιδίον νέον τὸν πρὸ αἰῶνων Θεόν, ἐν συμφώνῳ χοροστασίᾳ μελωδοῦσι: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς, μετὰ τῶν μάγων νοερῶς ὀδοιποροῦντες πρὸς Βηθλεέμ, προσκυνοῦσιν ἐν εὐλαβείᾳ τὸν ἐν σπηλαίῳ τεχθέντα προαιώνιον Λόγον.

Ἐν τῇ ἐδσήμεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν τὰ κάτω τοῖς ἄνω συναγάλλεται καὶ συνευφραίνεται, ἔθει παλαιῶ καὶ ἱερῶ στοιχοῦντες, προφρόνως ἤκομεν ἐν πνεύματι, προσάγοντες μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὸν τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας ἐόρτιον ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Λόγον ἐνσαρκώσει χαιρετισμὸν τῇ Ὑμετέρα γερασμίᾳ Μακαριότητι καὶ τοῖς περὶ Αὐτὴν σεβασμίοις Ἀρχιερεῦσιν, εὐσεβεῖ ἱερατείῳ καὶ χριστεπωνύμῳ λαῷ.

Τῷ δ' ἐν σπηλαίῳ τεχθέντι Σωτῆρι ἡμῶν προσπίπτοντες, ἐκτενῶς δεόμεθα Αὐτοῦ διαφυλάττειν τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον Μακαριότητα ὑγαίνουσαν, ἐρρωμένην καὶ εὐεκτοῦσαν, ἐπὶ ἔτη παμπληθῆ τὴν κοσμοσωτήριον Αὐτοῦ Γέννησιν ἐν εἰρήνῃ καὶ χαρᾷ πανηγυρίζουσιν καὶ τὴν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῆς ἀνωθεν ἐμπειπιστευμένης Αὐτῇ λογικῆς ποιμνῆς πνευματικῆν καρποφορίαν πλουσίαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσάγουσαν, χαρίσασθαι δ' Αὐτῇ καὶ τὸν ἐπὶ θύραις νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτὸν εἰρηνικόν, αἴσιον ἐν παντὶ καὶ πεπληρωμένον οὐρανίων δωρημάτων.

Πρὸς τοῦτοις καὶ αἰθῆς τὴν Ὑμετέραν Κορροφὴν περιπτυσσόμενοι, φιλήμασιν ἀγίοις ἀδελφικοῖς καταστέφομεν Αὐτὴν καὶ διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου, Χριστούγεννα 1967.

Τῆς ἡμετέρας γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Θ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Μακαριώτατον Ἱερώνυμον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας

Σήμερον, ὅτε ἐπέστη ὁ καιρὸς τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐπαγγελίας τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον—«ἐκ Παρθένου γεννηθήσεται ὁ Σωτῆρ, ὅστις λυτρώσῃ ἡμᾶς τῆς κατάρας καὶ τοῦ θανάτου», σύμπας ὁ κόσμος ἀκούει ἀπὸ τῆς οὐρανιας στρατιάς τὴν μέχρι τότε οὐδέποτε ἀκουσθεῖσαν ἀσυνήθη εἰδήσιν καὶ δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ—«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Καὶ οἱ ἐν σκιᾷ καθήμενοι λαοὶ τῆς γῆς ἔσπευσαν ν' ἀπαντήσῃν· «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε! Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ, ἀπαντήσατε! Ἄσατε πᾶσα ἡ γῆ!».

Καὶ ἦλθεν ἐν σαρκὶ καὶ ὡς ἄνθρωπος ἔζησε...καὶ ἀποκατέστησε τὴν διὰ τῆς ἁμαρτίας διαταραχθεῖσαν εἰρήνην μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἀνεκαινίσθη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων... Τὸ μέγιστον γεγονός τὸ κατ' ἔτος ἐορταζόμενον καὶ τώρα ἀνακαινίζει τὴν πίστιν μας, τὴν σωματικὴν καὶ πνευ-

ματικὴν φύσιν μας. Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς πίστεως αὐτῆς ἀποβαίνει σαφές τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ φωτεινὸν τὸ σκότος τῆς ἱστορίας. Ἡ πίστις αὐτὴ εἰς τὴν ζωὴν μεταδίδει δύναμιν καὶ διὰ τοῦτο ὅπου ἡ Ζωὴ-ἐκεῖ ἢ πίστις, ὅπου ἢ πίστις-ἐκεῖ ὁ Θεός, ὅπου ὁ Θεός-ἐκεῖ ἢ ἀγάπη καὶ ἢ εἰρήνη.

Ἡ πίστις αὐτὴ ὑπάρχει ἀφ' ὅτου ὑπάρχει ἡ ἀνθρωπότης, ἢ δὲ ἀποκέρυξις τῆς εἶναι ὡσὰν ἀποκέρυξις τῆς λαμπρᾶς χαρᾶς τῆς ζωῆς.

Ἄλλὰ ποῦ εἶναι ἡ εἰρήνη αὐτὴ; Μόλις πρὸ ὀλίγου ἔληξεν ὁ σκληρὸς πόλεμος καὶ ὅλη ἡ οἰκουμένη ἴσταται ἐνώπιον τοῦ κινδύνου ἐνὸς νέου δηλητηριώδους καταστρεπτικοῦ πολέμου. Τὴν εἰρήνην διαταράσσει τὸ πονηρὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον σπείρει ζιζάνια μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, θέλει νὰ κωριεύσῃ τὴν καρδίαν, τὰς σκέψεις καὶ τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, θέλει ὀλονέν περισσότερον νὰ διευρύνῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ σκότους καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Κόσμου...

Καὶ ἰδοὺ ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν σκέψεων αὐτῶν καταφεύγομεν ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν σωτηρίαν καὶ μετὰ δακρύων παρακαλοῦμεν Ἐσὲ τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους, νὰ θέσῃς τέρμα εἰς τὴν ἀνησυχίαν τοῦ κόσμου καὶ νὰ μᾶς χαρίσῃς τὴν ποθητὴν εἰρήνην! Ἐκχυσον ἐπὶ τοῦ κόσμου τὴν ἀγάπην, διὰ νὰ παύσῃ πᾶσα διαφωνία καὶ βασιλεύσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀγάπη. Ἢδη κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν Σου εἶχες συμπάθειαν διὰ τὰς ταλαιπωρίας τῶν ἀνθρώπων. Αὐπήσων τὰς τόσας ἀπογορευθεῖσας οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι ἀπώλεσαν τοὺς προστάτας. Αὐπήσων τὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος στενάζει κάτω ἀπὸ τεράστια ἐρείπια. Ἐμπνευσον εἰς τοὺς ἀλληλοτρογωμένους ἰθύνοντας καὶ λαοὺς χρηστὰς διαθέσεις, εἰρήνευσον τὰς διχονοίας, στρέφον τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην τῆς εἰρήνης.

Μνήσθητι, Κύριε, μνήσθητι. Ὅπως ἄλλοτε εἰς τὴν ἱκετευτικὴν κρωγὴν τοῦ Ἀπ. Πέτρου: «Σῶσον ἡμᾶς Κύριε, διότι ἀπολλύμεθα», Σὺ ἀπήντησες οἰκτιρμόνως γαληνεύσας τὴν θάλασσαν ἐν ὥρᾳ τρικυμίας, οὕτω καὶ τώρα ἀποκρίθητι στοργικῶς εἰς τὰς προσευχὰς μας καὶ ἐπίστρεφε εἰς τὸν ἀνήσυχον κόσμον τὴν ἡσυχίαν, τὴν γαλήνην καὶ τὴν εἰρήνην.

Καὶ σὺ, θριαμβεύουσα Μῆτερ Παρθένε, ὡς καὶ πρότερον κατὰ τὰς φοβερὰς δοκιμασίας, βοήθησον ἡμῖν, προστάτευσον ἡμᾶς, σῶσον ἡμᾶς!

Εἴθε, Κύριε, τὸ ἐπιτέλλον νέον ἔτος τοῦ 1968 νὰ εἶναι ἔτος εἰρήνης, εὐκρασίας ἀέρων καὶ εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς. Γένοιτο, Κύριε, γένοιτο!

Μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ περιπτύσσομαι Ὑμᾶς καὶ εὐχομαι Ὑμῖν πάντα τὰ ἐπιγεία καὶ ἐπουράνια ἀγαθὰ.

Τιφλίς, Χριστούγεννα τοῦ 1967.

† Ὁ Γεωργίας ΕΥΦΡΑΙΜ Β'

I'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Μακαριώτατον Ἱερώνυμον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε».

Ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἐορτάζει τώρα τὸ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθὲν Θεῖον Βρέφος-Χριστόν. Πάλιν ἡχεῖ ὑπεράνω τῆς γῆς μας παθηγορητικῶς ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14). Νοερῶς ἐρχόμεθα μετὰ τῶν μάγων καὶ τῶν ποιμένων εἰς τὴν φάτνην τοῦ Χριστοῦ, χαίροντες διότι ἐξεπληρώθησαν αἱ προφητεῖαι τῶν προφητῶν καὶ διότι ὁ Προαιώνιος Λόγος σαρκωθείς «ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς Μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας» (Ἰωάν. 1,14).

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐορτῶν τῶν Χριστουγέννων, ὅτε αἱ καρδίαι εἶναι ἔμπλεοι χαρᾶς, παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ δεχθῆ τὰς πλέον ἐγκαρδίδους εὐχὰς μου. Εἴθε τὸ Θεῖον Βρέφος νὰ φυλάττῃ Ὑμᾶς, τὴν Ὑμετέραν σεπτὴν Ἱεραρχίαν καὶ τοὺς πιστοὺς ἐν καλῇ ὑγείᾳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ νὰ εὐλογῇ πάντας τοὺς κόπους Ὑμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Τὸ ἐπιτέλλον Νέον Ἔτος 1968 εἴθε νὰ εἶναι δι' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα ἔτος εἰρήνης καὶ ἐποικοδομητικῆς ἐργασίας.

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε».

Βαρσοβία, Χριστούγεννα τοῦ 1967.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀδελφός ἐν Χριστῷ

† Ὁ Βαρσοβίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

IA'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΑΓΑΣ

Μακαριώτατον Κύριον Ἱερώνυμον,
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Βαθυσέβαστε Μακαριώτατε Δέσποτα,

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εὐλογημένης ἐορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεγάλη χαρὰ πληροῖ τὰς καρδίας μας. Ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἔδειξεν ὅλην τὴν ἀγάπην Του πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τοῦ ἐπαπαδώσῃ τὴν πρωταρχικὴν τιμὴν καὶ ἀγιότητα. Διὰ τοῦτο ἡ παρούσα ἡμέρα ἀποτελεῖ στεφάνωμα τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνθρώπου, πηγὴν καὶ ρίζαν παντὸς ἀγαθοῦ. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔλαβε τὴν φύσιν μας

καὶ τοιοντοτρόπως ἦλθεν ἡ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προσδοκωμένη εἰρήνη τῆς γῆς, ἡ καταλλάξασα τὴν κτίσιν μὲ τὸν Δημιουργόν, τὸ θνητὸν μὲ τὸ ἀθάνατον, τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὸ τὸ ἱερὸν μυστήριον ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς ἐξηγεῖ: «Χριστὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας».

«Ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς, ὁ ἄνθρωπος ἐν οὐρανοῖς», οἱ ἄγγελοι συλλειτουργοῦν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ζητοῦντες «τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ». Οἱ ἄνθρωποι εὐρίσκονται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ἀγγέλων, ἡ κατάρα καὶ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα κατηργήθησαν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη ἐν σαρκί, διὰ νὰ μᾶς ἀναγεννήσῃ πνευματικῶς καὶ νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀθανάτους. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς μεθ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας αὐτὴν τὴν ἡμέραν μὲ ἰδιαίτερον ἐνθουσιασμὸν προσχωροῦμεν εἰς τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν, τὴν ψαλλοῦσαν διὰ πρώτην φορὰν τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Πλήρης χαρᾶς ἐκ τῆς παρουσίας πανηγύρεως, ἐξ ὅλης ψυχῆς προσαγορεύω καὶ χαιρετίζω Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, ἐπὶ τῇ σωτηρίῳ ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει. Κύπτων πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Θεοῦ Βρέφους—Χριστοῦ, παρακαλῶ Αὐτὸν ὅπως ἀποστείλῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, τοὺς Ἀρχιεπίσκοπους καὶ τοὺς ποιμένας τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἀγίας Ἐκκλησίας τὰς δωρεὰς τοῦ οὐρανοῦ ἐλέους Του, ἐκπληρῶν τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας Ὑμῶν, ἐνισχύων τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις Ὑμῶν ἐπὶ μίῃ κιστον.

Περιπτυσσόμενος τὴν Ὑμετέραν ἀξιοσέβαστον Μακαριότητα, ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι Ὑμᾶς, ἐξαιτούμενος δι' ἑαυτὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν τὰς πρωθιεραρχικὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Πράγα, Χριστούγεννα τοῦ 1967.

Ἀφωσιωμένος ἐν Χριστῷ

† Ὁ Πράγας ΔΩΡΟΘΕΟΣ

IB'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΙΝΑ

Μακαριώτατε,

Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενό-

μενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν νόθεσίαν ἀπολάβωμεν, κηρύσσει ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος.

Ταύτην τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτάζει σήμερον ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ μνήμων τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος καλεῖ τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα, ὅπως δοξάσωσι τὸν πανάγαθον Θεόν, τὸν ἀποστείλαντα τὸν μέγαν τοῦτον τῆς Βουλῆς Αὐτοῦ Ἀγγελον, ἵνα εὐαγγελισθῇ τοῖς ἀνθρώποις τὴν εἰρήνην, τὴν σώτειραν ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ ἡμεῖς τέκνα πιστὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ψάλλοντες μετ' αὐτῆς σήμερον τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη», ἱκετεύομεν αὐτὸν ὅπως παραβλέπων τὰς ἀνθρωπίνους ματαιοδοξίας, ἐκ τῶν ὁποίων προέρχονται αἱ διαιρέσεις, αἱ μάχαι, αἱ ἀκαταστασίαι καὶ οἱ πόλεμοι τόσοι μεταξὺ τῶν ἀτόμων, ὅσον καὶ τῶν λαῶν, ἴδια κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ὅσον ὁλόκληρος ὁ κόσμος εὐρίσκεται τεταραγμένος, καθησοχάσῃ αὐτὸν χορηγῶν τὴν εἰρήνην αὐτοῦ, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν, ἵνα πάντες ἡνωμένοι πανηγυρίζωσι χαίροντες τὴν μεγάλην ταύτην καὶ χαρομόσνον ἑορτὴν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὸς ὅς ἀξίωσῃ καὶ τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα, ἣτις τόσοι ἐπαξίως κατέχει τὸν Προεδρικὸν θρόνον τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἑορτάξῃ ἐπὶ μῆκιστον τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν Ἔθνους, τὸν δὲ ἐνιαυτὸν τῆς χάριτός Του χαρίσῃ Αὐτῇ μεστὸν οὐρανοῦν καὶ ἐπιγειῶν ἀγαθῶν, ἔτι δὲ καταξίωσῃ τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα, ὅπως ἴδη ἐκπληρωμένους πάντας τοὺς ὑποκαρδίους Αὐτῆς πόθους διὰ τὴν ἀναστροφὴν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας χάριν τοῦ εὐγενοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις περιπτυσσόμενοι ἀδελφικῶς τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Κορυφὴν καὶ κατασπαζόμενοι ἀδελφικῶς τὴν πανίερον δεξιὰν Αὐτῆς, διατελοῦμεν

Ἐν Καίρῳ 21 Δεκεμβρίου 1967.

Τῆς Ὑμετέρας θεοτιμῆτου Μακαριότητος ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ τέκνον πειθήνιον

† Ὁ Σινᾶ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ

Καὶ οἱ ἐν Καίρῳ Ἀντιπρόσωποι τῆς Μονῆς

Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος

Ἀρχιμανδρίτης Κλήμης

Ἀρχιμανδρίτης Δαμιανὸς

Ο ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ κ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ

Εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ἐλασσῶνος ἐγένετο τῆν 21 Ἰανουαρίου τρ. ἔτους ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος κ. Σεβαστιανοῦ, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Λαρίσης κ. Ἰακώβου, τοῦ ἀνωτέρου στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τοῦ Νομοῦ Λαρίσης Ταξιάρχου κ. Παλαιολόγου, τοῦ Νομάρχου Λαρίσης κ. Παναγιωτοπούλου, τοῦ Δημάρχου Ἐλασσῶνος κ. Τσιαβέ, ἐκπροσώπων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ σωματείων καὶ χιλιάδων λαοῦ.

Μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ Δημάρχου, τοῦ Νομάρχου, τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Κερκυραϊκῆς Ἐνώσεως Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος ἐξεφώνησε τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, τὸ κεῖμενον τοῦ ὁποίου ἔχει ὡς ἑξῆς :

*Σεβασμιότατοι,
Εὐλαβῆς Πρεσβύτεριον,
Κύριε Νομάρχα καὶ λοιποὶ Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ,
Λαὲ τοῦ Κυρίου ἡγαπημένε,*

Δόξαν καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Τριαδικὸν Ἅγιον Θεὸν ἀναπέμπω, ὅτι κατὰ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος πρὸς ἐμὲ ἐπέειδεν ἐπὶ τὴν ἐμὴν ταπεινῶσιν καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ Αὐτοῦ συγκαταβάσει μὲ ἤξιωσε, ἵνα ἀνέλθω εἰς τὸν ὕψιστον τοῦτον βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης καὶ νὰ κατασταθῶ Μητροπολίτης τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης Ἱερᾶς Μητροπόλεως τῆς Ἐλασσῶνος, τὸν θρόνον τῆς ὁποίας κατὰ τὴν μακρὰν διαδρομὴν τῶν αἰῶνων ἐκλέϊσαν ἐκλεκτοὶ Ἱεράρχαι, διαπρέφαντες ἐπὶ ἀρετῇ, σοφίᾳ καὶ συνέσει, καὶ ἡ ὁποία ὡς ἐκ τῶν ὑπερέχον καὶ ἐπιφανῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀνδρῶν τοὺς ὁποίους ἐξέθροφεν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐκ Τσαρισσῆς μέγας τῶ ὄντι ἐκκλησιαστικὸς Ἀνὴρ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁ πολὺς καὶ περιώνυμος Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, κοσμεῖ καὶ λαμπρύνει, ὡς πολύτιμος ἀδάμας, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἐνδόξου ἡμῶν Χώρας, τῆς αἰωνίου Ἑλλάδος.

Εὐλογῶ καὶ δοξάζω τὸν Θεὸν καὶ μέχρι συντριβῆς καρδίας ταπεινοῦμαι ἐνώπιον τῆς πρὸς ἐμὲ ἀπείρου συγκαταβάσεως Αὐτοῦ, ὅτι μὲ ἤξιωσε, ἵνα ἀνέλθω ἐπὶ τοῦ οὕτως ἐνδόξου ταύτου Μητροπολιτικοῦ θρόνου, καὶ ἐμπιστεύεται εἰς ἐμὲ τὴν κατὰ τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα διαποίμωσιν τοῦ κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην Ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς Ἐλασσῶνος παροικούντος περιουσίου Λαοῦ Αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸ ἀρχέτυπον τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Ποιμένου, τοῦ Ἀρχιποίμενος Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ καθιστᾷ «ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (Α' Πέτρ. β', 25), ἵνα ποιμάνω ὑμᾶς τὸν περιούσιον καὶ ἡγαπημένον Λαὸν Αὐτοῦ εἰς νομὰς σωτηρίας.

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ σήμερον, ψήφοις κανονικαῖς καὶ δημοθῶμω γνώμῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προκηρῖσει δὲ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως

ἡμῶν Κωνσταντίνου καὶ ἐπινεύσει τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, ἐν ἐδνημοσύνη μὲν καὶ εὐχαριστίᾳ πολλῇ πρὸς αὐτοὺς πάντας, ἐν φόβῳ δὲ καὶ ταπεινώσει ἐνώπιον τοῦ πανωκτιόμοτος Θεοῦ, λαβὼν τὸν κλῆρον τῆς ἀνατεθείσης μοι ταύτης διακονίας καὶ ἀποστολῆς, ἵσταμαι ἐνώπιον καὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, δόξη καὶ τιμῇ περικεκοσμημένος, τὸν ἐν τῷ ἀσπίλω Αἵματι τοῦ Ἀγίου τῆς ζωῆς φοιτηθέντα Ἀρχιερατικὸν μανδῶνα περιβεβλημένος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχιερέως ποιμαντορικὴν ράβδον ἐν χειρὶ περικρατῶν, χεῖρας ἐπαίρων εἰς εὐλογίαν, «χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορ. α', 3) τῆ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου χαιρετιστηρίῳ προσρήσει ταύτη προσφωνῶν χαιρετίζω ὑμᾶς.

Τοῦτον τὸν ἀποστολικὸν χαιρετισμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ θεόπνευστος Ἀπόστολος Παῦλος ἐπιστέλλων ἀπήθνη πάντοτε πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς αὐτοῦ, ἀπευθύνω καὶ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς σήμερον, κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐνώπιον ὑμῶν ἐμφάνισίν μου, εὐλογῶν καὶ χαιρετίζων ὑμᾶς πατρικῶς, τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριν καὶ εἰρήνην πλουσίαν ἐπευχόμενος ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, τοὺς τε ἐνταῦθα παρενοικιομένους κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καὶ μετὰ ταῦτα ἀγάπης καὶ εὐλαβείας ἐκδηλώσεις ὑποδεχομένους τὴν ταπεινότητά μου, πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν λαχοῦσάν μοι Ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς Ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος παροικοῦντας εὐλαβεῖς Χριστιανοὺς, ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἐκ ταύτης μὲν ὁμοιωμένους, ἀλλὰ μακρὰν αὐτῆς ἐν τῇ ξένη καὶ ἐν ἀποδημίᾳ διαβιῶντας πατέρας, ἀδελφοὺς, συγγενεῖς καὶ φίλους ὑμῶν.

Τὴν χάριν καὶ τὴν εἰρήνην ἀπὸ Θεοῦ ἐπεύχομαι εἰς ὑμᾶς, διότι τί τούτων συμφερότερον καὶ ποθειώτερον κατὰ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, μάλοστα δὲ κατὰ τὰς ταραχάδεις ταύτας ἡμέρας; Ἡ χάρις καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔφερεν ἡμᾶς καὶ φέρει πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ζωὴν. Ἐν τῇ χάριτι Αὐτοῦ ὁ Θεὸς «ἀνοίγει τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐμπιπλᾷ πᾶν ζῶον εὐδοκίας» (Ψαλμ. ΡΜΔ', 16). Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ περικρατεῖ καὶ στηρίζει τὰ βήματα ἡμῶν ἐν τῇ ζωῇ. Ἐν τῇ χάριτι καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ «ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν» (Πρᾶξ. εζ', 28). Καὶ διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Χριστοῦ, πλανηθέντες ποτὲ ταῖς ὁδοῖς ἡμῶν καὶ τοῖς θελήμασι τῶν καρδιῶν ἡμῶν πορευθέντες, δορυλάωτοι δὲ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου γενόμενοι, ἐκ τῆς πλάνης καὶ τοῦ θανάτου ἐλυτρώθημεν καὶ ἀνέστημεν καὶ εἰς κληρονομίαν ζωῆς αἰωνίου καὶ μακαρίας καὶ εἰς ἀπόλασιν ἀγαθῶν αἰωνίων ἐκλήθημεν. Ἡ εἰρήνη δὲ τοῦ Θεοῦ, «ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν» (Φίλιπ. δ', 7), κατὰ τὸν μέγαν Ἀπόστολον Παῦλον, τῆς ὁποίας οὐδὲν ποθειώτερον ἐν τῷ κόσμῳ, μόνῃ δύναται νὰ φρονηθῆ ἀληθῶς «τὰς καρ-

δίας ἡμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» εἰς πᾶσαν μὲν ἐποχὴν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐξαιρέτως δὲ κατὰ τὰς παραγῶδεις ταύτας ἡμέρας, τὰς ὁποίας διέρχεται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης.

Δὲν εἶναι σπάνια αἱ περιπτώσεις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπανεπίσταται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἀκούονται ἀκοαὶ πολέμων καὶ συρράξεων, καὶ συνοχὴ ἔθνῶν δημιουργεῖται, καὶ ἄγχος καταλαμβάνει τότε τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων «ἀποφυγόντων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῆ οἰκουμένη» (Λουκ. κ', 26). Τότε δὲ ὡς καλὰ μὴ χόρτου ἐν τῇ πεδιάδι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σαλευόμενος ἀδύναμος ἀνθρώπος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ τὸ ἔλεος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἐπικαλεῖται καὶ τὴν ἀπὸ Θεοῦ εἰρήνην ἐπιποθεῖ, ἵνα αὐτὴ στηρίξη καὶ γαληνεύσῃ τὴν τεταραγμένην καρδίαν του καὶ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν θάρρος καὶ ἐλπίδα, ἄγκυραν ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν εἰς τὸ τρικυμιώδες πέλαγος τῆς ζωῆς.

Τὴν ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς χάριν καὶ εἰρήνην ἐπικαλοῦμαι καὶ ἐπέυχομαι ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὴν ἱστορικὴν δι' ἐμὲ ἡμέραν ταύτην, καθὼς καὶ ἐπὶ τὸ εὐλογημένον Ἔθνος ἡμῶν καὶ ἐπὶ πᾶσαν Ἀρχὴν καὶ Ἐξουσίαν ἐν τῷ Κράτει, «ἵνα ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἤρεμον καὶ ἡσύχιον πάντες βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι» καὶ ἵνα προάγῃται ἐν ἡμῶν ἡ πίστις, ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, «εἰ τις ἀρετὴ καὶ εἰ τις ἔπαινος» (Φιλιπ. δ', 8) εἰς εὐμερίαν καὶ προκοπὴν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, εἰς δόξαν τοῦ τρισαγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ εὐκλειαν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ ὡς εἰς ἀκένωτον ταμεῖον εἶναι τεθησανορισμένη. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὴν ὁποίαν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἴδρυσεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τὴν ἀσάλευτον πέτρων τῆς πρὸς Αὐτὸν πίστεως καὶ ὁμολογίας ἐθεμελίωσεν αἰώνιον ὁ διὰ τὴν ἀπειρον Αὐτοῦ ἀγάπην καὶ φιλανθρωπίαν πρὸς ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας μονογενῆς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ «διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος περιεποιήσατο» (Πράξ. κ', 28). Τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ταύτην κατέστησεν ὁ Θεὸς ταμεῖον τῆς χάριτος Του καὶ δι' αὐτῆς παρέχει τὴν χάριν Του εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς ἁγιασμόν, σωτηρίαν καὶ ζωὴν αἰώνιον αὐτῶν, εἰς ὅσους μένουσιν ἐν αὐτῇ ὡς εἰς κιβωτὸν σωτηρίας, καὶ διὰ τῆς ἐν αὐτῇ καὶ ὑπ' αὐτῆς διαφυλαττομένης γνησίας καὶ ἀνοθεύτου καὶ ζώσης πίστεως εἰς τὸν Ἰδρυτὴν καὶ θεμελιωτὴν αὐτῆς Ἰησοῦν Χριστὸν μένουσιν καὶ διατηροῦνται ἠνωμένοι μετ' αὐτῆς καθὼς τὰ κλήματα ἐν τῇ ἀμπέλῳ. «Ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία», διακηρύττει διὰ τῶν αἰώνων ὁ τῆς ἐν Καρχηδόνι Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, ὁ Ἅγιος Κυπριανός. «Ὁδὸς ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν, τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. δ', 12), διεκήρυξεν ἐπίσης εὐθὺς μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς πρὸς τὰ πλήθη τῆς Ἱερουσαλήμ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα εἶναι τὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κεφαλῆς καὶ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας, μεθ' οὗ καὶ ταυτίζεται αὐτὴ, «σῶμα Χριστοῦ» εἶσα κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Εἶναι δὲ ἡ σωτηρία ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπετεργείας τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία φυλάσσεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς εἰς ταμεῖον καὶ παρέχεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν θείων Μυστηρίων καὶ τῶν Λειτουργῶν αὐτῆς, τῶν ὁποίων εἰς ἐκάστην κατὰ τόπον Ἐκκλησίαν ὡς ὁρατὴ κεφαλὴ προεξάρχει ὁ Ἐπίσκοπος, ὡς ποιμὴν, εἰς τόπον Χριστοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος ἐμπειστημένου αὐτῷ ποιμνίου του.

Ἄλλὰ τὸν τύπον τοῦ καλοῦ ποιμένος, καὶ ἐπομένως τοῦ Ἐπισκόπου, ἔδωκεν ἐν ἑαυτῷ αὐτὸς ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός, ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, κηρύττων διὰ τῶν αἰώνων. «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς» καὶ διδάσκων, ὅτι ὁ κατὰ μίμησιν Αὐτοῦ καλὸς ποιμὴν εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, γνωρίζει τὰ ἴδια πρόβατα καὶ καλεῖ αὐτὰ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτὰ, ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν πορεύεται καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, μετὰ πάσης ἐμπιστοσύνης, εὐπειθείας καὶ ὑπακοῆς, «ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ» (Ἰωάν. ι', 1-5).

Αὐτὸν τὸν τύπον τοῦ καλοῦ καὶ στοργικοῦ ποιμένος θὰ ἔχω πάντοτε ὡς ὁδηγόν καὶ παράδειγμα ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ βαρυτάτου καὶ πολυεθνοῦ ἔργου τοῦ ποιμένος καὶ ἐπισκόπου ὑμῶν, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀναλαμβάνω ἀπὸ σήμερον. Καὶ αὐτὸν τὸν τύπον, ὅση μοι δύναμις, θὰ προσπαθῶ πάντοτε νὰ ἀντιγράψω καὶ νὰ μιμῶμαι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς νέας ταύτης διακονίας μου καὶ ἀποστολῆς, τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν προσπαθῶν πάντοτε νὰ ἀπεργάζωμαι, τὴν ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν ζωῇ οἰκοδομῆν ὑμῶν σπουδάξων καὶ ὑπὲρ αὐτῆς προμηθούμενος καὶ πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας πάντοτε ἀποσκοπῶν.

Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὰ τρία ταῦτα συνοψίζεται καὶ τὸ ὅλον πρόγραμμα τῆς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην Ἀρχιερατικῆς διακονίας μου, ἐφ' ὅσον χρόνον βεβαίως ὁ τῆς ζωῆς πάντων Κύριος θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν παρουσίαν μου, συμφώνως πάντοτε πρὸς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ Ἐναγγελικοῦ νόμου, πρὸς τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων τὴν ἀπαρσάλευτον διαφύλαξιν ὑπόσχομαι, καὶ ἐν συμφωνίᾳ ἐπίσης πρὸς τοὺς νόμους τῆς θεοφρονητοῦ Πατρίδος ἡμῶν ὡς φιλόνομος αὐτῆς πολίτης. Εἰς τὸ νὰ ἐχητε ὑμεῖς καὶ νὰ καρπώσθε τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν πρῶτον, δεῦτερον εἰς τὸ νὰ οἰκοδομήσθε ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν ζωῇ ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι καὶ τρίτον εἰς τὸ νὰ δοξάζηται οὕτω τὸ τρισαγίου ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μεγαλύνηται ἡ Ἐκκλησία Αὐτοῦ.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ μὲν πᾶσαν προσπάθειαν καὶ μέριμναν

θά καταβάλω, ἵνα ἀνταποκριθῶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, συναντιλήπτορα ἔχων αὐτὸν τὸν Θεόν, ὃ ὁποῖος μὲ ἐκάλεσεν εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, καὶ ἐπὶ τὴν θείαν Αὐτοῦ παντοδύναμον ἀντίληψιν καὶ χάριν πεποιοῦς, τὴν «πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσαν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσαν», πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ εἰς οὗ τὸν ἱερὸν Ναὸν ἐδρισκόμεθα Μεγαλομικτότερος Δημητρίου ἱκετίδας χεῖρας ἀνατείνων καὶ τὴν τοῦ ἐνδόξου μάρτυρος Νέστορος ἱκέσιον δέησιν κραυγάζων, ἀπαρχόμενος τῆς διακονίας μου, «Θεὲ τοῦ Δημητρίου, βοήθει μοι»!

Ἄλλ' ἐν ταῦτῳ πολλὴν τὴν βοήθειαν καὶ συναντιληψιν ἀγαμένω, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ παρακαλῶ, καὶ παρὰ τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν συνδιακόνων καὶ σὺλειτουργῶν μου, καθὼς παρὰ τῶν Πολιτικῶν, Διοικητικῶν, Ἐκπαιδευτικῶν Ἀρχῶν καὶ πάσης ἄλλης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, τῶν ὁποίων τὴν πρόθυμον καὶ εὐγενῆ συνεργασίαν καὶ συμπαράστασιν ἐπικαλοῦμαι διὰ τὴν ἐν Χριστῷ προκοπὴν καὶ αὔξησιν τοῦ περιουσίου καὶ εὐγενοῦς λαοῦ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως.

Πρὸς δὲ τούτοις, πολλὰς ἐπίσης ἐλπίδας στηρίζω εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ προσφιλοῦς μοι Ποιμνίου, τοῦ πιστοῦ καὶ εὐλαβοῦς τούτου Χριστανόμου λαοῦ, τῆς ὁποίας δεῖγμα μοι παρέχει ἢ πρὸς ὑποδοχὴν αὐθόρμητος καὶ πολυπληθὲς αὐτῆ συγκέντρωσις αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην ταύτην εἰσοδὸν μου εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην πόλιν καὶ Ἐπαρχίαν, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν, βαθύτατα συγκινηθήμενος, θερμοῦς εὐχαριστῶ. «Ὁὐ ζῆτῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς», ἀγαπητοί. Ζητῶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, τὴν εὐπειθειαν καὶ ὑπακοὴν ὑμῶν, καθὼς παραγγέλλει ὑμῖν ὁ τῶν Ἐθνῶν μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὡς εἰς πνευματικῶν ὑμῶν πατέρα, παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔχοντα τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀποστολήν. Ζητῶ τὴν ὀλοπρόθυμον καὶ κατὰ τὰς τακτάς ἡμέρας τῆς Ἐκκλησίας ἀνελλιπῆ προσέλευσιν ὑμῶν εἰς τὰς ἱερὰς συνάξεις, ὡς καὶ τὴν τακτικὴν συμμετοχὴν ὑμῶν εἰς τὰ ἱερὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἀγιασμόν ὑμῶν καὶ τῶν οἴκων ὑμῶν, εἰς ῥῶσιν καὶ ἐνδυνάμωσιν ὑμῶν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν οἰκοδομῆς ὑμῶν ἀγῶνα. Ζητῶ τὴν ὀλοπρόθυμον προσφορὰν ὑμῶν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, διότι πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, βεβαιοῖ πάντας ἡμᾶς ὃ αὐτὸς θεῖος Ἀπόστολος. Ζητῶ τὴν προσκόλλησιν ὑμῶν καὶ ἀμετάθετον προσήλωσιν εἰς τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς Φυλῆς καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, εἰς τὰ ἰδανικὰ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, διὰ τῶν ὁποίων ἐμεγαλύνθη αὐτῆ καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐγαλούχησαν καὶ ἀέθροψαν ἡμᾶς. Καί, ἐν ἐπὶ λόγῳ, ζητῶ τὴν ἐν εὐγνωμοσύνῃ καὶ ὑπακοῇ στοργῇ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ὀλοκλήρῳ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τῆς ψυχῆς ὑμῶν πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα καὶ Θεὸν ἡμῶν, παρὰ τοῦ Ὁποίου «πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον» χαρίζεται εἰς ἡμᾶς.

Ἦδη, πρὶν ἢ κατακλείσω τὸν λόγον, αἰσθάνομαι τὴν ἐποχρέωσιν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ εὐχαριστήσω θερμότερα καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης πρώτιστα μὲν πάντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον Αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ εὐμένειαν καὶ ὁμόφωνον ψῆφον αὐτῶν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Εὐχαριστῶ θερμότερα ἐπίσης τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιον, ὃ ὁποῖος μέχρι τῆς χθὲς ἀκόμη θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως ἐν τῇ συνέσει καὶ τῇ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν θερμῆ αὐτοῦ ἀφοσιώσει ὡς Τοποτηρητῆς ἐποίμανε τὴν Ἱερὰν ταύτην Μητρόπολιν, διὰ τε τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐν κόσμῳ καὶ εὐθύναις ποιμαντικῆν αὐτοῦ μέριμναν καὶ φροντίδα, διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην αὐτοῦ καὶ εὐμένειαν καὶ δι' ὅσα ἀγαθὰ ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ καρδίας πρὸ ὀλίγου περὶ ἐμοῦ ὠμίλησεν. Ὁμοίως εὐχαριστῶ θερμότερα τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Δημητριάδος κ. Δαμασκηνὸν καὶ Λαρίσης κ. Ἰάκωβον, τιμῶντάς με διὰ τῆς κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην τῆς ἐνθρονίσεώς μου παρουσίας αὐτῶν.

Ὡσαύτως εὐχαριστῶ θερμότερα τὸν ἀξιότιμον κ. Νομάρχην καὶ τὰς Στρατιωτικὰς Ἀρχάς, ἐκπροσώπους τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως διὰ τε τὴν τιμητικὴν πρὸς ἐμὲ ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσίαν αὐτῶν καὶ δι' ὅσα ἐπὶ τιμῇ τοῦ δι' οὐ κατακοσμοῦμαι Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος εἰργάσαντο καὶ διετάξαντο. Εὐχαριστῶ ἐπίσης τὸν ἀξιότιμον κ. Δήμαρχον τῆς πόλεως ταύτης, τὸν Αἰδεσιμώτατον Ἀρχιερ. Ἐπίτροπον τῆς Μητροπόλεως κ. Βασιλείον Μποργάτσιαν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς Διοικητικὰς, Στρατιωτικὰς, Δικαστικὰς, Ἐκπαιδευτικὰς καὶ Κοινοτικὰς Ἀρχὰς τῆς Ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ τιμητικὰς ταύτας ἐκδηλώσεις. Ἰδιαιτάτα δέ, τέλος, εὐχαριστῶ τὸν ἐκπρόσωπον τῆς ἐν Ἀθήναις Κερκυραϊκῆς Ἐνώσεως, ὡς καὶ τοὺς ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ τέως ἐνοριακοῦ μου ποιμνίου ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὺς φίλους καὶ ἀδελφούς, τοὺς ἐν μέσῳ χειμῶνι καὶ ὑπὸ τὸ δριμύ πῦχος τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἐλθόντας σήμερον ἐνταῦθα, ἐπὶ τιμητικῆ συνοδείᾳ ἐμοῦ, καὶ συμμετέχοντας μεθ' ὑμῶν τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἐπὶ τῇ ἐνθρονίσει μου τελετῆς.

Καὶ ἤδη τελευταῖον καὶ κατακλείων τὸν λόγον, ἀσπάζομαι ὑμᾶς, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, καὶ εὐλογῶ ὑμᾶς καὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν, τῇ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς Κορινθίους προτροπῇ πατρικῶς προτρεπόμενος ὑμᾶς : «Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν», ἢ δὲ «Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν» (Β' Κορ. ιγ', 11, 13).

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΗΡ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΑΠΟ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΖΙΧΝΩΝ

5. Παράλληλα ἔθνικὰ γεγονότα.

Πρὸς πληρεστέραν ἱστορικὴν διαφώτισιν προσώπων καὶ περιστάσεων, σχετικῶν πρὸς τὰς ἐπαφὰς τοῦ ἁγίου Κτίτορος τῆς Μονῆς μετὰ τῶν μνημονευθέντων ὑψηλῶν προσώπων, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκθέσωμεν δι' ὀλίγων τὰ ἀντίστοιχα ἔθνικὰ ἱστορικὰ πλαίσια.

Μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Φράγκων ἀπὸ τῆς ΚΠόλεως (1291) καὶ αἱ Σέρραι ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνωσιν ἀπὸ τῆς μεσολαβήσεως κατὰ τοὺς δυσχειμέρους ἐκείνους χρόνους παρακμῆς τῶν. Τὸ ἐν τῷ ἀνασυνταχθέντι Βυζαντινῷ Κράτει «Θέμα Σερρών» — με πρωτεύουσαν τὰς Σέρρας — ἀποτελεῖ ἤδη σπουδαίαν ἐπαλξιν. Λόγω δὲ τῆς τοιαύτης σπουδαιότητος τοῦ «Θέματος», διοικηταὶ Σερρῶν ὠρίζοντο γόνοι καὶ συγγενεῖς τῶν αὐτοκρατόρων, οἷος ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ὁ μετέπειτα αὐτοκράτωρ. Τοῦτον, ἀποθανόντα τῷ 1282, διεδέχθη ὁ Ἀνδρόνικος Β' ὁ Παλαιολόγος, ὅστις εἶχε τὴν ἀτυχή σκέψιν νὰ προσλάβῃ Ἰσπανοὺς μισθοφόρους — τοὺς γνωστοὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ Κ α τ α λ α ν ο ὕ ς — ὡς ὄργανα ἐκτελεστικά καὶ φρουροὺς τῆς αὐτοκρατορίας του.

Οὗτοι δὲ πολλὰ πράγματα παρέσχον καὶ πολὺς καταστροφὰς ἐπέφερον καὶ ἀλλαγὰς καὶ εἰς τὰς Σέρρας. Ληστρικῶς δ' ἐνεργοῦντες ἐληλάτησαν τὰ πάντα, ἐζημίωσαν καὶ τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας μοχθῶν ὁ ἅγιος Κτίτωρ αὐτῆς Ἰωάννης ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκδοσιν χρυσοβούλλου αὐτοκρατορικοῦ, πρὸς διασφάλισιν τῶν τῆς Μονῆς κτημάτων (1309). Οἱ Αὐτοκράτορες Ἀνδρόνικος Β' ὁ Παλαιολόγος ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ ἑγγονος αὐτοῦ Ἀνδρόνικος Γ' ὁ νεώτερος εἶχον ἀγαθὰς διαθέσεις καὶ θερμὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν σημαίνοντα τομέα τῶν Σερρῶν. Δυστυχῶς ὅμως περιῆλθον εἰς ἐμφύλιον διαμάχην οἱ δύο Ἀνδρόνικοι μεταξὺ τῶν. Ὁ ἑγγονος ἐστασίασε κατὰ τοῦ βασιλεύοντος πάππου του, ἐπειδὴ εἶχε λόγους νὰ φοβῆται, ὅτι θὰ ἀποκληρωθῆ ὑπ' αὐτοῦ καὶ θὰ ἀποκλεισθῆ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου. Ἐν τῇ στάσει κύριον ἔρεισμα καὶ συμπαραστάτην ἔσχεν οὗτος τὸν Ἰωάννην Καντακουζηνόν. Τελικῶς ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου του ὁ Ἀνδρόνικος ὁ Β' (1328) καὶ ἐνεκλείσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον, ὅπου καὶ ἀπέθανε μετὰ τετραετίαν. Ἀπὸ τοῦ θανάτου δὲ καὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου Γ' (1341) ἤρξατο νέα διχόνοια μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, διεκδικοῦντος τὸν θρόνον. Αἱ Σέρραι ἐτάχθησαν μετὰ τὸ μέρος τῶν Παλαιολόγων καὶ ἐνίσχυσαν ὅσον ἠδύναντο τὴν χῆραν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνναν, μη-

τέρα καὶ κηδεμόνα τοῦ ἀνηλίκου Ἰωάννου Ε', εἰς τὸν κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀγῶνα, τοῦθ' ὅπερ ἔφερεν οὗτος βαρέως, διότι, ὡς προελέχθη, καὶ κτήματα πολλὰ εἶχεν ἐν Σέρραις καὶ ἔφορος τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου ἦτο, διωρισμένος παρὰ τοῦ Κτίτορος ἁγίου Ἰωάννου, καὶ πολλοὺς ἐν γένει δεσμοὺς μετὰ τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν εἶχε. Κατ' ἐπανάληψιν ἀπεπειράθη νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν, ἥτις τόσον τὸν ἐνδιέφερεν. Ἐπολιόρκησε δ' αὐτὴν καὶ ἐν συμμαχίᾳ μετὰ τῶν Σέρβων. Ἄλλ' οἱ μὲν Σέρβοι ἐθερίσθησαν ὑπὸ ἐνσκηψάσης ἐπιδημίας, οἱ δὲ Σερραῖοι ἐξαγριωθέντες κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ κατέσφαξαν τὸν πρέσβυν, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς, ἵνα τοὺς προσεταιρισθῆ καὶ ἀποφευχθῆ περαιτέρω αἱματοχυσία. Ἐπωφεληθεὶς τῆς περιστάσεως παρεσπόνδησεν ὁ σύμμαχος τοῦ Κράτους τῆς Σερβίας Στέφανος Δουσάν, ὅστις διὰ τίνος προδοσίας κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς Σέρρας τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1345 καὶ νὰ ἀναγορευθῆ ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ Αὐτοκράτωρ. Συγκροτήσας δὲ τότε μέγα Κράτος Σερβικόν, καὶ ἀπομιμηθεὶς τὰ ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἰσχύοντα, ὠνόμασεν ὀκτῶ ἡγεμόνας, ὑποτελεῖς εἰς αὐτόν, Δεσπότης καὶ Σεβαστοκράτορας, καὶ διεμοίρασεν εἰς ἰσάριθμα Δεσποτᾶτα τὸ Κράτος του. Τὸν ἑαυτὸν του δὲ ἐκολακεύετο νὰ ἀποκαλῆ Αὐτοκράτορα καὶ τῶν Ρωμαίων (δηλ. τῶν Ἑλλήνων), ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶχε λάβει σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀνδρονίκου Β' Ἐλένην.

Ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Σέρβων ὑπέστη ἀρχικῶς σοβαρὰς ζημίας καὶ ἀπωλείας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν αὐτοῦ ὁ Κράτης Στέφανος Δουσάν ἐφείσθη αὐτῆς, καὶ δὴ καὶ εὐηργέτησε ταύτην, δι' ἀπαλλαγῆς ἐκ φόρων καὶ δωρεᾶς κτημάτων, ἡ δὲ τοιαύτη εὐνοια αὐτοῦ ὠφέλιμο εἰς τὴν σύζυγόν του Ἐλένην, ἥτις ὡς προείπομεν ἦτο κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἔφορος τῆς Μονῆς (1318 - 1331), ἀναδεχθεῖσα τὴν κηδεμονίαν αὐτῆς ἐνεργείαις τοῦ ἁγίου Κτίτορος Ἰωάννου. Μέχρι τοῦ θανάτου του (1356) ἐπεδαφίλευσεν ὁ Κράτης τὴν προστασίαν του εἰς τὴν Μονὴν. Ἡ δὲ σύζυγός του Κράλαινα Ἐλένη φέρεται μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ὡς γενομένη μοναχῆ, καὶ δὴ καὶ κατοικήσασα ἐντὸς τῆς Μονῆς, (ἐν τῷ ἐν αὐτῇ «Κάστρω»), χωρὶς καὶ νὰ παύσῃ ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἐξουσίας καὶ τὰς κρατικὰς ἐν γένει ὑποθέσεις, ἰδίως τοῦ διαμερίσματος καὶ τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν, ἥτις ἦτο πάντοτε μετὰ τὸ μέρος τῶν Παλαιολόγων. Αὕτη δὲ ὡς γόνος τῶν Παλαιολόγων καὶ ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Ε' τοῦ Παλαιολόγου, διεκδικοῦντος τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του Ἀνδρονίκου Γ' (καὶ ἐν τέλει καταλαβόντος αὐτόν), εἶχε πάντα λόγον νὰ ἐνδιεφέρεται καὶ νὰ ἀναμιγνύεται εἰς

τάς μετὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ διαμάχας, τῇ βοήθειά τῶν Σερραίων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ τοῦ Κράτους τῶν Σέρβων, ἡ Κράλαινα κατ' ἀρχὰς μὲν συνεβασίλευσε μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Οὐρέση, τ.ξ. εὐθύς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς· μετέπειτα παρέμεινε αὐτὴ μοναδικὴ κυβερνήτις· μετὰ ὅμως τὴν (ἐνεκα τοῦ θανάτου τοῦ Κράλη) ἀνεξαρτητοποίησιν τῶν ὀκτῶ Σεβαστοκρατόρων, αὕτη συνεμερίσθη μετὰ τοῦ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου Οὐγκλεση τὴν διακυβέρνησιν τοῦ διαμερίσματος τῶν Σερρῶν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Σεβαστοκράτορος (26 Σεπ/βρίου 1371), καὶ τὴν ἤτταν τῶν Σέρβων παρὰ τῶν Τούρκων αἱ Σέρραι περιήλθον πάλιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Βυζαντινῶν, καὶ δὴ τοῦ Δεσπότη Θεσσαλονίκης Μανουὴλ Παλιολόγου, οὗτινος ὅμως τὴν ἐπὶ τῶν Σερρῶν ἐξουσίαν ἠκολούθησε, μετὰ δωδεκαετίαν, ἡ ἄ λ ω σ ι ς α ὕ τ ῶ ν ὑ π ὸ τ ῶ ν Τ ο ὕ ρ κ ω ν (1383), ἐβδομήκοντα ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως.

Εἶναι ἄξιον ἰδιαιτέρας σημειώσεως, ὅτι ὁ ἅγιος Κτίτωρ τῆς Μονῆς Προδρόμου Ἰωάννης, ὡς εἶχε προνοήσει νὰ συνδέσῃ μετὰ τῆς Μονῆς ὑψηλὰ πρόσωπα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων μερίδων, τοὺς τε Παλιολόγους δηλ. καὶ τὸν Καντακουζηνόν, ἵνα τοιουτοτρόπως ἡ Μονὴ εἶναι διησφαλισμένη ἐν πάσῃ περιπτώσει, οὕτως ἡ προνοητικότης του προέβλεψεν, ὥστε καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας νὰ ἔχη αὐτὴ τὴν δέουσαν κατοχύρωσιν. Κατωρθώθη δὲ νὰ ἐπιτευχθῇ — δι' ἐνεργειῶν του ἀσφαλῶς — συναίσεις τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας Σουλτάν Ὄσμάν περὶ διατηρήσεως τῶν προνομίων καὶ διασφαλίσεως τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν κτισμάτων τῆς Μονῆς. Ὁ Σουλτάνος οὗτος, ἀνεθῶν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶ 1290 καὶ ἀποθανὼν τῶ 1326, ἦτο σύγχρονος τοῦ ἁγίου, ὅτε οὗτος διετέλει ἐπίσκοπος Ζιχνῶν. Δι' ἀναφορᾶς δὲ τῶν μοναχῶν προνοητικώτατα πεμφθείσης αὐτῶ, ὅτε οὗτος ἐφέρετο ὡς μέλλον νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν κυριαρχίαν του καὶ πρὸς τὰς μακεδονικὰς ταύτας περιοχὰς (τῇ πρωτοβουλίᾳ ὅπωςδὴποτε τοῦ ἐπισκόπου Ζιχνῶν), ἐξησφαλίσθη ἐγκαίρως ἡ ἔγκρισις ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐν λόγῳ ἀναφορᾶς καὶ ἡ πρὸς τὴν Μονὴν εὐμένεια αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἦλθεν ἡ κρίσιμος ὥρα, μετὰ 50 ἐτίαν ὅλην, ἐπετεύχθη πλήρης ἀξιοποίησις τῆς εὐνοίας τοῦ Ὄσμάν ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Διότι ὁ Σουλτάν Μουράτ Α', κατακτῆσας τότε τὴν περιοχὴν Σερρῶν, ἐξέδωκε φερμάνιον κατοχυροῦν ὅ,τι ὁ Ὄσμάν εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ προεγκρίνει κατὰ τὴν νικηφόρον πορείαν του. Ἀποτελεσματικῶς δὲ συνέβαλεν ἡ κατοχύρωσις αὕτη εἰς προστασίαν τῆς Μονῆς, κατὰ καιροῦς, ἀπὸ καταπατήσεων καὶ ἄλλων εἰς βάρος αὐτῆς ἐνεργειῶν τῶν ἐποφθαλιμίωντων τὰ κτήματα καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς.

6. Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Ἰωάννου ὡς ἁγίου.

Καὶ ὁ μὲν Ὁσίου Πατὴρ, ἐν ἀγιότητι διαπρέψας, καὶ τὰ δέοντα περὶ τῆς ἡγαπημένης του Μονῆς

προνοήσας, μετέστη πρὸς οὐρανόν, ὡς προείπομεν¹⁰.

Τὶ δὲ ἐπραξέ περὶ αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία ;

Εὐλόγως καὶ πρεπόντως ἀνεκήρυξε τοῦτον ὡς ἅγιον, διὰ τὴν ὅλην αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ τὸν ὀσιακὸν βίον καὶ τὴν ἐδραίαν περὶ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ φήμην καὶ τὴν τοιαύτην πεποιθήσιν τοῦ λαοῦ.

Δὲν εἶναι γνωστὸν πότε — καὶ ἐπὶ τίνος Πατριάρχου — ἐγένετο ἡ ἀνακήρυξις.

Ἡ ὑπάρχουσα ἄσματικὴ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου, ἐν χειρογράφῳ τῆς Μονῆς περιεχομένη, καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐν τῷ «Νέῳ μαρτυρολογίῳ» (καὶ ὑπ' ἄλλων), ἀποδίδεται εἰς τὸν μέγαν ρήτορα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἐμμανουήλ. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι τοιοῦτος μέγας ρήτωρ, Μανουὴλ ὀνόματι, Πελοποννήσιος τὴν πατρίδα, διακεκριμένος καὶ περιώνυμος διὰ τὴν παιδευσιν αὐτοῦ, ἠκμασεν ἐπὶ Πατριάρχου Παχωμίου, τοῦ δις τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον κομήσαντος (1503 - 4 καὶ 1505 - 14· βλ. Μ. Γεδεών· Πατριαρχικοὶ Πίνακες· σελ. 496 καὶ 498). Ὁ Πατριάρχης δ' οὗτος ἦτο προηγουμένως Μητροπολίτης Ζιχνῶν¹¹, καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὰ τοῦ ἁγίου νὰ πληροφορηθῇ ἐπαρκῶς ἀπὸ τῶν ἐν Ζίχνη καὶ τῶν περὶξ διασωζομένων περὶ αὐτοῦ μαρτυριῶν, καὶ τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου ἀσφαλῶς ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐνδελεχῶς, καὶ δὴ καὶ εὐηργέτησε αὐτήν, ὡς θὰ ἴδωμεν. Εἶναι ὅθεν λίαν πιθανόν — σχεδὸν μέχρι βεβαιότητος — ὅτι, γενόμενος Πατριάρχης, αὐτὸς ἀνεκήρυξεν ὡς ἅγιον τὸν προκατόχον αὐτοῦ χρηματίσαντα ἀοίδιμον Ἰωάννην, τὸν ἀπὸ ἐπισκόπου Ζιχνῶν αὐτὸς δ' ἐπίσης προέτρεψεν, ὡς φαίνεται, τὸν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας του μέγαν ρήτορα Μανουὴλ, ἵνα συνθέσῃ — ὡς καὶ συνέθεσε — τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου. (Βλ. Χριστοφόρου Προδρομίτου, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 21, ὑπόσημ. α').

7. Ἀπηχήσεις περὶ τοῦ ἁγίου καὶ τῆς Μονῆς του κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους.

Ἀπηχήσεις τῆς διαγενομένης, ἐν Ζίχνη καὶ τοῖς περὶξ, φαινῆς παρουσίας τοῦ ἁγίου ἀποτελοῦσιν αἱ ἐξακολουθητικῶς συνεχισθεῖσαι ἐκδηλώσεις, δωρεαὶ καὶ προσφοραὶ ἰδίως ὑπὲρ τῆς περικλειούσης τὸν τάφον καὶ τὸ σκήνωμα του Μονῆς. Ἡ μνημόνευσις τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐνταῦθα ἔχει καὶ ταύτην τὴν ἱστορικὴν σημασίαν, ὅτι ἐξηγεῖ καὶ ἐρμηνεύει διαφοροὺς ὑφισταμένους σήμερον ἐπιτοπίους συνθηκὰς, τοπικὰς ὀνομασίας κ.λπ.

Οὕτως, ἐν ἔτει 1353, δωρητὴς ἐκ Ζίχνης, ὀνόματι Ἰάκωβος, ὅστις διὰ τὰς εἰς τὸ Κράτος ἐκδουλεύσεις του εἶχε λάβει, διὰ χρυσοβούλλου τοῦ αυτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Β', τὸ παρὰ τὸ φρούριον τῆς παλ. Ζίχνης μονῆριον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς λεγομένης Ὀστρηνῆς, καὶ τὸ ἐκεῖ πλησίον

10. Διάδοχος αὐτοῦ ἀναφέρεται ὁ Ζιχνῶν Σοφοφίας.

11. Ὀλίγον πρὸ τοῦ Παχωμίου μητροπολίτης Ζιχνῶν ἀναφέρεται ὁ Νεόφυτος.

ὁμοιον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς φαρμακολυτρίας, μετὰ τῶν κτημάτων των καὶ μετὰ 200 εἰσέτι στρεμμάτων εἰς Θολόν, ἀφιέρωσε τὰ δύο μονύδρια μετὰ τῆς περιουσίας των εἰς τὴν Μονὴν Προδρόμου.

Ἐξουσίαζε δὲ ἡ Μονὴ καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς παλ. Ζίχνης μετόχιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου μετὰ τοῦ φερωνύμου ναοῦ καὶ ἐτέρων δύο ναῶν, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου, τιμωμένων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου¹², ἀποκτήσασα ταῦτα ἐκ λόγων πάντως οὐχὶ ἀσχετῶν πρὸς τὸν ἅγιον Κτίτορα αὐτῆς Ἰωάννην.

Δυνάμεθα ἄραγε νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ φόρος 20 δουκάτων, ἅτινα ἐπλήρωνον εἰς τὴν Μονὴν οἱ ἐν Ζίχνη Ἰουδαῖοι, μαρτυρεῖ τὸ κύρος τοῦ ἁγίου πλησίον τῶν κρατούντων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνωνται παρ' αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ νὰ διατηρῶνται τοιαῦτα καθολικοῦ χαρακτῆρος προνόμια ὑπὲρ τῆς Μονῆς του, μὴ ἀπαλλάσσοντα μηδὲ τοὺς μὴ χριστιανοὺς συναφῶν ὑπὲρ αὐτῆς ὑποχρεώσεων ;

Παράδοσιν πάντως φαίνεται ὅτι ἀπετέλεσε διὰ τοὺς μητροπολίτας Ζιχνῶν ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἐνδιαφέροντος. Τὰ ἀρχεῖα μαρτυροῦσι σχετικῶς ὅτι :

— Δι' ἀφιερωτηρίου γράμματος τοῦ Μητροπολίτου Ζιχνῶν Καλλίστου (περὶ τὸ 1500) προσηρτήθη εἰς τὴν Μονὴν μονύδριον τοῦ Μεγάλου Ἀχιλλίου πλησίον τοῦ ἐλαιῶνος, τοῦ προμνημονευθέντος ὁμοίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, παρὰ τὴν νῦν Κοινότητα Ἀναστασιᾶς.

— Ὁ Μητροπολίτης Ζιχνῶν Παχώμιος (1503), ὁ μετέπειτα Οἰκουμ. Πατριάρχης, ἀπῆλαξε τὴν Μονὴν τοῦ ἐκ δυσχερῶν περιστάσεων δημιουργηθέντος βαρυτάτου αὐτῆς χρέους, συστήσας αὐτὴν εἰς εὐγενῆ τινα, Ἀμβρόσιον ὀνόματι, διαχειρισθέντα τὴν περιουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰβηρίας (Καϊχόστρου καλουμένου), ἵνα συμπεριλάβῃ ταύτην εἰς τὰ ἔλλη, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε τὴν ἐντολήν νὰ διανεῖμῃ τὴν βασιλικὴν περιουσίαν, ὡς καὶ ἔπραξεν οὗτος, ἐπιχορηγήσας Μητροπόλεις καὶ Μονὰς καὶ ἔλλη ἐν γένει, καὶ εὐνοήσας ἐπαρκῶς καὶ τὴν Μονὴν τοῦ ἡμετέρου ἁγίου.

12. Αἰ λεπτομέρεια αὐτὰ ἐξηγοῦσι τὸσον τῆς Παλ. Ζίχνης τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Προδρόμου, ὡς μετόχιον τῆς φερωνύμου Μονῆς, ὅσον καὶ τῆς Ν. Ζίχνης τὸν πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγ. Γεωργίου Καθεδρικοῦ Ἰ. Ναόν, ὡς μεταφορὰν οὕτως εἶπεν ἐν τῇ νέᾳ πόλει τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ σεβασμίων ἐκκλησιδίων τοῦ μεγαλομάρτυρος. Τὸ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἰδίως ἐξωκκλήσιον τοῦ Τροπαιοφόρου ἔκειτο πιθανῶς ἐν τῇ νῦν περιοχῇ τῆς Ν. Ζίχνης, ἴσως δὲ καὶ νὰ ἔδωκε τὴν θέσιν του εἰς τὸν ὑφιστάμενον ἤδη ναὸν τῆς κωμοπόλεως. Ὅμοιως ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων πληροφορούμεθα, ὅτι καὶ τὸ χωρίον Ἀναστασιᾶ καὶ ὁ αὐτόθι ναὸς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας συνδέονται πρὸς τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν καὶ προϋπάρχον ἐκεῖ φερώνυμον μονύδριον. Τὸ δὲ χωρίον Θολὸς ἀπέκτησε διὰ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ τὰ αὐτόθι «βακουφικά» κτήματα καὶ τὴν προαναφερθεῖσαν ἐπαυλίαν Θολόν, καθόσον ἐν ἔτει 1527 ἐγένοντο πολλὰ πιέσεις τῶν κατοίκων, ἀπαλλοτριωσάντων καὶ ἰδιοποιηθέντων τὰ κτήματα τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου, ἅτινα ἐφεξῆς οὐδαμῶς ἀναφέρονται ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὴν.

— Ὁ Ζιχνῶν Ἰάκωβος (1614) ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Μονὴν 8000 ἄσπρα, ἵνα μνημονεῦται ἐν αὐτῇ.

Περαιτέρω, μαρτυροῦσιν ὁμοίως τὰ ἀρχεῖα τῆς Μονῆς, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων πλησιοχώρων ἀρχιερέων τὸ ὁμοιον ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον ἐξεδηλοῦτο ἐπανειλημμένως, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι εἰς εὐρυτέραν ἀκτίνα ἠκτινοβόλει ἡ ἁγία μορφή καὶ ἡ φήμη τοῦ Κτίτορος ἁγίου Ἰωάννου. Οὕτως :

— Ἐκ τῆς περιοχῆς Νευροκοπίου ὁ ἐπίσκοπος Φερεμῶν¹³ Κυπριανὸς ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Μονὴν, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1334, τὸ ἐν Τερλησίῳ (νῦν Βαθυτόπω) μονύδριον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου,¹⁴ τὸ ἀποκαλούμενον τοῦ Δεμπελάκη, μετὰ δύο ἄλλων ὑπ' αὐτὸ μετοχίων καὶ τῆς κτηματικῆς αὐτῶν περιοχῆς.

— Ἀπὸ τῆς Δράμας, ὁ ἐξ αὐτῆς γενόμενος Οἰκ. Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Α' (1500) ἀπέδωκε τῇ Μονῇ τὴν περιουσίαν αὐτῆς, κατεχομένην τότε ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε Μητροπολιτῶν Σερρῶν, οἵτινες ἐνέμοντο ταύτην.

— Ὁ Δράμας Ἀθανάσιος (1608) καὶ ὁ Νευροκοπίου Ἀνθίμος (1609) ἀφιέρωσαν ὁ μὲν 8000 ὁ δὲ 15000 ἄσπρα, ἵνα μνημονεῦται ἐν αὐτῇ.

— Ἀπὸ δὲ τῶν Σερρῶν, οἱ ἐκεῖθεν προβιβασθέντες εἰς τὸν Οἰκουμηνικὸν θρόνον Πατριάρχαι Χρῦσανθος (περὶ τὸ 1825) καὶ Γρηγόριος ὁ ΣΤ' (1836) εὐηργέτησαν τὴν Μονὴν. Ὁ πρῶτος ἐδώρησεν αὐτῇ οἰκίαν, εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων του, ὁ δὲ δεῦτερος ἐμερίμνησε περὶ διασφαλίσεως καὶ ἀνανεώσεως τῶν προνομίων τῆς Μονῆς.

Κτήματα, ἐξ ἄλλου, τῆς Μονῆς ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ μακεδονικῇ περιοχῇ μαρτυροῦντα τὴν προβολὴν καὶ τὴν αἴγλην τοῦ ἁγίου Κτίτορος Ἰωάννου, εἰς ὃν ὀπωσδήποτε ὀφείλονται, ἀναφέρονται ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτῆς τὰ ἐξῆς, ἐνδεικτικῶς : α) ἡ ἔπαυλις Χριστός, ὅπου νῦν τὸ ὁμώνυμον χωρίον τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, ἀπετέλει κτῆμα τῆς Μονῆς μέχρι τοῦ 1770¹⁵, β) ἐν Καλλιθέᾳ Δράμας (τουρκ.

13. Πρβλ. ἀνωτέρω ὑποσημείωσιν ὑπ' ἀριθμ. 2. Πιθανώτερον φαίνεται, ὅτι ἦτο μᾶλλον χωρεπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Φιλίππων (ἢ τοῦ Μελενίκου), ἔδρευεν εἰς τὸ χωρίον Τερλήσιον (σημερ. Βαθυτόπον), καὶ ὅτι πρόκειται περὶ τιτουλαρίου ἐπισκόπου, φέροντος τὸ ὄνομα πόλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Φερεμῶν, κειμένης ἐγγὺς τῆς Ἀτταλείας, ὅπου ἄλλοτε αἱ Σάρδεις. Πρβλ. Συναξάριον ἁγ. Ἀναργύρων τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας (1 Νοεμβρίου), ἐνθ' ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης.

14. Δὲν φαίνεται ἡμῖν ἄσχετον τὸ μοναστήριον τοῦτο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου πρὸς λαμπρὰν ἐκκλησίαν, διασωζομένην μέχρις ἐσχάτων εἰς τὸ παρακείμενον χωρίον Κατὰφυτόν, γενομένην δυστυχῶς παρανάλωμα τοῦ πυρὸς τελευταίας. Ἀνηγέρθη ἤδη αὐτόθι νέος φερώνυμος - ἐνοριακὸς πλῆον - ἰ. ναὸς.

15. Εἰκόζομεν ὅτι καὶ τὸ ὄνομα ἐτέρου χωρίου τοῦ αὐτοῦ Νομοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποκαλεῖται «Ἀγίου Πνεῦμα», ἀποτελεῖ ἐνδειξὴν ὅτι καὶ τοῦτο ἀνήκεν εἰς τὰς κτήσεις τῆς εἰρημένης Μονῆς. Θὰ ἦτο δ' ἄλλως περιέργον καὶ ἀπίθανον νὰ ἐλάμ-

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΟΛΗΣ

Ἡ θέσις τοῦ προβλήματος.

Ἡ διατήρησις ἢ ἡ ἀλλαγὴ τῆς καθιερωμένης ἑξωτερικῆς ἐνδυμασίας τοῦ Κλήρου μας ἀποτελεῖ ἓνα ἀκανθῶδες πρόβλημα. Συγχρόνως μὲ τοῦτο καὶ ἢ μὲ μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν διακονία του σοβαρῶς ἀπασχολεῖ σήμερον ὅλους τοὺς εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦντας ποιᾶν τινα βελτίωσιν καὶ ἀνοδὸν τῶν καθ' ἡμᾶς. Κληρικοί τε καὶ Λαϊκοὶ συχνότατα ἐπισημαίνουν τὰ παρεμπόδιοντα ἐμπόδια. Ὁμολογοῦν, ὅτι δὲν εἶναι ἀνυπέβλητα. Εὐρίσκονται διαρκῶς πρὸ τεραστίων διλημάτων καὶ ἀμηχανιῶν περιπλόκων πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἐνδεδειγμένων καταλληλῶν λύσεων. Καλῶς ἢ κακῶς, καὶ ἀρκετοὶ θεολόγοι μας ἀπέχουν τῆς ἱερωσύνης, εὐρίσκοντες ἀφορμήν τὸ σημερινὸν ράσον. Τὰς ἐνδεδειγμένας μεταβολὰς καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐπιβάλλει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἀκαλαίσθητος ἐμφάνισις τῶν ἱερωμένων μας. Τοὺς δυσκολεῖ εἰς τὴν ἐπαφὴν των μὲ τὸ ποίμνιον.

★

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι τὸ ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν ράσον, μὲ ὅλον τὸν φόρτον του, κατέστη σύμβολον διὰ λόγους μᾶλλον συναισθηματικῶς καὶ

ἐθνικῆς ὑπερηφανείας. Πᾶσα προσπάθεια καὶ ἀπόπειρα πρὸς κατάργησιν ἢ ἔστω καὶ πρὸς μίαν λελογισμένην τροποποίησιν του δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ δυσχεραίνεται. Καὶ δὴ προσκρούει πρὸς δυσυπέβλητα, ἀν' ὅχι ἀνυπέβλητα, ἐμπόδια εἰς βάρως πάντως ἀνυπολόγιστον τῶν πραγματικῶν συμπερόντων ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς ἄλλας Ὁρθοδόξους χώρας ἀντιθέτως, ὡς εἰς τὴν Ρωσσίαν, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Σερβίαν, ἢ ἀντικατάστασις τοῦ καθιερωμένου Κληρικοῦ ἐνδύματος μὲ ἀπλούστατον ἐσώρρασον ἢ ἀκόμη μὲ σεμνοπρεπτῆ μαύρην πολιτικὴν περιβολήν, ἔγινεν ἀθροῦβως. Τὸ πλήρωμα ἐδέχθη τὴν τροποποίησιν ταύτην, πρὸς τὴν ὁποίαν εὐκόλως καὶ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος προσωκείωθη, χωρὶς νὰ σκανδαλισθῆ.

Λίαν δὲ εὐλόγως, διότι ἐνδυμασία καὶ ἀμφίσις δὲν ἀποτελοῦν αἰώνια ὑποδείγματα καὶ θέσφατα ἄρθρα, ἀλλὰ εἶναι ἀπότοκα ἱστορικῶν ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων καὶ λόγων περιστατικῶν καὶ κλιματολογικῶν. Ὁμοιομορφία Κληρικῆς περιβολῆς παρ' ἡμῖν οὐδέποτε ἐπεκράτησεν. Αἱ πλατεῖαι χειρίδες, αἱ πτερυγίζουσαι καὶ ἀνεμίζουσαι πτυχαὶ τοῦ ἴσως νὰ ἐπεβάλλοντο εἰς θερμὰ κλίματα, διὰ νὰ ἀερίζεται εὐκολώτερον τὸ ὑποφέρον ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα σώμα τοῦ ἱερωμένου.

Ἐγριδερὲ καὶ ἐν Σαρτίστῃ (νῦν Περιθωρίῳ) Νευροκοπίου ὑπῆρχον κτήματα τῆς Μονῆς, ἅτινα ἐπωλήθησαν μόλις κατὰ τὸ 1895, γ) ἡ Βάνιτσα (νῦν Συμβολή, τοῦ Νομοῦ Σερρών) ἦτο ἀρχαῖον κτῆμα τῆς Μονῆς, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς φέρονται ἐπιμακρὰ ἔτη ἀντίδικοι τῆς Μονῆς (1862 - 1889 καὶ 1892), διεκδικοῦντες τοὺς αὐτόθι βοσκοτόπους αὐτῆς. Καὶ ἀλλαχοῦ πλείστα ὅσα ἐγκατεσπαρμένα κτήματα τῆς Μονῆς μνημονεύονται¹⁶.

— Τελευταῖον, δεόν νὰ προστεθῆ ὅτι τὴν αἴγλην τῆς Μονῆς — δημιουργήματος, ἐνδαιτήματος καὶ ἐνταφίου τοῦ Ὁσίου ἐκείνου Πατρὸς — προβάλλει σπουδαίως καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἄλωσιν Οἴκου. Πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ἐγκατεβίωσεν ἐν αὐτῇ, παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου (1457) καὶ δὴ καὶ ἐτάφη ἐν αὐτῇ, παρὰ τοὺς

τάφους τῶν δύο Κτιτόρων Ἰωαννικίου καὶ Ἰωάννου. Ὁμοίως δ' ὁ Οἶκου. Πατριάρχης Σεραφεῖμ, ὁ ἀπὸ Φιλίππουπόλεως, σχολάζων ἐν Ἁγίῳ Ὁρει (περὶ τὸ 1764), διήρχειτο τὸ θέρος πάντοτε ἐν αὐτῇ.

Ὡς πνευματικὸν δὲ κέντρον τῶν περίξ κειμένων ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν ἀπέδειξε τὴν εἰρημένην Μονὴν τοῦ ἡμετέρου ἀγίου ἢ ἐν ἔτει 1622 γενομένη ἐν αὐτῇ, κατὰ Πατριαρχικὴν ἐξουσιοδότησιν, ἐκλογὴ τοῦ Μητροπολίτου Νευροκόπου Δανιήλ ὑπὸ τῶν τριῶν πλησιοχώρων Μητροπολιτῶν Σερρῶν Τιμοθέου, Φιλίππων καὶ Δράμας Κλήμεντος καὶ Ζιχνῶν Ἱεροθέου, τεθέντος μάλιστα ὡς συνυποψηφίου καὶ τοῦ τότε ἡγουμένου αὐτῆς Γαλακτίωνος.

★

Ἐκ πάντων τῶν, συνοπτικῶς πάντως, ἱστορηθέντων προβάλλει ἡ μορφή τοῦ ἀγίου προκατόχου ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἀπὸ ἐπισκόπου Ζιχνῶν μεγαλειώδους καὶ δεσποζούσας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Διὸ καὶ ἐν τῇ μερίμνῃ ἡμῶν περὶ τοῦ ὀφειλτικοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Μητροπόλει, ἱστορήσαμεν τὰ κατ' αὐτὸν καὶ ἀναδημοσιεύομεν τὴν ἄσματικὴν αὐτοῦ ἀκολουθίαν.

(Τέλος) † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

βανον τὰ χωρία ταῦτα τὸ μὲν τὸ ὄνομα «Χριστός», τὸ δὲ τὴν ὀνομασίαν «Ἁγίου Πνεύμα».

16. Καὶ ἡ μνημόνευσις ὀνομάτων τινῶν διατελεσάντων μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων τῆς Μονῆς, ὡς π.χ. Ἡσαΐας Τερλησινός (Τερλήσιον Νευροκοπίου), Διονύσιος Βροντινός (Ἄνω καὶ Κάτω Βροντοῦ, εἰς τὰ ὄρια τῶν νομῶν Σερρῶν καὶ Δράμας) κ.ἀ. ἀποτελεῖ μίαν εἰσέτι μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων τῆς Μονῆς περὶ τῆς ἐκ διαφόρων σημείων τῆς περιοχῆς ταύτης τῆς Μακεδονίας προσελεύσεως μοναχῶν, τοὺς ὁποίους ἔφερον εἰς τὴν Μονὴν ταύτην ἢ ὑπὸ τοῦ ἀγίου Κτίτορος αὐτῆς Ἰωάννου, τοῦ ἀπὸ ἐπισκόπου Ζιχνῶν, συγκρότησις, πνευματικὴ κατάρτισις καὶ ἀνάδειξις αὐτῆς ἐν γένει.

★

Χρειάζονται, ἀναμφιλέκτως, ὠρισμένοι ἐπεξηγήσεις καὶ διασαφήσεις ἐν προκειμένῳ λόγω τῆς ἐπικρατούσης περὶ τὸ ἡμέτερον θέμα ἀγνοίας. Πηγή, ἐκ τῆς ὁποίας ἀντλοῦνται αἱ ἐπεξηγήσεις αὗται, εἶναι αὐτὴ ἡ Παράδοσις καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ πραγματικὴ θέσις τοῦ Κλήρου ἐν τῷ ποιμνίῳ καὶ τῷ κόσμῳ γενικώτερον. Πρέπει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ λεχθῆ καὶ τονισθῆ, ὅτι κατὰ τοὺς Ἀποστολικούς χρόνους οὐδεμία ἰδιαίτερα ἐνδυμασία διέκρινε τοὺς Κληρικούς. Οὗτοι ἔφερον ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ οἱ ἄλλοι θνητοὶ καὶ παρεπίδημοι ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Ἀπλὴ ἦτο ἡ ἐνδυμασία των. Λευκὴ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λόγω τῆς ὑπερβολικῆς καὶ ἐνίοτε ἀφορήτου ζέστης εἰς τὴν σημερινὴν Μέσην Ἀνατολήν. Ἄλλὰ καὶ τελευταίως ἀκόμη, πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 δηλαδή, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς δὲν ἔφερον τὰ σημερινὰ ράσα, ἀλλὰ τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν τοῦ τόπου, εἰς ὃν διηκόνουν. Μόνον οἱ ἐγκαταβιοῦντες εἰς τὰς μονὰς ἔφερον τὴν ἀρμόζουσαν πρὸς τὴν μοναχικὴν των ιδιότητα στολήν, τὸ «μοναχικὸν σχῆμα», καὶ τοῦτο ἵνα ἐμπράκτως ἐκδηλώσουν, διὰ τοῦ ἐνδύματός των δηλ., ὅτι ἀποτελοῦν μίαν θρησκευτικὴν κοινότητα καὶ εἶναι μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πνευματικῆς οικογενείας. Τὸ σκιάδιον, εἶδος πύλου μέχρι τοῦ 1660 χρησιμοποιουμένου ὑπὸ τοῦ ὑποδούλου Κλήρου, παύει νὰ εἶναι ἐν χρήσει, διότι ἤρχισαν νὰ τὸ φέρουν πλέον καὶ οἱ ἑτερόδοξοι, Φράγκοι καὶ Ἑνετοί, τοῦτο δὲ ἀπήρρεσκεν εἰς τὸν κυρίαρχον.

Οὐδεμία χωρεῖ ἐν προκειμένῳ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῶν μοναχικῶν ἐθίμων ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου Λατρείας μας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιβολῆς τοῦ Ὀρθοδόξου Κλήρου, ὑπῆρξε μεγίστη. Λόγω τῆς μεγάλης πνευματικῆς προσφορᾶς καὶ ἀκτινοβολίας τῶν ἐναρέτων Μοναχῶν, αἱ Ἐνορίαι ἤρχισαν νὰ μιμῶνται πᾶν τὸ γινόμενον καὶ τελούμενον εἰς τὰς Μονὰς. Μακρὰ ἀκολουθίαι, ἐνδυμασία αὐστηρὰ καὶ ἀπέριττος, κατὰ προτίμησιν δὲ μαύρου χρώματος, ἐκφράζοντος τὸ κατὰ Θεὸν πένθος¹, εἰσεπήδησαν καὶ υἰοθετήθησαν καὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ τῶν διαφόρων ἐνοριῶν. Τὸ ρεῦμα ἦτο ἰσχυρόν, ἀκατανίκητον. Ἐκαστος συνεμορφοῦτο πρὸς τὸ ρεῦμα τῆς ἐποχῆς, τὸ δὲ σύνθημα καὶ μέχρι τότε ἐν χρήσει ἐνδυμα τοῦ κληρικοῦ παρεχώρει βαθμιαίως τὴν θέσιν του εἰς τὸν ποδῆρη χιτῶνα τοῦ μοναχοῦ, δηλαδή εἰς τὸ σημερινὸν ράσον συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ καλυμμαυχίου.

Ἄγνωστος ἢ ὁμοίομορφος ἐνδυμασία τοῦ κλήρου εἰς τὴν ἀρχαιότητα.

Ἐν βλέμμα εἰς τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἀρκεῖ νὰ μᾶς καταδείξῃ, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὁμοίομορφος ἢ

1. Ἀξιοσημείωτος ἐνταῦθα ἡ ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' ἐπεξήγησις ὡς πρὸς τὴν μέλαιναν κληρικὴν περιβολὴν, ἀποδοιδόμενην εἰς τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία πενθεῖ διὰ τὴν ὑποδούλειαν τοῦ Ἔθνους.

ἐνδυμασία καὶ ἐξωτερικὴ περιβολὴ τῶν κληρικῶν. Οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ κανὼν τῆς περιόδου αὐτῆς, ἐπιβάλλων εἰς τοὺς κληρικούς, ὅπως ἐνδύωνται κατὰ τρόπον ἐνιαῖον. Παραμένει καὶ εἶναι ἀληθές, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ ἐνδυμασία ἀπετέλει τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῷ διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, ἢ ἀκόμη καὶ ἐπαγγελματιῶν. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ μὴ θέλοντες νὰ δείξουν, ὅτι ἀπετέλουν ἰδιαιτέραν κοινωνικὴν τάξιν, καὶ ἵνα μὴ διακρίνωνται ἀπὸ τῶν λοιπῶν πολιτῶν, ἀπέφευγον ἐπιμελῶς καὶ συστηματικῶς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διακρίνη αὐτούς, ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὴν ἐνδυμασίαν των. Ὡς κύριον διακριτικὸν γνώρισμά των ἐπεθύμουν νὰ ἔχουν μόνον τὴν θερμὴν πίστιν καὶ ἀγάπην. Γνωρίζομεν ὅλοι τὴν περιφημον μαρτυρίαν τοῦ συγγραφέως τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς:

«Χριστιανοὶ γὰρ οὔτε γῆν, οὔτε φωνῆν, οὔτε διακεκριμένοι τῶν λοιπῶν εἰσιν ἀνθρώπων, οὔτε γὰρ που πόλεις κατοικοῦσιν, οὔτε διαλέκτῳ τινὶ παρηλλαγαμένην χρῶνται, οὔτε βίον παράσημον ἀσκούσιν»².

Ἡ μαρτυρία αὕτη δὲν εἶναι μοναδική. Ἀπλούστατα εἰκονίζει καὶ ἐρμηνεύει τὴν τότε κρατοῦσαν πρᾶξιν καὶ συνήθειαν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀσκηταὶ καὶ αἱ καθωσιωμένοι Παρθένοι δὲν ἐχρησιμοποιοῦν διάφορον περιβολὴν διὰ νὰ δείξουν, ὅτι ξεχωρίζουν ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον κοινωνίαν καὶ ὅτι ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Θεόν. Μοναδικὸν διακριτικὸν γνώρισμά των ἦτο ἡ καλύπτρα. Κατὰ τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας, ἔφερον ἐνδυμασίαν ἀπλήν, σοβαρὰν καὶ χωρὶς ἐξάλλα χρώματα. Εἶναι ἐπίσης γνωστόν, ὅτι ὁ Πάπας Κελεστίνος ἀπηγόρευσε τὸ 428 εἰς τοὺς κληρικούς νὰ περιβάλλωνται διαφορετικὰ ἐνδύματα ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν λοιπῶν πολιτῶν³.

★

Ἡ ἐξάπλωσις ὁμοῦ τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λατρευτικοῦ τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, μὲ πολλὰς ἀσφαλῶς ἐπιπτώσεις. Μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ ἐξωτερικὴ περιβολὴ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς. Ἐνῶ ἀρχικῶς οἱ μοναχοὶ διεκρίνοντο σποραδικῶς, κατὰ μικροὺς καὶ ὀλιγαριθμούς ὁμίλους, σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, ὁ ἀριθμὸς των ἤρχισε νὰ αὐξάνεται σημαντικῶς. Εὐρισκόμεθα εἰς μίαν ἐποχὴν ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου. Πολυάριθμοι ὁμάδες ἤρχισαν αἴφνης νὰ ἐγκαταλείπουν κώμας καὶ πόλεις καὶ νὰ φεύγουν πρὸς τὴν ἔρημον. Ἀπόκοσμοι καὶ μόνον ζητοῦν ἐκεῖ νὰ καλλιεργήσουν τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς, ἰδιαίτερώς δὲ τὴν νῆκρωσιν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ τὴν προσευχὴν. Πρὸς τοῦτο κατέφευγον συνήθως πλησίον μοναχοῦ ἐγνωσμένης ἀρετῆς. Ἀπὸ ἐκεῖνον ἐλάμβανον συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας ὡς πρὸς τὴν ἐξά-

2. Πρὸς Διόγνητον 5, 1-2.

3. P.L. 50, 431 B.

σκησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶ μοναχικῶν ἀρετῶν. Στερούμεθα ἐπακριβῶν μαρτυριῶν ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους λεπτομερειῶν τῆς κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ζωῆς. Ὅ,τι ὅμως ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐνταῦθα, εἶναι ὅτι ἐνεδύοντο ἰδιαιτέρον μοναχικὸν ἔνδυμα, ὅπερ ἐσυμβόλιζε τὴν μεταβολὴν καὶ ἀλλαγὴν τοῦ προτέρου βίου των.

Ἔτσι ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Παχώμιος, ὁ κυρίως ἱδρυτὴς καὶ πατὴρ τοῦ κοινοβιακοῦ μοναχικοῦ συστήματος, ἐγκαταλείπει περὶ τὸ 314 ὀριστικῶς τὸν κόσμον. Εἰσέρχεται ἀκολουθῶν εἰς τὸν κύκλον τοῦ περιφήμου ἀσκητοῦ Παλαίμωνος. Ὁ τελευταῖος οὗτος, μεθ' ὠρισμένην δοκιμὴν καὶ ἐξέτασιν, τὸν δέχεται καὶ τὸν περιβάλλει μὲ τὸ ἔνδυμα τῶν μοναχῶν⁴. Μετ' ὀλίγα ἔτη, ὁ Παχώμιος πράττει τὸ ἴδιον εἰς τοὺς ἀκολουθῶν καὶ τοὺς ἰδικούς του μαθητάς. Τοὺς ἐξετάζει πρῶτον, καὶ ἀφοῦ διαπιστώσει τὸ ἀγνὸν καὶ εἰλικρινὲς τῶν προθέσεων των, τοὺς ἐνδύει κατόπιν μὲ τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα καὶ τοὺς προσλαμβάνει μετὰ χαρᾶς καὶ πολλῆς ἀγάπης⁵.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἱερωνύμου, ὁ Ἱλαρίων ἐπεσκέφθη τὸν Μέγαν Ἀντώνιον τὸ 306, ἵνα μνηθῆ εἰς τὰ τῆς μοναστικῆς ζωῆς: « Μόλις ἤρχισε νὰ ζῆ μοναστικῶς, ἤλλαξε τὰ ἐνδύματά του τὰ παλαιά, ἔμεινε δὲ παρ' αὐτῷ ἐπὶ δύο μῆνας περιεργαζόμενος τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του⁶. «Μόλις ἐτελείωσε τὸ στάδιον τοῦτο, ἐπιστρέφει εἰς Παλαιστίνην, ἵνα ἐγκαταβιώσῃ μοναστικῶς, ὅποτε καὶ φέρει τὴν ἀρμόζουσαν ἐνδυμασίαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Μέγας Ἀντώνιος κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του⁷.

★

Οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι οἱ μοναχοὶ ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν περιβολὴν καὶ ἐμφάνισίν των. Ἡ ἀλλαγὴ τρόπου ζωῆς συνεπήγετο, κατ' αὐτούς, ἀναποφεύκτως καὶ προσθήκη νέων κοινωνικῶν σχέσεων, ἄλλα πολλὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα καὶ σὺν τούτοις ἀλλαγὴν ἐνδυμασίας. Εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου ἐπεκράτησε μάλιστα ἡ συνήθεια νὰ ἀριθμοῦν τὰ ἔτη τῆς ἀρχαιότητος ἑνὸς μοναχοῦ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς περιβολῆς τῆς ἐιδικῆς ρασσοφορίας καὶ τῆς νέας ἐνδυμασίας⁸. Οὕτως ἡννόουν οἱ ἀναχωρηταὶ καὶ ἀσκηταὶ ἐκεῖνοι τὴν καθοσίωσίν τινος εἰς τὰς ἀγγελικὰς τάξεις τῶν μοναχῶν.

Τὸ ὅτι ὁ σημερινὸς Κληρὸς (μας) ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μοναχισμοῦ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν περιβολὴν τοῦ ράσου, τοῦτο βεβαίως εἶναι ἀναμφίλεκτον καὶ ἀναμφισβήτητον. Καὶ δὴ φαίνεται σαφῶς ἀπὸ δύο ἀξιοπίστους κατὰ πάντα μαρτυρίας τοῦ Παχωμίου καὶ ἀπὸ τὰς Κοινοβιακὰς Διατάξεις τοῦ Κασ-

σιανοῦ. Δι' ἀμφοτέρους ἡ ἀποδοχὴ δοκιμοῦ τινὸς καὶ εἴσοδος αὐτοῦ εἰς μονὴν πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ἱεροτελεστίας τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐνδυμάτων⁹. Ὁ ἱ. Παχώμιος περιγράφει ἐν λεπτομερεῖα μάλιστα τὰ τῆς τελετῆς ταύτης.

Ὁρισμένα ἑλληνικὰ κείμενα ἀντὶ τοῦ «habitus monachorum» προτιμοῦν «τὸ ἄρμα τὸ ἀποτακτικόν»¹⁰. Ὁ Κασσιανὸς ὑπογραμμίζει τὸν πνευματικὸν συμβολισμόν εἰς ἓν ἀπόσπασμα ἰδιαιτέρας ὄντως προσοχῆς ἄξιον:

«Ὅταν τις ἐγίνετο δεκτὸς, ἀπεγυμνοῦτο ὅλων τῶν προγενεστέρων φορεμάτων, κινήτων καὶ κτημάτων, εἰς τοιοῦτον μάλιστα σημεῖον, ὥστε νὰ μὴ τῷ ἐπιτρέπεται νὰ διατηρήσῃ οὔτε τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα τὸν ἐκάλυπτον. Ἐμφανιζόμενος ὁ ὑποψήφιος πρὸ τῆς μοναστικῆς κοινότητος, ἐξεδύετο διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἐσωτερικωτέρων αὐτοῦ ἐνδυμάτων. Ἀκολουθῶν ἐνεδύετο τὰ τῆς μονῆς, ἵνα οὕτω μάθῃ, ὅτι ἀπεγυμνώθη ὄχι μόνον ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ἐπίσης ὅτι ἐγκατέλειπε πᾶσαν ἐγκόσμιον ἀπόλαυσιν. Ἔπρεπε νὰ πιστοποιήσῃ, ὅτι κατῆλθε μέχρι τῆς πτωχείας καὶ ἀκτημοσύνης τοῦ Κυρίου, ὅτι τὸν τεύθεν δὲν θὰ πρέπει νὰ ζητῆ τὰ τῆς σωματικῆς συντηρήσεώς του εἰς τὰ ἐπίγεια ὑλικά ἀγαθὰ, ἅτινα ἀποκτῶνται διὰ τῆς μεθόδου τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τῆς παλαιᾶς ὀλιγοπιστίας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἱερῶν ἐλεημοσυῶν τῆς μονῆς καὶ τῶν μισθῶν τῶν προσωπικῶν ἀγώνων του. Γνωρίζομεν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ εὐρίσκη ἐνδύματα καὶ τροφήν, δὲν θὰ κατέχεται ἀπὸ τὸ ἄγχος. Θὰ μάθῃ νὰ μὴ ἔχη τίποτε καὶ χωρὶς μάλιστα ν' ἀνησυχῆ διὰ τὴν αὐρίον, ὡς λέγει τὸ Εὐαγγέλιον. Δὲν θὰ ἐντρέπεται νὰ καταστῆ ἴσος πρὸς τοὺς πτωχοὺς, δηλαδὴ τὸ σῶμα τῆς μοναστικῆς κοινότητος, διότι αὐτὸς ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέφυγε νὰ ὀνομάσῃ ἑαυτὸν πτωχὸν καὶ νὰ θεωρῆ τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς Του, καὶ οὕτω θὰ δοξασθῆ διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν κληρονομίαν τῶν δούλων Του»¹¹.

Ἡ μοναχικὴ ἐνδυμασία τοιαύτην ἤρχισε νὰ ἀποκτᾷ σημασίαν, ὥστε ὁ δόκιμος μοναχός, ἂν ἀπεδεικνύετο ἀκατάλληλος νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν μοναχικὸν βίον, ὑπέκειτο εἰς ἄλλην ἀκολουθίαν, τὴν τοῦ ἀποσχηματισμοῦ, ἐνώπιον ὅλων τῶν ἀδελφῶν τῆς κοινότητος. Κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ταύτην ἀφῆρουν ἀπὸ τὸν ἀκατάλληλον ἀποδειχθέντα δόκιμον τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα καὶ τὸν ἀπεμάκρυνον, ἀφοῦ βεβαίως τῷ ἐπέστρεφον τὰ παλαιὰ του ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφυλάσσοντο ὑπὸ τῆς μονῆς¹². Ἡ αὐστηρότης αὐτὴ ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν τῶν μοναχῶν δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην. Πρέπει νὰ ἐνθυμῆται καὶ ἔχῃ κατὰ νοῦν, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἐποχὴν ἀπεδίδοτο μεγίστη συμβολικὴ σημασία εἰς κά-

4. S. Pachonii Vitae graecae, Vita prima, § 6, ἐκδ. Hal-kin, 6,5.

5. L. Th. Lefort, Les vies coptes de S. Pachôme et de ses premiers successeurs, Louvain, 1943, σελ. 94.

6. Vita Hilarionis, 3, P. L. 23, 30A.

7. Αὐτόθι 4, P. L. 23, 31 A.

8. Apophthegmata Patrum IV, 15, VII, 9, X, 175...

9. Praecepta, 49.

10. Τὰ Praecepta 81 χρησιμοποιοῦν σχετικῶς τὸν ὄρον «armaturam».

11. Κοινοβιακαὶ Διατάξεις IV 5.

12. Αὐτόθι IV 6.

θε μέρος τῆς ἐνδυμασίας. Ὁ μοναχικὸς σκοῦφος ἐπὶ παραδείγματι συμβολίζει τὴν ἀθωότητα καὶ ἀπλότητα. Κατὰ τὸν Κασσιανόν, ὅστις εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν ταύτην ἀκολουθεῖ Εὐάγριον τὸν Ποντικόν¹³, καὶ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπαναλάβῃ ἀργότερον Δωρόθεος ὁ Γάζης¹⁴, ὁ χιτῶν συμβολίζει τὴν ἀρνησιν τῶν ἔργων τοῦ κόσμου καὶ τὴν νέκρωσιν, ἡ ζώνη τὴν καθαρότητα κτλ. Ὁ,τιδήποτε καὶ ἂν λεχθῆ πάντως, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται καὶ παραβλέπεται τὸ σημεῖον, ὅτι ἡ ποικιλία καὶ ἀλλαγὴ ἐνδυμασίας ἐπιτρέπεται, ἀναλόγως τῶν ἐκασταχοῦ καὶ ἐκάστοτε συνθηκῶν—κλιματολογικαὶ καὶ τοπικαὶ συνθήκαι καὶ περιστάσεις, ὅπως τοῦτο τοῦλάχιστον ἀφήνεται σαφῶς νὰ νοηθῆ.

*

Εἰς τὰ ἀσκητικὰ συγγράμματα τῆς περιόδου αὐτῆς δὲν ὑπάρχει στερεότυπος περὶ τὴν ἐνδυμασίαν καθορισμός. Ὅ,τι προέχει εἶναι τὸ ὅτι ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν θὰ ἐξωτερικεύσῃ κάπως τὴν ἀλλαγὴν τῆς βιοτῆς του μὲν μίαν ἐξωτερικὴν ἐπίσης ἀλλαγὴν, ἐνδύομενος νέον ἐνδυμα. Ὁ νέος βίος τῆς ἀσκήσεως πρέπει ν' ἀντανακλάται εἰς πάντα.

Ἐλέχθη προηγουμένως, ὅτι ὁ Μοναχισμὸς τὰ μέγιστα ἐπηρέασε τὴν ἐξωτερικὴν ἐνδυμασίαν. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱ. Ἱερωνύμου, ὅταν ὁ Ἰλαρίων περὶ τὸ 306 προσέφυγε διὰ νὰ μνηθῆ εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν καὶ μονάσῃ παρὰ τῷ Μ. Ἀντωνίῳ, ἐφόρεσε νέα ἐνδύματα. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δοκιμασίας, «ἤλλαξε τὰ παλαιὰ του ἐνδύματα. Ἐμεινε δύο μῆνας πλησίον του, παρακολουθῶν τὰ διάφορα στάδια τῆς μοναχικῆς τελειώσεως»¹⁵. Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ ὅσα ἔμαθεν, ἐπαναφορέσας τὸ ἐνδυμα, ὅπερ ὁ Μ. Ἀντωνίος τοῦ εἶχε δώσει πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Τὸ ἔθος τοῦτο διεσώθη μέχρι σήμερον εἰς τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ Μικροῦ Σχήματος. Κατὰ τὴν ἐν χρήσει σχετικὴν Ἀκολουθίαν, ὁ μέλλων νὰ ἀποκαρῆ ἐμφανίζεται πρὸ τοῦ ἱ. Βήματος «ἄζωστος, ἀνυπόδητος καὶ ἀσκεπής». Μετὰ τὴν δημοσίᾳ διδομένην ὑπ' αὐτοῦ ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ τηρήσῃ πιστῶς τὰς μοναστικὰς ἀρετὰς, ἐνδύεται ὑπὸ τοῦ Ἠγουμένου κατὰ τὴν τάξιν καὶ διαδοχικῶς ἱμάτιον, ζώνην, τὸ καλυμμαύχιον, τὸ πάλιον, τὰ σανδάλια καὶ τὸν μανδύαν. Τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν τοῦ ρουχισμοῦ βλέπομεν καὶ εἰς τὸ Βάπτισμα, μὲ τὰς ἰδίας περίπτου ἀναλογίας καὶ τοὺς συμβολισμούς. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὰ νέα ἐνδύματα μαρτυροῦν τὸν νέον προσανατολισμόν, τὸν ὁποῖον θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ προσερχόμενος.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μοναχοὶ συνέδεσαν τὰ πάντα μὲ συμβολισμούς διαφόρους. Ἐξ ὅλων τούτων ἓνα βασικὸν διδάγμα προκύπτει. Ὅτι τὸ ἐνδυμα τοῦ ὑπενθυμίζει τὴν ιδιότητά του. Γίνεται αἰ

βωβὸν κήρυγμα διὰ τὸν πολὺν κόσμον. Χρησιμεῖει ὡς εἶδος συνεχοῦς παιδαγωγοῦ καὶ ὑπομνήματος αὐστηροῦ¹⁶.

*

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἠσχολήθη μὲ πλείστας πλευρὰς τοῦ Μοναχισμοῦ, τὴν διατροφήν, τὴν συμπεριφορὰν, κ.λπ. χωρὶς νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς λεπτομερείας. Ὑποδεικνύει, ὅπως οἱ ἀσπαζόμενοι τὸ μοναχικὸν σχῆμα φέρουν, χωρὶς ἐπιδεικτίασιν καὶ ματαιοδοξίαν, ἐνδυμα χαρακτηριζόμενον ἀπὸ τὴν ἀπλότητα καὶ πτωχείαν, χωρὶς ἐξεζητημένον στολισμόν καὶ κομψότητα. Τὸ σχῆμα τοῦ ἐνδύματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν προεστῶτα πολλακίς καὶ δύναται νὰ προσαρμοσθῆ πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς μελλοντικῆς ἀσκήσεως¹⁷. Ἀπαντῶν, ἀφ' ἑτέρου, εἰς τεθὲν ἐρώτημα «Τί τὸ πρέπον ἐνδυμα τῷ χριστιανῷ», τονίζει τὰ ἐξῆς ἀξιόλογα:

«Τὸν σκοπὸν τῆς χρήσεως ὑπέβαλεν ὁ Ἀπόστολος, διὰ μιᾶς λέξεως εἰπὼν· Ἐχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τοῦτοις ἀρκεσθῆσόμεθα, ὡς καὶ τῆς σκέπης ἡμῶν προσδεομένων μόνης· οὐκέτι μέντοι καὶ τῆς ποικιλίας, καὶ τοῦ ἀπ' αὐτῆς καλλωπισμοῦ εἰς τὴν ἀπηγορευμένην περιπερίαν ἐκπιπτόντων· ἵνα μὴ τι χεῖρον λέγω. Ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπεισῆχθη διὰ τῆς περιέργου ματαιοτεχνίας τῷ βίῳ. Δῆλη δὲ καὶ ἡ πρώτη τῶν σκεπασμάτων χρήσις, ἦν αὐτὸς ὁ Θεὸς τοῖς ἐπιδηθεῖσιν ἔδωκεν. Ἐποίησε γὰρ αὐτοῖς, φησὶν, ὁ Θεὸς χιτῶνας δερματίνους. Πρὸς γὰρ τὴν τῶν ἀσχημόνων ἐπικάλυψιν ἐξήρκει καὶ ἡ τοιαύτη τῶν χιτῶνων χρήσις. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἕτερος σκοπὸς συνεισέρχεται, ὁ τοῦ θάλπεισθαι διὰ τῶν σκεπασμάτων, ἀνάγκη ἀμφοτέρων ἐστοχασμένην εἶναι τὴν χρήσιν, τοῦ τε περιστέλλειν ἡμῶν τὰ ἀσχήμονα καὶ τοῦ ἀλεξήματα εἶναι πρὸς τὴν ἀέρων βλάβην»¹⁸.

Τροποποιήσεις καὶ οὐχὶ κατάργησις τοῦ ράσου.

Θὰ ἦτο συμφωνότατον πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν εὐαισθησίαν τοῦ Λαοῦ, ἐὰν ἐτροποποιεῖτο κάπως τὸ σημερινὸν ράσον, ἀντὶ νὰ καταργηθῆ. Ἐχει παρατηρηθῆ, ὅτι αὐτὸ τὸ διακριτικὸν ἐνδυμα, παρ' ὅλα τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ἀρετὰς του, κρατεῖ τὸν Κληρικὸν εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν λαόν. Βεβαίως, πρέπει νὰ διακρίνεται. Ἀνάγκη νὰ μὴ συμφύρεται καὶ νὰ διακρίνη εἰς αὐτὸν ὁ Λαὸς τὸν ποιμένα καὶ λειτουργὸν τοῦ Θεοσαστηρίου. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου ἡ ἀπόστασις αὐτῆ κινδυνεύει ν' ἀπομονώσῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν φόβον εἰς τὸν πολὺν κόσμον, ὅτι ὁ Κληρικὸς ζῆ μαζί του καὶ δὲν ζῆ μαζί του.

16. Ἴδε πλείονα εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ J. Guy: Le vêtement religieux hier et aujourd'hui εἰς τὸ περιοδικὸν Vie Consacrée, page 81-93 avril, 1967. Louvain, Belgique.

17. Ἀσκητικαὶ Διατάξεις, P. G. 31, 90.

18. Ὅροι κατὰ πλάτος, 2, P. G. 31, p. 977-980.

13. Capita practica ad Anatolium; P. G. 40, 1220-1221.

14. Instructions I, 15-19; ed. Regnault (Sources chr. 92), σελ. 169 ἔξ.

15. Vita Hilarionis 3, P. L. 23, 30.

Ὁ Κύριος τούλάχιστον δὲν παρέλειπε εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν συνεχῆ παρουσίαν του με τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν.

Τί τὸ πρέπον ἔνδυμα τῷ Χριστιανῷ, ἐρωτᾷ ὁ Μ. Βασίλειος. Καὶ εἰς τὴν διδομένην ἀπάντησιν διασαφηνίζει, ὅτι ἡ ἐπίδειξις καὶ ἡ τάσις διαφόρου ἔνδυμασίης ἐκφράζει ὑπολανθάνοντα ἐγωϊσμόν:

«Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ δημοσίῳ δείπνῳ ἐγκαλοῦνται Κορίνθιοι, ὡς τῇ ἑαυτῶν πολυτελείᾳ καταισχύνοντες τοὺς μὴ ἔχοντας, οὕτω δηλονότι καὶ ἐν τῇ κοινῇ καὶ προφανεῖ τῶν ἔνδυμάτων χρήσει ὁ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς σχηματισμὸς οἰοεὶ διὰ τῆς συγκρίσεως καταισχύνει τὸν πένθητα. Τοῦ δὲ Ἀποστόλου λέγοντος· Μὴ τὰ ὑψηλά φρονούντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγομένοι, ἐξεταζέτω ἕκαστος ἑαυτόν, ἢ πρὸς τίνα ὁμοίωσις ἀρμοδιωτέρα ἐστὶ Χριστιανοῖς τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις οἰκοῦντας, καὶ τὰ μαλακὰ ἡμφισμένους, ἢ ἡ πρὸς τὸν ἄγγελον καὶ κήρυκα τῆς τοῦ Κυρίου ἐπιδημίας, οὗ μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται. Ἰωάννην λέγω, τὸν τοῦ Ζαχαρίου, οὗ τὸ ἔνδυμα ἦν ἐκ τριχῶν καμήλου. Καὶ οἱ πάλοι δὲ ἄγιοι περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασι»¹⁹.

Βεβαίως, ὁ ἱεράρχης τῆς Καισαρείας ἀλλαχοῦ περιγράφει λεπτομερῶς τὸ εἶδος τῶν μοναχικῶν ἔνδυμάτων. Μὲ μεγάλην αὐστηρότητα ἐπιμένει, ὅτι ὁ ἀσκητεύων εἰς τὴν διάφορον ἔνδυμασίαν του θὰ βλέπῃ νύκτα καὶ ἡμέραν τὴν ἰδιαιτέραν του ζωὴν, τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἐγκοσμίων, τὴν ἄρνησιν παντὸς ἐπιγείου καὶ τὴν πλήρη ἀφιέρωσίν του εἰς τὸν Νυμφίον. Θὰ ἀναμοχλευθῇ ἐντὸς του τὸ ἱερόν πένθος, τὴν προσήλωσίν του εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀρνήσεως καὶ τῆς ἀποταγῆς ἀπὸ τὰς ἡδονάς. Ἀλλαχοῦ δὲν ὀρίζει ἰδιαιτέραν ἔνδυμασίαν εἰς τοὺς Κληρικούς. Παντοῦ ζητεῖ τὴν κοσμιότητα καὶ τὴν ἀπλότητα. Φαίνεται δέ, ὅτι καὶ τινες ἐκ τῶν ἐπισκόπων τότε συνηγωνίζοντο τοὺς πλουσίους, φοροῦντες ἐπιδεικτικὴν χλαμύδα καὶ χρυσοποικίλτα φορέματα. Καταφέρεται ἐναντίον τῶν ὑπερβολῶν καὶ ὑποδεικνύει παντοῦ καὶ εἰς πάντας τὸ κόσμιον:

«Ὡς οὖν ἐστὶ τι στρατιώτου ἴδιον ἐν τῷ ἐνδύματι, καὶ ἄλλο τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ἄλλο ἄλλου, ἀφ' ὧν εἰκάζεται αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὰ ἀξιώματα, οὕτως εἶναι τινα καὶ Χριστιανοῦ ἰδιότητα καὶ ἀπὸ τῆς ἐσθήτος εὐπρεπῆς καὶ ἀκόλουθον σώζουσιν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου παραδεδομένην κοσμιότητα· ποτὲ μὲν τὸν ἐπίσκοπον κόσμιον εἶναι διοριζόμενον, ποτὲ δὲ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ εἶναι διατασσομένου, τοῦ κοσμίῳ δηλονότι κατὰ τὸν ἴδιον τοῦ Χριστιανισμοῦ σκοπὸν νοουμένου»²⁰.

19. Ὅροι κατὰ πλάτος, 1., P. G. 31, p. 977.

20. Ὅροι κατὰ πλάτος 3, P. G. 31, p. 980.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται, ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος γνωρίζει καλῶς τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐνοριακοῦ Κληρικοῦ. Διακρίνει σαφῶς τὴν περιβολὴν τῶν μοναχῶν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Κληρικῶν. Οἱ τελευταῖοι σπανίως ἐξέρχονται τῶν τόπων τῶν ἀσκητικῶν παλαισμάτων. Ἡ πολιτεία των ἀποτελεῖ ἕτερον εἶδος πολιτείας. Ἐκεῖ ἐπιβάλλεται ἰδιαιτέρα ἀμφίεσις. Εἶναι τόσον εὐνόητον. Ἄλλη ὅμως καὶ διαφορετικὴ εἶναι ἡ θέσις τῶν Κληρικῶν, καὶ δὴ τῶν ἐγγάμων. Συναναστρέφονται συχνάκις με τὸν λαόν. Εἶναι οἱ ποιμένες του, οἱ πνευματικοὶ πατέρες καὶ διδάσκαλοι. Πρέπει με κάθε τρόπον νὰ δείξουν, ὅτι εἶναι παρὰ τὸ πλευρόν των, ἔτοιμοι ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν νὰ σπεύσουν καὶ βοηθήσουν, τοὺς ποιμάνουν. Μὲ τὴν σημερινὴν μάλιστα τελείαν ἀλλαγὴν τῶν ἐνοριῶν, αἱ ὁποῖαι χάνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴν των δομὴν καὶ σύνθεσιν, οἱ Κληρικοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξέρχωνται πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἐσκορπισμένων ἐνοριτῶν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς σήμερον μεταβάλλεται εἰς Ἐκκλησίαν τῆς διασποράς. Οἱ πιστοὶ μας γίνονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυσέυρετοι, ἀπρόσιτοι, ἄγνωστοι, ἐν τῷ κρυπτῷ, σπανίως ἐμφανιζόμενοι καὶ δίδοντες σημεῖα τῆς παρουσίας των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κληρικός εἶναι ὑποχρεωμένος ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ τρέχῃ συνεχῶς πρὸς ἀναζήτησιν εἰς τὰ κρυψύγετα, πρὸς σύναψιν γνωριμίας καὶ διαλόγου.

Ἰδοὺ λοιπόν, ἐν περιλήψει, τί ὁ μέγας τῆς Καισαρείας ἱεράρχης ἀποφαινεται ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς ἔνδυμασίης τοῦ μοναχοῦ:

1) Ὅτι ὁ κανὼν τῆς ἀκτημοσύνης καὶ τῆς πτωχείας, τὴν ὁποῖαν ἐφ' ὅρου ζωῆς ὠρκίσθη ὁ μοναχὸς ν' ἀκολουθήσῃ, ἐπιβάλλει τὴν ἐκλογὴν καταλλήλου ἔνδυμασίης²¹.

2) Ὅτι δέον αὕτη νὰ εἶναι ὁμοιόμορφος, ἄνευ ἐμφανῶν διακρίσεων.

3) Ὅτι κατὰ τινα τρόπον ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις δέον νὰ διακρίνῃ τὸν μοναχὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολιτάς εἰς μίαν χώραν.

★

Εἶναι ὀπωσδήποτε ἄξιον προσοχῆς, ὅτι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τῆς ἐξωτερικῆς περιβολῆς τοῦ μοναχοῦ τόσον οἱ Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς, ὅσον καὶ τῆς Δύσεως, συμφωνοῦν. Ὁ Κασσιανὸς παραδείγματος χάριν ἐπαναλαμβάνει ὅσα ἀκριβῶς καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἀποφαινεται:

«Προκειμένου περὶ τῆς ἔνδυμασίης τοῦ μοναχοῦ, αὕτη δέον νὰ καλύπτῃ τὸ σῶμα, τὴν γυμνότητα, καὶ νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ταιλιπωρίας τοῦ ψύχους. Πρέπει νὰ καταπολεμῆται οἰαδήποτε ψευδοταπεινοφροσύνη περὶ τὸ ἔνδυμα, νὰ ἐκδιώκεται ὅμως καὶ κάθε τάσις ματαιοδοξίας καὶ αὐταρεσκείας, ὡς διδάσκει ἄλλως τε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος» (Α' Τιμ. 6,8). Ὁ ἱ. Κασσιανὸς χρησιμοποιοῖ τὸν ὅρον

21. Ἀσκητικαὶ Διατάξεις P. G. 31, 978.

«operimenta» καὶ ὄχι «vestimenta», ἀκριβῶς ἵνα δείξῃ, ὅτι ἡ βαρύτης ἔγκειται εἰς τὴν κάλυψιν τοῦ γυμνοῦ σώματος καὶ ὄχι τόσο εἰς τὴν ἐπίδειξιν καὶ τὴν ἀλαζονείαν ²².

Μὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα περίπου γράφει καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, ὅτι τὸ ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ δέον ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς στοιχειώδεις προσωπικὰς ἀνάγκας καὶ νὰ ἐκφράζῃ τὴν ἀπλότητα : «Ὅ,τι προσφέρεται ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τῆς μοναστικῆς κοινότητος πρὸς τὸν μοναχὸν ὡς διατροφή καὶ ἔνδυμασία, τοῦτο δέον νὰ μὴ εἶναι ἀπαραιτήτως ὁμοίμορφον, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συμφωνῇ πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας ἀνάγκας ἐκάστου» ²³.

Ἀπὸ πολλὰς ὑποθήκας τῶν μεγάλων ἀσκητῶν συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι κατεβάλλετο προσπάθεια πρὸς πρόληψιν οἰασδήποτε ἐπάρσεως καὶ ἀλαζονείας καὶ ἐξεζητημένης ἐπίδειξεως, σκοπούσης εἰς τὴν ἔλκυσιν τῆς προσοχῆς τῶν διαβατῶν.

Οἱ μοναχοί, ὡς πεπειραμένοι ψυχολόγοι, ἄριστα ἐγνωρίζον, ὅτι καὶ διὰ τῆς ἔνδυμασίας ἀκόμη ἐξετίθεντο εἰς ἕνα πειρασμὸν ἰδιαιτέρον· ἦτοι τὸ νὰ ἐπιδιώκουν νὰ διακρίνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους μὲ ἄλλου εἶδους ἀκρότητας. Διὰ τῆς ὀλιγωρίας περὶ τὴν ἔνδυμασίαν ὁ μοναχὸς ἠδύνατο νὰ πέσῃ εἰς σατανικὴν παγίδα ὡς ἄριστα, νὰ γίνῃ ἕν πρόσχημα καλύψεως τῆς ἀλαζονείας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Γνωρίζον τὸν κίνδυνον τοῦτον, ὅστις ὁδηγεῖ εἰς μίαν παραμόρφωσιν τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τοῦ μοναχισμοῦ, ὁ Κασσιανὸς ὑπογραμμίζει: «Ἡ ἔνδυμασία δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ κανὲν ἴχνος ἐξεζητημένης ραπτικῆς, οὔτε δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ τι τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὰ σχόλια καὶ τὴν περιέργειαν τῶν ἄλλων». Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐδίεδετο, ὥστε ὁ ἱερωμένος νὰ μὴ κινή τὴν περιέργειαν ἄλλων καὶ νὰ μὴ ἀποτελῇ στόχον δυσμενῶν σχολίων. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤρχιζε νὰ γίνηται λόγος περὶ μοναχικῆς ἔνδυμασίας, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς ἤρχιζε καὶ νὰ γίνεται αὕτη ἠθικῶς ἀντικείμενον ἀξιολογήσεως καὶ νὰ κρίνεται ὡς σεμνὴ ἢ ὡς ἐπιλήψιμος. Τοῦτο εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ὅταν γράφῃ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἐκλέξαντας τὴν μοναχικὴν ζωὴν: «Εἰς τὴν συμπεριφορὰν σας, εἰς τὰς κινήσεις σας, εἰς τὴν ἔνδυμασίαν σας, εἰς ὅλας τὰς μικρὰς λεπτομερείας τῆς βιοτῆς σας, οὐδὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ δυνάμενον νὰ ἐρεθίσῃ τὴν προσοχὴν οἰουδήτινος» ²⁴.

22. Institutions cénobitiques (Κοινοβιακαὶ Διατάξεις), 1,2, 1 ἐκδ. Guy, σ. 39-41.

23. Regula ad servos Dei 1. P.L. 32, 1378.

24. Regula ad servos Dei, 5, P.L. 32, 1380.

Ἀπὸ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν συνάγεται, ὅτι οὐδέποτε ἐπεβλήθη μία ὁμοίμορφος, ἀπαράλλακτος ἔνδυμασία. Πάντοτε ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὁ τόπος, τὸ κλίμα, τὸ ἐν γένει περιβάλλον, ὅπου οἱ μοναχοὶ διεβίουν. Μεγάλῃ σημασίᾳ ἀφ' ἑτέρου ἀπεδίετο εἰς τὰς ἰδιαιτέρας κοινωνικὰς συνθήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκινουῦντο. Ἡ ὑπόμνησις, ὅτι δέον νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ τόπος ὅπου ζοῦν, αἱ τοπικαὶ συνθήκαι καὶ ἀντιλήψεις καὶ οἱ κλιματολογικοὶ ὄροι ὅπου διαμένουν, καθίστα ἕν πανομοιότυπον, ἀπαραλλάκτως κοινὸν ἔνδυμα ἀπολύτως ἀδύνατον. Ὁ ὄρος ἐπομένως «κοινὸς» ἐδήλου μᾶλλον ὁμοίμορφιαν ἐξωτερικῆς περιβολῆς, μιᾶς ἐπὶ μέρους καὶ τῆς αὐτῆς μοναστικῆς κοινότητος. Τὸ πρόβλημα τῆς μορφῆς καὶ τοῦ εἶδους τῆς κληρικῆς ἔνδυμασίας ἔλυετο, ἀναλόγως τῶν ἐπιβαλλομένων καταστάσεων καὶ συνθηκῶν.

★

Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν λιτότητα, εἰς τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν ἀγνότητα τῶν ἐλατηρίων, ζητεῖται ἀπὸ ὅλας τὰς πλευράς. Κληρὸς καὶ λαὸς ἀναμένουν, ὅπως φέρουν οἱ κληρικοὶ ἔνδυμασίαν ἀπλήν. Ἀποτελεῖ κοινὴν ἀπαίτησιν ἡ ἀνάγκη ἀναπροσαρμογῆς τῆς ἀμφιέσεως τῶν κληρικῶν, ἵνα μὴ γίνωνται οὔτοι ἀντικείμενον σχολίων καὶ συζητήσεων ἀπρεπῶν. Τὸ δίκαιον αὐτὸ αἴτημα ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνάγκην τροποποιήσεως τῆς νῦν περιβολῆς. Εἶναι αὐτόχρομα ἄδικον ν' ἀπαίτη τις ὑποχρεωτικῶς μαῦρον ράσον, κωλύον τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν Κληρικῶν μας εἰς κλίμα ἀφόρητον, καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ συντρέχῃ σοβαρὸς τις λόγος. Ἡ ἐλαστικότης ἢ χαρακτηρίζουσα τοὺς ἀρχαίους πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν ἐξευρέσεως μιᾶς ἀπλουστερίας ἐξωτερικῆς περιβολῆς τοῦ Κλήρου. Κύριον μέλημα δέον νὰ εἶναι, κατόπιν ὠρίμου σκέψεως, ἡ ἐξευρέσις παρ' ἡμῖν ἑνὸς νέου ἐκσυγχρονισμένου τύπου ἔνδυμασίας. Διότι οὔτε ὁ κληρικός, ὁ δηλώνων τὴν καθιέρωσιν καὶ καθοσίωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε τὸ ποιμνιον ἀγνωστῶν συγχρόνως τὰς πρακτικὰς ἀνάγκας σήμερον καὶ τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἐποχῆς. Πᾶσα προσπάθεια ἀπαραλλάκτου διατηρήσεως τοῦ ράσου, ὡς μὴ ἐπιδεχομένου τάχα ἀλλαγὴν καὶ οἰανδήποτε τροποποίησιν, ἀντιτίθεται πρὸς αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν τῶν μεγάλων Ἀσκητῶν καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ βασικὸν ζήτημα δὲν εἶναι ποῖαν περιβολὴν φέρει ὁ κληρικός, ἀλλὰ διατὶ τὸ φέρει καὶ τί ἀναμένει

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ

Ο ΚΛΗΡΟΣ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερέων ἀνέρχεται σήμερον εἰς τὴν Ρουμανίαν εἰς 10.700, ἐκ τῶν ὁποίων 2.000 προέρχονται ἐκ τῶν προσφάτως ἐπανελθόντων εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν Οὐνιτῶν. Ἡ μόρφωσις των, ὡς ἐσημειώθη εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὴ καὶ σχεδὸν τὰ 80 % ἐξ αὐτῶν εἶναι θεολόγοι.

Εἰς τὰς ἐνορίας τῆς ὑπαίθρου ὑπηρετοῦν ἱερεῖς ἀπόφοιτοι τῶν Σεμιναρίων, ἐνῶ εἰς τὰς ἐνορίας τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν μεγάλων πόλεων πτυχιούχοι τῶν Θεολογικῶν Ἰνστιτούτων.

Διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἱερέων, τῶν ἐπισκόπων, τῶν καθηγητῶν τῶν Σεμιναρίων καὶ τῶν Θεολογικῶν Ἰνστιτούτων καὶ τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ τῶν Σχολῶν αὐτῶν, ὑπάρχει εἰδικὸν Ταμεῖον, τὸ ὁποῖον ἀντλεῖ τοὺς πόρους ἀπὸ ἐπιχορήγησιν τοῦ κράτους καὶ προαιρετικὰς εἰσφορὰς τῶν πιστῶν.

Ὁ μισθὸς τῶν ἱερέων εἶναι ἴσος πρὸς τὸν μισθὸν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας. Καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς συντάξεως ἀκολουθοῦν τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους.

Κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐκτάκτων μέτρων κατὰ τοῦ κλήρου (1959 - 60), τὸ καθεστῶς, διὰ νὰ καταφέρῃ πλῆγμα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μείωσιν τὸν ἀρι-

ἐξ αὐτοῦ ὁ κόσμος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῆ. Ἔχουν ἐπικαιρότητα ἐνταῦθα ὅσα σχετικῶς πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα λέγει ὁ ἱ. Αὐγουστίνος: «Σεῖς, οἱ ὅποιοι ἐρίζετε περὶ τὰς ἐνδυμασίας τοῦ σώματος, μάθετε πόσον σᾶς λείπει ἡ ἐσωτερικὴ ἱερά ἐνδυμασία τῆς καρδίας»²⁵. Μὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα ἀντιμετώπιζε τὸ αὐτὸ πρόβλημα καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Παχωμίου, Θεόδωρος ὁ κοινοβιάρχης: «Τί λοιπὸν ἔχομεν περισσότερον ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; Εἶναι πράγματι ἀληθές, ὅτι ὅ,τι ἐπὶ πλέον ἔχομεν εἶναι μόνον τοῦτο, ὅτι φέρομεν ἐνδυμασίαν διαφορετικὴν καὶ τίποτε ἄλλο; Πράγματι, ὅ,τι ὁ Κύριος μᾶς ἔδωσε διὰ τοῦ μακαρίου πατρός μας (Παχωμίου) ὑπὲρ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα ἐξωτερικὰ γνωρίσματα εἶναι ἡ Χάρις, ἡ ἱκανοῦσα ὅλους νὰ βαδίζωμεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν προφητῶν καὶ κατὰ τὴν βιοτὴν τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ πλήρη ἀφοσίωσιν εἰς τὸν Κύριον»²⁶.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

25. Regula ad servos Dei 1; P.L. 32, 1382.

26. L. Th. Lefort, Les vies coptes de S. Pachôme et de ses premiers successeurs, Louvain, 1943, σελ. 212.

θμὸν τῶν κληρικῶν, εἶχε διακόψει δι' ἓνα διάστημα τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἱερέων. Τότε, διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν ἱερέων, καὶ ἰδίως διὰ τοὺς τῆς ὑπαίθρου, ἡ κατάστασις ἀπέβη δραματικὴ, καὶ ὅ,τι ἐπεδίωκε τὸ Κόμμα ἐν μέρει ἐπετεύχθη: πολλοὶ ἱερεῖς διὰ νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰ ἔξοδα τῆς οἰκογενείας των, δελεασθέντες δὲ καὶ ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις τῶν τοπικῶν ὑπευθύνων τοῦ Κόμματος, ὅτι θὰ εὑρουν ἐργασίαν εἰς τὰς πόλεις, ἐγκατέλειψαν τὰς ἐνορίας των καὶ ἀποσηματισθέντες προσελήφθησαν ὡς ἀπλοῖ ἐργάται εἰς τὰ ἐργοστάσια τῶν πόλεων.

Τὸ πλῆγμα διὰ τοὺς πιστοὺς ἦτο μέγαλον. Διότι εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἱερέων των ἐστάλησαν εἰς τὰς ἐνορίας μοναχοὶ περιωρισμένης μορφώσεως ἢ ἱερεῖς ἀποφοιτήσαντες μόνον ἀπὸ τὰς Σχολὰς Ἱεροσαλτῶν, μὲ μικρὰν ὡσαύτως μόρφωσιν καὶ ἀκατάλληλοι νὰ γίνουν οἱ πνευματικοὶ ποιμένες τῶν ἐμπεριστάτων αὐτῶν ἐνοριῶν.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ κατάστασις ἔκτοτε ἐβελτιώθη. Κατὰ πληροφῶριαν ὠρισμένων ἐπισκεπτῶν ἐκ Βουκουρεστίου, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἰθύνοντες τοὺς ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἡ θλιβερὰ αὐτῆ περιόδου παρήλθε, καὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὁργανώσει χάριν τῶν κληρικῶν τὸ «Ἴδρυμα Συντάξεως καὶ Βοηθείας», τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς τοὺς κληρικούς ὑγειονομικὴν περίθαλψιν, εὐκαιρίας ἀναπαύσεως, συντάξεις ἀναπηρίας καὶ γήρατος, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους ποὺ παρέχεται ἡ κοινωνικὴ πρόνοια καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους⁶¹. Κατάλληλοι τόποι παραθερισμοῦ τῶν ἱερέων ἔχουν δημιουργηθῆ εἰς τὴν Σινάϊαν, τὴν Δραγοσλάβαν καὶ τὸ Κούρτεα Ντέ Ἀρζες, εἰς δὲ τὸ Τετσέρκιολ, λουτρόπολιν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, λειτουργεῖ Σανατόριον διὰ τοὺς κληρικούς.

Διὰ τοὺς ὑπερήλικας ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι τυχὸν στεροῦνται οἰκογενείας ἢ δὲν ἠμποροῦν νὰ μείνουν μὲ τὰ παιδιά των, λαμβάνεται πρόνοια ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐχει δημιουργηθῆ πρὸς τοῦτο τὸ «Ἀσυλὸν τῶν Ἱερέων» εἰς τὴν ἀνδρικήν Μονὴν τοῦ Ντεάλουλ, ὅπου ἀποσύρονται οἱ γέροντες ἱερεῖς καὶ τυγχάνουν ἐξαιρετικῆς περιποιήσεως καὶ περιθάλψεως ἀπὸ μέρους καταλλήλου προσωπικοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται δύο νεαραὶ γυναῖκες, πτυχιούχοι τῆς Θεολογίας, ἡ μία τῶν ὁποίων εἶναι συνάμα καὶ ἰατρός.

Καὶ διὰ τὰς παρήλικας χήρας τῶν ἱερέων ἔχει ληφθῆ πρόνοια. Εἰς τὴν γυναικείαν Μονὴν Βιφορίτα ἔχει ἐγκατασταθῆ καὶ τὸ ἰδικόν των «ἀσυλὸν» καὶ ἐνδιατιῶνται σήμερον ἐκεῖ περὶ τὰς 50 πρεσβυτέρας.

Ὡς πρὸς τὴν ἀμφίεσιν σημειοῦμεν, ὅτι οἱ κληρικοὶ δύνανται, ὅταν δὲν τελοῦν ἱεροπραξίας, νὰ κυκλοφοροῦν μὲ ἐνδυμα κοινόν, πάντοτε σοβαροῦ χρώματος,

61. Ἰδε: L'Eglise Orthodoxe Roumaine σ. 37.

μετά λευκοῦ περιλαιμίου. Ἡ πολιτικὴ ἀμφίεσις συν-
ηθίζεται κυρίως εἰς τὰς πόλεις, ὅπου τὸ ράσον οὐχί
σπανίως προκαλεῖ τὰ σκώμματα τῶν κομμουνιστῶν
νέων, ἐνῶ οἱ ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου, κατὰ κανόνα, δια-
τηροῦν τὴν παραδοσιακὴν ἀμφίεσιν.

Κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ μᾶς παρέχει ὁ καθ.
Σάββας Ἀγουρίδης, «ὅλοι οἱ ἱερεῖς τῶν πόλεων καὶ
τῶν χωριῶν εἶναι ἔγγαμοι. Μεταξὺ τῶν 399 ἱερέων,
ποὺ ὑπηρετοῦν στὶς ἐνορίες τοῦ Βουκουρεστίου, ὑπάρ-
χουν μόνον τέσσερις ἄγαμοι κληρικοί. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ
μιλᾶνε μόνονι τους. Ὅταν ἐκεῖ γίνεται λόγος γιὰ Ἀρ-
χιμανδρίτη ἢ γιὰ Ἀρχιδιάκονο (ἄγαμο διάκονο),
πρόκειται περὶ σπανίων καὶ σπουδαίων ἀξιωμάτων.
Σὲ δευτέρῃ μοῖρα ἔρχονται τ' ἀξιώματα τοῦ πρωτο-
πρεσβυτέρου καὶ πρωτοδιακόνου. Εἶναι παράξενο,
ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ τρεῖς ἄλλοι ἐπίσκοποι,
ποὺ ἔτυχε νὰ γνωρίσω, προήρχοντο ὅλοι ἀπὸ τὸν ἔγ-
γαμο κλῆρο. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῆ πὼς ὁ ἀσκη-
τισμὸς στὴ Ρουμανία μὲ εἰλικρίνεια ζῆ στὰ Μοναστή-
ρια, ποὺ κατέχουν γιὰ τὸ λόγο αὐτό, κατὰ παράδοσι,
ἐξαιρετικὴ θέσι στὴν εὐσέβεια τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ.
Ὁ ἔγγαμος ὁμοῦ κλῆρος ποὺ ὑπηρετεῖ στὶς πόλεις
καὶ τὰ χωριά, δὲν χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀσκητικὰς
τάσεις. Στους ἔγγαμους κληρικούς ποὺ συνανεστρά-
φημεν, στὴν ἐν γένει συμπεριφορὰ τους, στοὺς ἀστεί-
σμούς ποὺ ἔκαναν μεταξύ των ὑπῆρχε εὐπρέπεια, ὅχι
ὁμοῦ σεμνοτυφία»⁶².

Ὁ ἔγγαμος κλῆρος κατέχει ἀξιολογωτάτην θέσιν
εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας. Κατὰ τὸν Κ. Μω-
ραϊτάκη: «Ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν ὁ ἔγγαμος κλῆ-
ρος ὑπερέχει τοῦ ἀγάμου, καὶ ἵνα ἐπιτύχη (ὁ ἔγγα-
μος κληρικός) θέσιν ἐνοριακὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν,
τὸ Βουκουρεστίον, ἀπαιτοῦνται πολλὰ προσόντα, ἐπὶ
πλέον δὲ πενταετὴς τοῦλάχιστον ὑπηρεσία ἐν τινι
ἐπαρχίᾳ. Πάντες οἱ Πατριαρχικοὶ Σύμβουλοι, οἱ
Πρωτοπαπάδες, τὰ κληρικὰ μέλη τῶν Συνελεύσεων,
οἱ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ κληρικοί, οἱ ἐν τοῖς διαφόροις
ἐκκλησιαστικοῖς γραφείοις ὑπηρετοῦντες κ.λπ. εἶναι
ἔγγαμοι ἱερεῖς»⁶³.

Τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τοῦ ἱερέως εἶναι περιορι-
σμένον ἐντὸς τοῦ Ναοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μα-
κρᾶς Θ. Λειτουργίας (8 π.μ.—2 μ.μ.) τοῦ δίδεται ἢ
εὐκαιρία νὰ κάμη κήρυγμα πρὸς ὅλους τοὺς ἐκκλη-
σιαζομένους καὶ κατηχητικὸν μάθημα πρὸς παῖδας
καὶ ἐνηλίκους.

Καὶ ὅπως παρατηρεῖ τὸ «Informations Catho-
liques Internationales»: «Ἄν καὶ εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον
τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, ὁ ἱερεὺς ἔζησεν ὡς
σπουδαστὴς ὑπὸ ὅρους ἀρκετὰ αὐστηροῦς, καὶ θὰ
ἔλεγε κανεὶς, ὅτι ἀπεχωρίσθη τοῦ κόσμου, ἐν τούτοις
λαμβάνει ἐκεῖθεν μίαν μόρφωσιν ἱκανοποιητικὴν, ἢ
ὅποια τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἀσκήσῃ μὲ ἐπιτυχίαν τὸ ποιμα-
νικὸν τοῦ ἔργον. Ἀλλά, ὅπως ἄλλωστε παντοῦ ἄλλοῦ,
ἢ ἐπιτυχία εἰς τὴν πνευματικὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐξαρ-
τᾶται, κατὰ πολὺ, ἀπὸ τὴν προσωπικότητά του, ἀπὸ

τὴν δύναμιν ἑλξεως ποὺ διαθέτει. Ἐὰν εἶναι ἕνας ἄν-
θρωπος καλός, συμπαθητικὸς καὶ γνωρίζῃ νὰ κερδίῃ
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν ἐνοριτῶν του, θὰ
ἠμπορέσῃ γρήγορα νὰ εὐρύνη τὸν κύκλον τῶν συνη-
θισμένων συνεργατῶν του (ποὺ εἶναι ἢ σύζυγός του,
ὁ ἱεροψάλτης, ὁ νεωκόρος, ἢ Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπὴ,
ποὺ ἀποτελεῖται, κατὰ κανόνα, ἀπὸ γυναῖκες), οἱ
ὅποιοι θὰ τοῦ εἶναι χρήσιμοι εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν
τοῦ ἔργον. Παρ' ὅλα αὐτά, εἰς τὴν Ρουμανίαν, ὁ ἱερεὺς
δὲν διαθέτει καμμίαν νομικὴν δυνατότητα, διὰ νὰ στα-
θεροποιήσῃ τὸν κύκλον αὐτόν, δίδων εἰς αὐτόν μίαν
οἰανδήποτε ὀργανικὴν μορφήν (π.χ. συλλόγου)⁶⁴.

Τὴν προσοχὴν μας ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐλκύσῃ ἕνας
θεσμὸς, εἰς τὴν θέσπισιν τοῦ ὁποῦ φαίνεται, ὅτι εἶχεν
ἐνεργὸν ἀνάμιξιν τὸ Κράτος. Πρόκειται περὶ μιᾶς
ὑποχρεωτικῆς «μετεκπαιδύσεως τῶν ἱερέων», οἱ ὅποιοι
ἐπὶ ἕνα διμήνον παρακολουθοῦν σειρὰν μαθημά-
των, μὲ τὸν γενικὸν τίτλον «κοινωνικὰ μαθήματα».
Τὰ μαθήματα αὐτὰ δίδονται εἰς τὰ Ἰνστιτοῦτα τοῦ
Βουκουρεστίου καὶ τοῦ Συμπίου. Κατὰ τὸν χρόνον
αὐτόν οἱ ἱερεῖς ζοῦν οἰκοτροφειακὴν, κοινὴν ζωὴν καὶ
λαμβάνουν μέρος καὶ εἰς πρακτικὰς ἀσκήσεις.

Οἱ σκοποὶ τῶν μαθημάτων αὐτῶν εἶναι δύο καὶ
καθορίζονται ὡς ἑξῆς :

Α'. 1) Νὰ ἐκμάθουν οἱ ἱερεῖς τὴν ὁμοίομορφον ἐπι-
τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας καὶ τῶν ἄλλων Ἱ. Ἀκο-
λουθιῶν, 2) νὰ διδαχθοῦν (οἱ ἱερεῖς) πὼς νὰ ψάλλῃ
ὁ λαὸς ἀπὸ κοινοῦ τὰ μονόφωνα ἕσματα, 3) νὰ ἀνα-
νεωθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἱερατικὴ των κλίσις, 4) νὰ
ἀναζωπυρωθῇ ὁ ἱεραποστολικὸς των ζῆλος καὶ 5)
νὰ συνηθίσουν νὰ ἐλέγχουν ἑαυτοὺς καὶ νὰ συμπλη-
ρῶνουν τὰ μέσα τῆς ποιμαντικῆς των ἀποστολῆς.

Β'. Ὁ δεῦτερος σκοπὸς τῶν μαθημάτων αὐτῶν
εἶναι, κατὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων, ὁ
ἑξῆς: «Εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου ἱερέως νὰ γίνῃ ἀνα-
θεώρησις τῆς μέχρι τοῦδε ἀποκτηθείσης μορφώσεώς
του, εἰς τρόπον ὥστε ὁ καθένας ἐξ αὐτῶν νὰ εἶναι
εἰς θέσιν νὰ συγχρονισθῇ πρὸς τοὺς νέους καιροὺς».

Μερικοὶ τίτλοι τῶν μαθημάτων αὐτῶν εἶναι: Ἡ
προοδευτικὴ ἐρμηνεία τῆς Ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότη-
τος — Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ αἱ θρησκευτικαὶ
αἰρέσεις (ὄργανα τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ) — Τί εἶναι τὸ
κράτος — Τὸ κράτος καὶ ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία — Τὸ
κρατικὸν σχέδιον τοῦ 1949. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως
νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ καὶ νὰ τὸ ξεπεράσῃ — Ἡ πραγμα-
τοποίησις τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ρουμανικοῦ κόμματος
τῶν Ἐργατῶν (Κομμουνιστικοῦ Κόμματος), αἱ ὁποῖαι
ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ποιμαντικὴν δραστηριότητα τοῦ
ἱερέως κ.λπ.

Τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐπιτινάκει καὶ ὁ θεσμὸς τῶν μη-
νιαίων διαλέξεων, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «πνευματικὸν
ἔργαστήριον». Αὐταὶ δίδονται πρὸς ἱερεῖς ὀργανωμέ-
νους συλλογικῶς (Ἀπόφασις Συνόδου 17 - 6 - 1952)
μὲ τοὺς ἑξῆς σκοποὺς: Ἡ καθολικὴ συμμετοχὴ τοῦ
κλήρου εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἢ συνεργασία
τῶν ἱερέων μὲ τὰς κρατικὰς ἀρχὰς διὰ τὴν καθοδή-

62. Μνημ. ἄρθρον «Ἀνάπλασις», Δεκέμβριος 1964 σ. 13.
63. Κ. Μωραϊτάκη. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 58.

64. I. C. I. Ἐνθ' ἄνωτ. 23.

γῆσιν τῶν πιστῶν εἰς τὸ πῶς θὰ ἐφαρμόσουν εἰς τὴν ζώην των τοὺς Νόμους καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ κράτους κ.λπ. Μερικοὶ τίτλοι τῶν διαλέξεων : Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πατρίς — Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ σοσιαλιστικὴ πρόοδος — Τὸ καθῆκον τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι τοῦ συνόλου κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν κ.λπ.⁶⁵

Εἶναι προφανές, ὡς προελέχθη, ὅτι ἡ περιεργὸς αὐτῆ «μετεκπαίδευσις» τῶν ἱερέων ἔχει ἐπιβληθῆ ἀπὸ τὸ κράτος καθεστῶς, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἱερέως κυρίως ὡς κοινωνικὴν καὶ θὰ ἐβλεπεν αὐτὸν εὐχαρίστως νὰ συντονίζῃ τὰς προσπάθειάς του πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους. Τοῦλάχιστον αὐτὸ διαφαίνεται ἀπὸ τὴν ἀρθρογραφίαν ὀρισμένων πολιτικῶν ἐφημερίδων καὶ ἀπὸ σχετικῆς ραδιοφωνικῆς ἐκπομπῆς.

Οὕτως, ἡ ἐφημερὶς «Οὐνιβέρσουλ», ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Βουκουρεστίου, παρουσιάζει τὸν Πατριάρχου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐρησκειμάτων, κατὰ τὸ 1949, ἔγραφε μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς : « Εἰς τὸ Ἰνστιτούτον αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ διδαχθῆ ἐπιστήμη ἀνωφελῆς, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, διότι αἱ σημεριναὶ περιστάσεις ἀπαιτοῦν παρὰ τοῦ κλήρου οὐχὶ θεολογικὰς γνώσεις, ἀλλὰ χριστιανικὴν στάσιν, προσηρμοσμένην εἰς τὴν νέαν σοσιαλιστικὴν ζώην...» (!)⁶⁶ Εἰς δὲ τὸ «Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» ἐγράφετο, ὀλίγον ἀργότερον, ὅτι : «αἱ μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους σχέσεις ἐν Ρουμανίᾳ χαρακτηρίζονται διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου ἀπὸ τῶν θλιβερῶν ἐπιβιώσεων τῆς παλαιᾶς τάξεως τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας...» (!)⁶⁷

Κατὰ δὲ τὴν ἐναρξιν τῶν περιφήμων αὐτῶν μαθημάτων ὠμίλησεν ἐνθουσιωδῶς ὁ κοσμητῆρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐπίσκοπος Θεόκτιστος, διὰ τὸ «πενταετὲς σχέδιον» (!).

Παρὰ τὴν καταβαλλομένην ὅμως προσπάθειαν σοσιαλιστικῆς «μετεκπαίδευσεως», οἱ ρουμᾶνοι ἱερεῖς, εἰς τὸ σύνολόν των, μορφωμένοι καὶ κατηρτισμένοι καθὼς εἶναι διὰ τὸ ὑψηλὸν ἔργον των, ἐκπληροῦν τὴν ἱερὰν ἀποστολὴν των μὲ εὐσυνειδησίαν πολλὴν καὶ καρποὺς σημαντικοῦς.

Καὶ δὲν εἶναι μόνοι εἰς τὴν προσπάθειάν των. Στρατιὰ ὀλόκληρος εὐσεβῶν μοναχῶν πορεύεται τὴν ἰδίαν ὁδὸν καὶ διεξάγει τὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

Πρωτοφανῆ καὶ καταπληκτικὴν ἄνθησιν παρουσιάζει ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν Ρουμανίαν. Εἶναι φαινόμενον ἐκπληκτικὸν — καὶ ἐν τούτοις τόσον εὐεξήγητον διὰ τὸν πιστὸν — τὸ ὅτι ἐν μέσῳ τόσων ἀντιξῶων περιστάσεων καὶ ἐντὸς περιβάλλοντος ὕλιστικου, παρουσιάζονται χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἱ περισσότεροι νέοι τὴν ἡλικίαν, οἱ ὁποῖοι ἐλεύονται ἀπὸ τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες.

65. Ἴδε σχετικῶς : D. I. Doens. "Ενθ' ἀνωτ. σ. 61-63.

66. «Ἐκκλησία» 1949 σ. 392.

67. «Ἐκκλησία» 1951 σ. 76.

Βεβαίως, εἰς τὴν Ρουμανίαν καὶ εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μοναχισμὸς εὕρισκετο εἰς ἀκμὴν. «Εἶναι γνωστὰς — γράφει τὸ ἐπίσημον τεῦχος τοῦ Πατριαρχείου — ὁ μέγας μορφωτικὸς ρόλος, τὸν ὁποῖον ἐπαιζάν, κατὰ τὸ παρελθόν, τὰ Μοναστήρια εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν πολλῶν αἰώνων ὑπῆρξαν ἐστία πολιτισμοῦ. Ἐντὸς τῶν Μοναστηρίων αὐτῶν ἀντέγραφον, μὲ ζῆλον καὶ λεπτολόγον ὑπομονήν, τὰ θαυμάσια αὐτὰ χειρόγραφα, τὰ διακεκοσμημένα μὲ λεπτὰς ἀπεικονίσεις καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἓνα ἀληθινὸν θησαυρὸν διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν γενικῶς καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν εἰδικώτερον. Εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, ὅταν τὸ κράτος δὲν ἤσχολεῖτο μὲ τὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ, τὰ μοναστήρια ἦσαν ἐκεῖνα ποὺ ὠργάνωσαν τὰ πρῶτα σχολεῖα, ποὺ ἐμόρφωσαν τοὺς καλλιγράφους καὶ τοὺς ἱστορικοὺς—χρονογράφους. Εἰς τὰ μοναστήρια πάντοτε ἐπραγματοποιοῦντο αἱ εἰς τὴν ρουμανικὴν ὑπέρροχοι μεταφράσεις, οἱ θησαυροὶ τῆς σκέψεως καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ποὺ εἶναι τὰ συγγράμματα τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας»⁶⁸.

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ τὸ ἐνδοξον παρελθόν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν σημερινὴν ἀναγέννησιν. Συνέτρεξαν καὶ ἄλλοι εὐεργετικοὶ παράγοντες, οἱ ὁποῖοι τὴν κατέστησαν ζωντανὴν πραγματικότητα. Ὁ ἀναγνώστης θὰ τοὺς διαγνώσῃ εἰς τὰς γραμμάς ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν.

Ἡ μεγάλη ὠθησις, ποὺ ἔλαβεν ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν σημερινὴν Ρουμανίαν, ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸν ρηξικέλευτον πατριάρχην Ἰουστινιανόν. Καίτοι προσερχόμενος ἐκ τοῦ ἐγγάμου κλήρου, δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐκτιμήσῃ δεόντως τὴν μεγάλην σπουδαιότητα ποὺ ἔχει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ μοναχισμὸς. Τὸναντίον, διείδεν εἰς αὐτὸν τὴν προφυλακὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ δι' αὐτὸ προσεπάθησε νὰ τὸν ἀναδιοργανώσῃ καὶ νὰ τοῦ ἐμφυσήσῃ νέαν ζώην.

Οὕτως, εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, ἐνώπιον καὶ τῶν ἡγετῶν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ρουμανίας, ὁ νέος Πατριάρχης ἐδήλωσεν : «Ἡ Ο.Ρ.Ε. διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀνταποκριθῆ ἐπωφελῶς εἰς τὰ ἰδεῶδη καὶ τὰς τάσεις τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ μας, πρέπει νὰ ἀναδιοργανώσῃ ἐπὶ ἄλλων βάσεων τὸν μοναχικὸν κλήρον, διατηροῦσα πάντοτε τὰς κανονικὰς καὶ μοναστικὰς διατάξεις. Οἱ μοναχοὶ πρέπει νὰ τεθοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θεολογικῆς παιδείας καὶ νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸν πνεῦμα τῆς θυσίας ὑπὲρ τοῦ πλησίου καὶ καθιστῶντες τὰς μονὰς καὶ τὰς σκήτας των καθαρὰς πηγὰς ἀπὸ ὅπου θὰ ρέῃ τὸ δροσερὸν ὕδωρ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν τόσον διψῶσαν τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν ψυχὴν τοῦ ρουμανικοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ ὅμως αὐτό, πρέπει ὅλοι οἱ μοναχοὶ νὰ διέλθουν διὰ τῶν ἰδίων Σχολῶν μὲ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἱερεῖς, ἀπὸ τὸ ἴδιον καθαρτικὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον θὰ λυώσῃ ὅλας τὰς σκωρίας ὀρισμένων ἀμαρτημάτων τοῦ παρελθόντος, τὰ ὁποῖα ἐνδη-

68. L'Eglise Orthodoxe Roumaine σ. 42-43.

μοῦν ἀκόμη εἰς ὄρισμένας ἐκ τῶν ἀγίων μας Μονῶν. Τοιουτοτρόπως, θὰ δώσωμεν εἰς τὴν Ο.Ρ.Ε. ἕνα μοναχισμόν νέον, φωτισμένον καὶ ἱκανόν νὰ συνδυάζῃ τὴν πνευματικὴν μὲ τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτιστικὴν ζωὴν»⁶⁹.

Ἐσαύτως, τὴν 6-6-1950, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 2ας ἐπετηρίδος τοῦ ἐνθρονισμού του, ὑπενθύμιζε τὰ σχέδιά του : «Μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσω μίαν θλιβεράν μείωσιν τοῦ ἀποστολικοῦ πνεύματος τῆς Θυσίας χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου Του. Αὐτὴ ἡ διαπίστωσις μοῦ ἐπροξένησε μίαν θλίψιν, ἀπὸ τὰς πλέον πικράς, ποῦ ἠσθάνθη ἡ ψυχὴ μου μέχρι τώρα. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸν, ἡ ὀργάνωσις τῆς ζωῆς τῶν μοναστηρίων μας ἐπὶ τοῦ ἀναλλοιώτου πνεύματος τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμού εἶναι εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐνδιαφερόντων τῆς Ἀνωτάτης Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἡμπορῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα μοναστήρια, τὰ κατεσπαρμένα, χάρις εἰς τὴν εὐσέβειαν τῶν προγόνων μας, καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας μας, θὰ ἀρχίσῃ μία νέα ζωὴ, μία ζωὴ καθαρὰ, ἀξία τῆς φήμης τῆς Ο.Ρ.Ε., ἀξία τῆς ἀγάπης, μὲ τὴν ὁποῖαν οἱ πιστοὶ περιβάλλουν τὰ ἅγια μοναστικά ἰδρύματα»⁷⁰.

Ἡ πρώτη φροντίς, λοιπόν, τοῦ Πατριάρχου ἦτο νὰ συντάξῃ ἕνα νέον κανονισμόν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὁ ὁποῖος νὰ ἐδράζεται ἐπὶ τῶν σταθερῶν βάσεων τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νέων καιρῶν.

Τὸ κείμενον, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Πατριάρχου, ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν 25-2-1950 καὶ ἀποτελεῖ πλέον τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὴν Ρουμανίαν⁷¹.

Σχολιάζων τὸν νέον αὐτὸν Κανονισμόν, ὁ καθηγητὴς Λίβιου Στᾶν ἔγραφε τὰ ἑξῆς : «Ὁ Κανονισμὸς αὐτός, θεμελιωμένος ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κανόνων τοῦ μοναχισμού καὶ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων διατάξεων, τοποθετεῖ τὸν μοναχικὸν βίον εἰς τὸ κέντρον τῆς παραδόσεως, προσθέτων εἰς αὐτὸν ὅρους ὀλοτελῶς νέους, οἵτινες ἐκπηδοῦν ἀπὸ τὴν ρεαλιστικὴν θεώρησιν τῶν συγχρόνων ἀναγκῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου. Τοιουτοτρόπως δύναται, τῇ ἀληθείᾳ, νὰ ὀνομασθῇ Μοναχικὸς Κανονισμὸς (Regula Monastica) τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, τοῦ νέου ἰδρυτοῦ τοῦ μοναχικοῦ βίου»⁷².

Συμφώνως, λοιπόν, πρὸς τὸν Κανονισμόν, οἱ τόποι ἐγκαταβιώσεως τῶν μοναχῶν διακρίνονται εἰς «μοναστήρια», εἰς «σκήττας» καὶ «εἰς οἰκίας διὰ μοναχοῦς». Τὰ μοναστήρια περιλαμβάνουν πολλοὺς μοναχοὺς, αἱ σκῆται ὀλιγωτέρους, αἱ δὲ «οἰκίαι διὰ μοναχοῦς» φαίνεται, ὅτι εἶναι οἰκίαι ἐντὸς τῶν πόλεων, εἰς τὰς

ὁποίας μένουν μοναχοὶ ἢ μοναχαὶ ἀφιερωμένοι εἰς ἔργα ἱεραποστολῆς καὶ κοινωνικῆς εὐποιίας. Ἐπίσης, τὰ μοναστήρια διακρίνονται εἰς «ἐπαρχιακά», ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς περιοχῆς καὶ «σαυροπηγιακά», ἐξαρτώμενα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν Πατριάρχην.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναστηρίων εἰς τὴν Ρουμανίαν φθάνει σήμερον τὰ 200, τῶν δὲ μοναχῶν, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀνέρχεται εἰς 8.500, ἦτοι ἕκαστον μοναστήριον περιλαμβάνει, κατὰ μέσον ὄρον, 400 μοναχοὺς ἢ μοναχάς !

Περίφημοι Μοναὶ τῆς Ρουμανίας εἶναι ἡ Μονὴ Ἀγαπία εἰς τὴν Μολδαυίαν μὲ 500 μοναχάς, ἡ Μονὴ Βαρατέκ μὲ 480 μοναχάς, ἡ Μονὴ τοῦ Νεάμτς (ἀνδρική), ἰδρυθεῖσα εἰς τὸ τέλος τοῦ 14ου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Μεγάλου, μὲ 100 μοναχοὺς, ἡ Μονὴ Ντεάλουλ (ἀνδρική), αἱ Μοναὶ Σουζάνα καὶ Χουρέτζι (γυναικεῖαι), αἱ Μοναὶ Σουτσεβίτσα, Μολνταβίτσα, Βορονέτ, ἡ Μονὴ Τισμάνα, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τὸν 14ον αἰῶνα κ.ἄ.

Πολλὰ μοναστήρια ἔχουν εἰκονογραφῆσεις καὶ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τοίχους, μὲ παραστάσεις διδακτικὰς καὶ κινούσας εἰς μετάνοιαν. Π.χ. παρουσιάζουν ἕνα κλέπτην προβάτου καὶ παραπλεύρως τὴν τιμωρίαν του εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, ἢ μίαν γυναῖκα φθορερὰν καὶ κακολόγον καὶ παραπλεύρως ὡσαύτως τὴν τιμωρίαν τῆς κ.ο.κ. Χαρακτηριστικὸν ὡσαύτως εἶναι, ὅτι ἐκτὸς εἴτε ἐντὸς τοῦ ναοῦ, μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν προσωποτήτων, καὶ ἰδίως τῶν προφητῶν, εἰκονίζονται καὶ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, ὡς ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων κ.λπ. Εἶναι οἱ προφῆται τοῦ Ἔθνισμοῦ.

Τὴν 5ην Ὀκτωβρίου 1950, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατόπιν προτάσεως τοῦ Πατριάρχου, ἀπεφάσισε νὰ εἰσαγάγῃ τὸ κοινοβιακὸν σύστημα εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια τῆς περιοχῆς τοῦ Ρουμανικοῦ Πατριαρχείου, συμφώνως πρὸς τὸν ἴσον κανόνα τῆς Συνόδου τῆς Κωνστ/πόλεως (862 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος περιέχεται εἰς τὸ ἄρθρον 83 τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ο.Ρ.Ε. Συνέπεια τούτου ὑπῆρξεν, ὅτι ὅλη ἡ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος περιουσία τῶν μοναχῶν, ποῦ εὕρισκετο ἐντὸς τῶν μοναστηρίων, ἔγινε ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν κοινὴ ἰδιοκτησία τῶν ἀντιστοιχῶν μοναστικῶν κοινοτήτων. Εἰς ἐλαχίστας μόνον περιπτώσεις καὶ δι' ἀνυπερβλήτους εἰδικοὺς λόγους, ἐπετράπη ἢ συνέχισαι τοῦ «ἰδιορρύθμου» συστήματος.

Ὁ ἀνάτατος κανονικὸς προϊστάμενος ἐκάστου μοναστικοῦ καθιδρύματος εἶναι ὁ οἰκεῖος ἐπίσκοπος, καθὼς αὐτὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς ἡγέτης τῆς περιοχῆς. Τὰ ὄργανα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀσκεῖ τὴν διοίκησιν τῶν ἰδρυμάτων αὐτῶν εἶναι : ὁ ἡγούμενος διὰ τὸ Μοναστήριον, ὁ προϊστάμενος διὰ τὴν Σκήτην καὶ ὁ «ἐπιβλέπων» διὰ τὰς «οἰκίας τῶν μοναχῶν» εἰς τὰς πόλεις.

Ὁ ἡγούμενος (στάρετς) βοηθεῖται εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μοναστηρίου ἀπὸ τὴν Μοναστικὴν Συνέλευσιν (Sobor)⁷³, τὸ Πνευματικὸν Συμβούλιον, τὸ

69. «Biserica Ortodoxa Romana», 1953 σ. 456.

70. «Biserica Ortodoxa Romana», 1951 σ. 491.

71. Θανασιανὴν ἀνάλυσιν τοῦ Μοναχικοῦ τούτου Κανονισμοῦ κἄμει εἰς τὸ περιοδικὸν «Trénikon» ὁ D. I. Doens εἰς τὸ μνημονεῖον ἤδη ἄρθρον του : «La réformé législative du Patriarche Justinien de Roumanie. Sa réforme et sa regle monastique» («Trénikon», 1954 σ. 51-92 καὶ 331-333).

72. «Biserica Ortodoxa Romana», 1953 σ. 515.

73. Ἡ Μοναστικὴ Συνέλευσις (Sobor) ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Μονῆς, ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους ρασοφόρους καὶ ἐκείνους ποῦ ἀπεφοίτησαν ἀπὸ Μοναστικὴν Σχολὴν. Αἱ

Συμβούλιον Θεολογικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον καὶ τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον. Ὁ ἠγούμενος ἢ διορίζεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου, ἢ λαμβάνεται ἐκ καταλόγου τριῶν ὑποψηφίων, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Μοναστικῆς Συνελεύσεως. Τὰ Συμβούλια ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Μοναστικῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ ἐκλογή των ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Μητροπολίτου τῆς περιοχῆς⁷⁴.

Ὁ ὑποψήφιος μοναχός, διὰ νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ μοναστήριον, πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γραπτὴν συγκατάθεσιν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου καὶ ἀπολυτήριον τοῦ Ἱεραρχικοῦ Σχολείου, καθὼς καὶ ἀπολυτήριον τῆς (διοικοῦς) Σχολῆς Ἱεροφαιτῶν, ἐὰν εἶναι ἡλικίας κάτω τῶν 50 ἐτῶν. Ἐὰν εἶναι ἄνω τῶν 50 ἐτῶν, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τελειώσῃ τὰς 4 πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ. Τὴν ὑπολειπομένην στοιχειώδη μόρφωσιν τὴν λαμβάνει ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς τῆς Μονῆς. Διὰ τοὺς τελείως ἀγραμμάτους ἡλικιωμένους μοναχοὺς δίδονται εἰδικὰ μαθήματα «ἀλφαβητισμοῦ» (alfabetizare) ἐντὸς τῆς Μονῆς.

Ἡ περίοδος τῆς δοκιμασίας περιλαμβάνει δύο στάδια. Τὸ πρῶτον στάδιον διαρκεῖ 1—3 ἔτη, ἀναλόγως τῆς μορφώσεως ποὺ ἔχει ἢ ποὺ πρόκειται νὰ λάβῃ ὁ μοναχός. Κατὰ τὸ δευτέρον στάδιον γίνεται ρασοφόρος καὶ μανθάνει κάποιαν τέχνην εἰς μίαν μοναστικὴν Σχολήν. Τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἰσχύει καὶ δι' ἐκείνους, ποὺ πρὸ τῆς εἰσόδου των εἰς τὸ μοναστήριον εἶχον ἀποφοιτήσῃ ἀπὸ σχολεῖον Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἢ τὸ Πανεπιστήμιον. Εἰς τὸ τέλος τῆς δοκιμασίας ὁ ἴδιος ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ ἑξάρχος κάμει τὴν μοναχικὴν κουράν καὶ δίδει τὸ νέον ὄνομα⁷⁵.

Ἡ μεγάλη καινοτομία τοῦ Μοναχικοῦ Κανονισμοῦ εἶναι, ὅτι ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ μοναχοὶ ἔχουν ἰκανοποιητικὴν μόρφωσιν καὶ ἐξασκοῦν ὁπωσδήποτε μίαν τέχνην.

Τὸ ἄρθρον 78 τοῦ Κανονισμοῦ λέγει: «Οὐδεὶς ἀδελφός ἢ ἀδελφὴ λαμβάνει τὴν μοναχικὴν κουράν, χωρὶς νὰ κατέχῃ ἀπολυτήριον Ἱεραρχικοῦ Σχολείου ἢ ἀπολυτήριον μοναστικῆς Σχολῆς καὶ πιστοποιητικὸν εἰδικέσεως εἰς ἓνα ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἐξέμαθεν εἰς ἐργαστήριον Μονῆς».

Πρὸς τοῦτο συνεστήθησαν αἱ Μοναστικαὶ Σχολαί. Πρὸς τὸ παρὸν λειτουργοῦν μόνον τρεῖς καὶ καταρτίζουν στελέχη διὰ νὰ ἐπανδρώσουν ὅλον τὸ δίκτυον τῶν Μονῶν τῆς χώρας. Διὰ τοὺς μοναχοὺς λειτουργεῖ μία τοιαύτη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Νεάμτς. Αὕτη ἰδρύθη τὸ 1948 καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Πάβελ Σέρπε. Διὰ τὰς

ἀρμοδιότητες τῆς Μοναστικῆς Συνελεύσεως εἶναι πάρα πολυαί. Ἡ ἐξουσία τοῦ ἠγούμενου ἀντιθέτως εἶναι πολὺ περιορισμένη. Ὁ ἠγούμενος δὲν διακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους μοναχοὺς οὔτε κατὰ τὸ ἔνδυμα, οὔτε κατὰ τὴν θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν. (Ἴδε D. I. Doens. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 80).

74. Ἴδε: L'Eglise Orthodoxe Roumaine σ. 44.

75. Παρὰ D. I. Doens. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 80.

μοναχὰς λειτουργοῦν δύο τοιαῦται Σχολαί, εἰς τὰς Μονὰς Ἀγκάπια καὶ Χουρέτζι.

Αἱ Μοναστικαὶ Σχολαί ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἢ ὅποια ἀσχεῖ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς διὰ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, διὰ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Μοναστικῶν Σχολῶν καὶ διὰ τοῦ Ἐξάρχου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας.

Ἡ φοίτησις εἰς τὰς Μοναστικὰς Σχολὰς εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ὅλους τοὺς ρασοφόρους ἀδελφούς, μέχρις ἡλικίας 40 ἐτῶν. Ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, ποὺ εἶχον καρῆ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Κανονισμοῦ, μόνον οἱ ἄνω τῶν 50 ἐτῶν ἀπαλλάσσονται τῆς φοιτήσεως εἰς αὐτάς.

Αἱ Σχολαὶ αὐταὶ θεωροῦνται ὡς «Μέσαι Σχολαὶ Θεολογικῆς Μορφώσεως» μὲ 4ετῆ κύκλον σπουδῶν (Κανονισμός, ἄρθρον 7). Κατὰ τὰ τρία πρώτα ἔτη ἡ διδασκαλία σχεδὸν συμπίπτει μὲ τὴν τῶν Σεμιναρίων. Εἶναι δὲ ἀρκετὰ πλουσία. Διδάσκονται π.χ. Ἑρμηνεῖα Ἀγ. Γραφῆς—Κατηχητικὴ—Γενικὴ Ἐκκλησιολογία—Ἱστορία—Ἱστορία τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας—Λειτουργικὴ, θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ—Μουσικὴ, βυζαντινὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ—Ἡ Πατριαρχικὴ Διοίκησις—τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Νόμοι τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ρουμανίας—Στοιχεῖα Ψυχολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Παιδαγωγικῆς—Τέχναι καὶ Ἐπαγγέλματα⁷⁶, καθὼς καὶ αἱ γλῶσσαι ρουμανικὴ, ρωσικὴ καὶ ἀγγλικὴ. Τὸ 4ον ἔτος ἀφιερῶνται εἰς ἐξάσκησιν καθαρῶς πρακτικὴν. Οἱ μαθηταὶ ποὺ ἐκλέγουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τυπογράφου παραμένουν εἰς τὰ τυπογραφεῖα τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Νεάμτς. Ἐκεῖνοι ποὺ εἰδικεύονται εἰς τὴν κεραμεικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν λεπτογραφικὴν, τὴν ἐβενουρρικὴν ἢ τὴν γλυπτικὴν μεταβαίνουν νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ Ὀρθοδόξου Βιβλικοῦ καὶ Ἱεραποστολικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς τὴν Μονὴν Πλουμπούιτα, πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου (8 ὥραι ἐργασίας ἡμερησίως).

Ἄξιον προσοχῆς εἶναι, ὅτι τόσον διὰ τοὺς μοναχοὺς ὅσον καὶ διὰ τὰς μοναχὰς, ἡ γυμναστικὴ καὶ τὰ σπόρ, ὡς διδασκαλία καὶ πρακτικὴ ἐξάσκησις, εἶναι μαθήματα ὑποχρεωτικά⁷⁷.

Κατὰ κανόνα, οἱ καθηγηταὶ τῶν Μοναστικῶν Σχολῶν εἶναι μοναχοί. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις καὶ καθηγηταὶ λαϊκοί, οἱ ὁποῖοι ὅμως διαμένουν ἐκτὸς τοῦ Μοναστηρίου.

Οἱ καλλίτεροι ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῶν Σχολῶν αὐτῶν προορίζονται νὰ στελεχώσουν τὰ διάφορα μοναστήρια τῆς χώρας, καὶ ὀλίγοι μόνον ἐξ αὐτῶν μεταβαίνουν εἰς τὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα, διὰ νὰ ἀκολουθήσουν ἀνωτέρας θεολογικὰς σπουδὰς. Διότι ὁ Πατριάρχης δὲν εὐνοεῖ τὴν φοίτησιν τῶν μοναχῶν εἰς τὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα καὶ τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἀπὸ τὴν Μονήν. Εἰς λόγον του πρὸς τοὺς μοναχοὺς—μαθητὰς τοῦ Νεάμτς, τὴν 15—10-1951

76. Οἱ μαθηταὶ ἀπασχολοῦνται καὶ πρακτικῶς 4 ὥρας τὴν ἡμέραν εἰς ἓνα ἐκ τῶν 7 ἐργαστηρίων τῆς Μονῆς, ἀναλόγως τῆς κλίσεως ἐκάστου.

77. Παρὰ D. I. Doens. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 71.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπὶ τῇ ἰ. μνήμῃ τοῦ Μεγάλου Φωτίου.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτίμησε τὴν 8ην Φεβρουαρίου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης τὴν μνήμην τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μεγάλου, διὰ τελέσεως πανηγυρικῆς Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας καὶ παραθέσεως γεύματος. Τῶν ἐκδηλώσεων τούτων, ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιεραμματούχου καὶ Πρακτικογράφου αὐτῆς, μετέσχον κληθέντες ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁ Διευθύνων Σύμβουλος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ὁ Πανοσ. ἡγούμενος καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης.

Ἡ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πολέωρος ἐπαφὴ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων μετὰ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπῆρξε γονιμωτάτη. Κατ' αὐτὴν ἐξήρθη ἐν πρώτοις ἡ προσωπικότης τοῦ Μεγάλου Φωτίου, ὅστις δέον σήμερον νὰ προβληθῇ εὐρύτατα ὡς ὑπόδειγμα ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου καὶ φορέως τοῦ ἐν ταῖς διεκκλησιαστικαῖς σχέσεσι γνησίου ὀρθοδόξου πνεύματος, ὅπερ διακρίνεται τόσον διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν ὀριζόντων καὶ τὴν μετὰ γνησίου οἰκουμενικοῦ πνεύματος ἐπαφὴν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπαγρύπνησιν πρὸς ἀπόκρουσιν παντὸς ὅ,τι ἐπιβουλεύεται τὴν ὑγίαν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ἔλεγε τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ ἐπ' αὐτοῦ: «Διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς καλὸς ἡγούμενος μοναστηρίου... δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμῃ σπουδὰς εἰς τὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα πανεπιστημιακῆς στάθμης. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν τῶν εἰσαγομένων εἰς τὰ Ἰνστιτούτα ἔχει πολὺ περιορισθῆ. Ἐχουν ἀνάγκη ἀπὸ αὐτοῦ τὰ μοναστήρια εἰς τὸ ἔργον τῆς διοικήσεώς των καὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ πνευματικοῦ των ἐπιπέδου. Παλαιότερον, οἱ πτυχιούχοι τῆς θεολογίας μοναχοὶ ἀπεμακρύνοντο πολὺ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των τῶν μοναστηρίων· ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν ἐζήτει τὴν ἀνετον τακτοποίησίν του πλησίον τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν καθηδρικῶν ναῶν, μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητά του. Δὲν γνωρίζω κανένα ἀπὸ τοὺς παλαιούς αὐτοὺς πτυχιούχους τῆς θεολογίας, ὁ ὅποιος νὰ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ μοναστήριόν του, διὰ νὰ ἐργασθῆ ἐκεῖ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν του. Οἱ πτυχιούχοι αὐτοὶ ἤρκουοντο νὰ ἐπιζητοῦν εἰς τὰς πόλεις θέσεις κάποτε μικροτέρας σημασίας, ἀλλὰ ἀνέτους, καὶ νὰ ἐπιδιώκουν νὰ ἐξασφαλί-

ῶσαύτως, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπαφὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ κατατοπισθοῦν οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῆς προοπτικῆς τῶν ποικίλων δραστηριοτήτων τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ διαπιστωθῆ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πόσον ἀναγκαία εἶναι ἡ στενὴ καὶ ἀρμονικὴ συνεργασία τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν μετὰ τῶν κατευθυνόντων ἐν Ἑλλάδι τὴν θεολογικὴν σκέψιν καὶ τὸ ἔργον τῆς θεολογικῆς Παιδείας καὶ ἀγωγῆς.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πεντηκονταετίας.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας συμπληροῦνται πενήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως τοῦ Μελετίου Μεταξάκη ὡς Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Μελέτιος, οὐτινος τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον ὑπῆρξε μέγα καὶ πολυσχιδές, τόσον ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὅσον μετὰ ταῦτα ὡς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὡς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀνεδείχθη εἰς μίαν τῶν μεγαλυτέρων προσωποποιήσεων τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, διακριθεὶς διὰ τὴν ἔκτακτον καὶ μεγάλην ἀκτίνας ἐκκλησιαστικὴν δραστηριότητά του, τὰ πολυάριθμα συντακτικὰ αὐτοῦ ὑπομνήματα, τὸ σπουδαῖον συγγραφικὸν του ἔργον, τὰς διοικητικὰς καὶ οργανωτικὰς του ἰκανότητας καὶ τοὺς ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν φωτεινοὺς δραματισμοὺς του πρὸς ἀνακαίνισιν τοῦ ἔργου τῆς.

Κατὰ τὴν πρὸ ὄθειας γενομένην ἐνθρόνισιν αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ὁ ἀείμνηστος Προϋπερὸς ἐξέφρασεν ὡς ἐξῆς τοὺς δραματισμοὺς τούτους:

σὺν τὸ ὀφείμιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμωμεν; Νὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ δημιουργῶμεν μίαν πληθῆραν διανοουμένων, χωρὶς κανένα δεσμόν μετὰ τὸν κόσμον τῶν μοναστηρίων ἢ νὰ καταπαισθῶμεν μετὰ τὰς 10.000 τῶν μοναχῶν μας, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 6.500—7.000 ἔχουν ἀνάγκη συμπληρώσεως τῶν σπουδῶν των; Διότι, κατὰ τὸν Μοναχικὸν Κανονισμόν, οὐδεὶς δύναται νὰ καρῆ μοναχὸς ἂν δὲν ἔχη τελειώσει τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ δὲν γνωρίζῃ μίαν τέχνην. Χρειαζόμεθα στελέχη. Καὶ τὰ στελέχη αὐτὰ θὰ τὰ στρατολογήσωμεν μετὰ τῶν ἀποφοίτων τῶν μοναστικῶν Θεολογικῶν Σεμιναρίων»⁷⁸.

Διὰ τὴν μὲρψωσιν τῶν μοναχῶν, ἕκαστον μοναστήριον διαθέτει ἀξιόλογον Βιβλιοθήκην, καὶ ἰδίως τὰ μοναστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν Μοναστικαὶ Σχολαί.

(Συνεχίζεται)

ΣΟΛΩΝ Γ. ΝΙΝΙΚΑΣ

78. «Biserica Ortodoxa Romana», 1951 σ. 338.

«Πῶς ὁμως θὰ ἀκμάζη ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῷ ἔθνει ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ ἐὰν μὴ διὰ τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας; Πῶς θὰ ἐνοικῆ πλουσίως ἐν ἡμῖν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ «ζῶν καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον», ἐὰν δὲν ὑπάρχουν ζηλωταὶ καὶ ἐμπνευσμένοι τοῦ Ἐὐαγγελίου διάκονοι; Πῶς θὰ ἀποκρουσθῆ ἢ πολύμορφος τοῦ αἰῶνος πλάνη ἢ ἐφορμῶσα ἀνατρεπτικῶς ἄλλοτε μὲν ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης, ἄλλοτε δὲ ἐν ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας καὶ μεταβάλλουσα, ὅταν ἐπικρατήσῃ, εἰς σωροὺς ἐρειπίων ἀκόμη καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ καὶ παντοδύναμα, πῶς θὰ ἀποκρουσθῆ, λέγω, ἢ πλάνη αὕτη, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν φροντίζει ἐγκαίρως νὰ ποικιλήσῃ τὰς φάλαγγας τῶν ἐπιστήμη καὶ ἐμπειρία κατηρητισμένων ὑπερμάχων τῆς ἀληθείας, ἐὰν ἐν τῷ συνόλω δὲν ἴσταται ἄγρυπνος φρουρὸς βλέπουσα «μὴ τις ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης» τὸ φρόνημα τὸ χριστιανικόν;

Μέριμνα λοιπὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει μέριμναν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς κοινωνίας, σημαίνει μέριμναν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς προόδου τοῦ Ἐθνούς».

Θλιβερός ἀπολογισμός.

Ὁ ἀκαδημαϊκὸς καθηγητὴς κ.Ν. Λοῦρος εἰς ὁμιλίαν του δοθεῖσαν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Σεμιναρίου ἐπιμορφωτικῶν διαλέξεων τοῦ ΠΙΚΠΑ ἐτόνισεν, ὅτι ἑκατὸν χιλιάδες ὑπάρξεων ἀπόλλυνται κατ' ἔτος ἐξ αἰτίας τῶν ἀμβλώσεων. Εἰς τοὺς ἑκατὸν τοκετοὺς ἀντιστοιχοῦν τριάκοντα πέντε ἐκτρώσεις. Ἐν Ἀθήναις μάλιστα, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ κ. καθηγητοῦ, ὑπάρχει ἐν θλιβερόν ἰσοζύγιον: Εἰς τοκετός — μία ἐκτρώσις. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀφοροῦν μόνον εἰς ἐγγάμους γυναῖκας, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγάμων, αἵτινες καταφεύγουν εἰς τὴν ἀμβλωσιν, δὲν δύναται νὰ ἐλεγχθῆ.

Καὶ ἡ μὲν Ἱερὰ Σύνοδος ἐνήργησεν ἤδη ὅπως ἔπρεπε, δέον ὁμως πάντες οἱ ἀρμόδιοι νὰ ἀναλάβουν ἐκστρατεία διαφωτίσεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν κινδύνων, οἵτινες ἀπειλοῦν τὸ ἔθνος ἕνεκα τῆς φοβερᾶς αὐτῆς αἰμορραγίας. Εἰς τὸ ἔργον τῆς διαφωτίσεως αὐτῆς δὲν θὰ ὑστερήσουν καὶ οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι καὶ ἱεροκλήρυκες. Οὗτοι, ἀφοῦ μελετήσουν ἐπισταμένως πᾶν ὅ,τι ἀπὸ χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς ἀφορᾷ εἰς τὸ ὅλον ζήτημα, μετὰ πατρικῆς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης θὰ ὀδηγήσουν τὸν ἐλληνικὸν λαὸν εἰς τὴν ὀρθὴν περὶ τοῦ ὅλου ζητήματος ἀντίληψιν.

Ἐκκλησία καὶ Θεολόγοι.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνόμου δεξίωσις πάντων τῶν θεολόγων, οἵτινες ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν καὶ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των ἐν τῇ περιοχῇ Ἀθηνῶν, εἶναι ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς στενῆς ἐπαφῆς καὶ συνεργασίας τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας μας μετὰ τῶν θεολόγων ἐκπαιδευτικῶν.

Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς προσφώνησίν του, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ, ὅτι οὗτοι δὲν ἐργάζονται ἀνεξαρτήτως καὶ κεχωρισμένως τῶν λοιπῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν ἀπολότῳ συμπνοίᾳ πρὸς αὐτούς. Κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, λειτουργοὶ τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, ἐργάται τοῦ ἄμβωνος καὶ τῆς κατηχῆσεως καὶ θεολόγοι Καθηγηταὶ—πάντες ἐργάζονται μὲ τὴν αὐτὴν προοπτικὴν τῆς ἐξαγγελίας τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος καὶ τῆς παροχῆς βοηθείας πρὸς τὴν νεότητα καὶ τὴν ὄριμον ἡλικίαν, πρὸς πνευματικὴν θεώρησιν τῆς ζωῆς καὶ θετικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων προβλημάτων.

Ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ὡς ἀνέπτυξεν ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος, οἱ θεολόγοι πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἀξίαν τὴν ὅποیان ἀποκτᾷ ἡ τάξις των ἐκ τῆς συνενώσεώς των ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι αἱ πρακτικαὶ ὁδηγίαι, αἵτινες κατέκλεισαν τὴν συγκέντρωσιν, ἤνοιξαν συγκεκριμένας προοπτικὰς εἰς τὸν κοινὸν προγραμματισμὸν καὶ τὴν συνεργασίαν διὰ τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς νεότητος.

Καρποφόρος τριακονταετία.

Ἡ συμπλήρωσις τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκδόσεως τοῦ γνωστοτάτου εἰς εὐρεῖς κύκλους περιοδικοῦ «Ἀκτῖνες» εἶναι ἀξία ἰδιαίτερης ἐξάσεως καὶ προβολῆς. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, μεταδίδον τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας καὶ βιοθεωρίας εἰς τὰς τάξεις ἰδίᾳ τῶν μεμορφωμένων, συνβάλετο τὰ μέγιστα ἔνθεν μὲν εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀποκρουσιν τῆς ἀθεΐας, τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς ἀρνήσεως, ἐτέρωθεν δὲ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς χριστιανικῆς σκέψεως καὶ τὴν προβολὴν τοῦ ιδεώδους τοῦ χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ.

Ἐνδόχεια, ὅπως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐκλεκτὸν περιοδικὸν γνωρίσῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὁμοίως λαμπρὰν σταδιοδρομίαν, πρὸς συνέχισιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς πολυ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 5 Φεβρουαρίου ἐ.έτους ἠσχολήθη μὲ τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰς βάρος ὀρισμένων κληρικῶν ἐκκρεμοῦσῶν καταγγελιῶν, λαβοῦσα τὰς σχετικὰς, ἐπ' αὐτῶν, ἀποφάσεις. Ἀπεφάσισεν ἐπίσης, ὅπως εἰς προσεχῆ Αὐτῆς συνεδρίαν ἀσχοληθῆ, εἰσηγούμενου Συνοδικοῦ Συνέδρου, μὲ τὸ δημογραφικὸν θέμα τῆς Χώρας, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν σημερινῶν δεδομένων.

—Τοῦ Θεοφιλεστάτου Χριστιανουπόλεως κ. Μελετίου μὴ ἀποδεχθέντος τὴν ἐκλογὴν του ὡς Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξέλεξε ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 9 Φεβρουαρίου τοὺς πανοσιολογιοτάτους Ἀρχιεπισκόπους Κων-

σταντῖνον Σακελλαρόπουλον, Δαμασκηνὸν Λαζαρίδην καὶ Σωτήριον Τράμπαν, πρὸς κατάρτισιν τοῦ τριπροσώπου ψηφοδελτίου, ἐκ τοῦ ὁποῦ τὸν ἕνα θὰ προκρίνη ἡ Πολιτεία εἰς πλῆρωσιν τοῦ χηρεύοντος θρόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων.

Ἐξ ἄλλου, ἀσχοληθεῖς ἡ Ἱ. Σύνοδος μὲ τὸ θέμα τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων, ἐπεφάσισεν ὅπως προβῆ εἰς ὀρισμένας ἐνεργείας παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις, πρὸς ἔνταξιν καὶ τῶν αἰδουμένων ἐφημερίων εἰς τὴν μισθοδοτικὴν κλίμακα τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

—Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον διὰ Ἱερεῖς, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς τοῦ Α.Ν. 214/1967, συνελεθὼν τὴν 12-2-1968 καὶ ὥραν 9 π.μ. εἰς πρώτην Συνεδρίαν, ἐπελήφθη

τιμοτάτης προσφορᾶς του, ἰδίᾳ εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων ἐπιστημόνων καὶ πνευματικῶν ἐργατῶν.

Δίσκοι λειτουργικοῦ περιεχομένου.

Μετὰ τὴν πρώτην ἀποστολὴν δίσκων, οἷτινες περιέχουν τὴν Λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων, εἰς τὰ πληρώματα τῶν ποτοπόρων ἐλληνικῶν πλοίων, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτοιμάζει μίαν δευτέραν ἀποστολὴν. Δύο νέοι δίσκοι πρόκειται νὰ ἀποσταλοῦν συντόμως, περιέχοντες τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως. Τοὺς ὕμνους ψάλλει πολυμελής χορωδία ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Πανελληνίου συλλόγου τῶν ἱεροψαλτῶν κ. Ἀντωνίου Μπελούση.

Ἡ ὅλη προσπάθεια ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ δώσῃ πνευματικὴν τροφοδοσίαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ λειτουργικὴν ἀτμόσφαιραν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας, οἷτινες ταξιδεύουν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ μετᾶσχουν τῶν ὡραίων λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων τῶν μεγάλων εορτῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι οἱ δίσκοι οὗτοι θὰ δύνανται ὡσάυτως νὰ προσφέρουν πνευματικὴν τροφοδοσίαν εἰς πᾶσαν ἐλληνικὴν οἰκογένειαν, ὡς καὶ εἰς πάντα τὰ μέλη τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χειρότερον.

Νέα ἔνδειξις τοῦ καταπτώματος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ ὁ κλονισμὸς τῶν πνευματικῶν ἀξιών, εἶναι τὰ ὅσα συνέβησαν πρόσφατως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ἐδιμβούργου τῆς Σκωτίας. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου

τούτου ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ παραιτηθῆ, διότι οἱ φοιτηταὶ καὶ αἱ φοιτήτριαι προσέβαλον, κατὰ τὸν πλέον ἄγριον καὶ αὐτόχρημα βάρβαρον τρόπον, τὴν ἀξίωσιν νὰ χορηγηθῆ ἀχαλίνωτος ἐλευθερία εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο φύλων. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐζήτησαν νὰ τοὺς παρασχεθοῦν ...ἀντισυλληπτικὰ χάπια!

Ἀσφαλῶς, ἐὰν ἡ ἀνθρωπότης, καὶ ἰδίᾳ ἡ νέα γενεά, δὲν θραύσῃ τὰ δεσμὰ τοῦ ὀδηγοῦντος εἰς τὸν αἰσθησιασμὸν ἀθεϊστικοῦ ὕλισμοῦ καὶ ἐὰν δὲν θελήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς βιοθεωρίας ὑποδεικνυμένην ὁδὸν τῆς κρείττονος καὶ μεῖζονος προσπαθείας, θὰ ἐκφυλίσθῃται πνευματικῶς καὶ θὰ προχωρῆ ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χειρότερον.

Μεγίστη εὐεργεσία.

Ὁρθῶς ἐπεσημάνθη ὑπὸ ἐβδομαδιαίας θερησκευτικῆς ἐφημερίδος, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἀστρονομικῶν ἀρχῶν ἐξάρθρωσις νέας σπείρας ἐμπόρων ναρκωτικῶν «ικανοποιεῖ βαθύτατα τὴν κοινὴν γνώμην. Οἱ διεξάγοντες τὸ ἐμπόριον τοῦ «λευκοῦ θανάτου» εἶναι ἐπιδρομεῖς κατὰ τῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς υἰγείας τῆς κοινωνίας καὶ πλουτίζουν πωλοῦντες ὑποὺλον καὶ θανατηφόρον δηλητήριον».

Ὅθεν ἀμείλικτος δέον νὰ εἶναι ἡ χεὶρ τῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν καταδίωξιν τοιούτων σπειρῶν, ἔτι δὲ ἀσθηροτέρα ἢ καταδίωξις τῶν διαφόρων σωματεμπόρων, οἷτινες προάγουν εἰς τὴν λεγομένην «σεξουαλικὴν δουλείαν» καὶ ἐμποροῦνται ἀνθρώπους. Ἡ ἐκκαθάρισις τῆς κοινωνίας ἐκ παρομοίων μισμμάτων εἶναι ἀσφαλῶς μεγίστη εὐεργεσία, τὴν ὅποιαν προσφέρουν αἱ ἀστρονομικαὶ ἀρχαὶ εἰς τὸ Ἔθνος.

τῆς ἐκδικάσεως 6 ὑποθέσεων ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέβαλε τὰς κάτωθι ποινάς :

1) Τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν μοναχῶν, εἰς ἓνα ἱεροδιάκονον.

2) Τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν εἰς δύο ἱεροδιακόνους.

3) Τὴν ποινὴν τῆς ἀργίας 2 καὶ ἡμίσεος ἐτῶν εἰς ἓνα ἱεροδιάκονον.

4) Τὴν ποινὴν τῆς ἐνιασίου ἀργίας, μετὰ στερήσεως τῶν ἐν τῷ Ναῶ ἀποδοχῶν, εἰς ἓνα ἱερομόναχον.

5) Τέλος, ἀνέβαλε τὴν ἐκδίκασιν μιᾶς ὑποθέσεως ἀφορώσης εἰς ἕτερον ἱερομόναχον, μέχρι ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τῶν ποινικῶν Δικαστηρίων ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Ἄπαντες οἱ κατωτέρω κληρικοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 26 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου ἔ. ἔτους :

Ἐχοροστάτησε τὴν 28 Ἰανουαρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

— Τὴν 2 Φεβρουαρίου εἰς τὸν Ἑσπερινόν, τὸν τελεσθέντα εἰς τὸν Ἅγιον Παντελεήμονα ἐπὶ τῇ λήξει τῆς Ἑβδομάδος τῆς Ἀγάπης.

Ἐτέλεσε τὴν 4 Φεβρουαρίου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τῆς ὁδοῦ Μετσόβου.

Προήδρευσε τὴν 25 Ἰανουαρίου καὶ τὴν 9 Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Τὴν 31 Ἰανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

— Τὴν 1 Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

— Τὴν 5 Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Τὴν 10 Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων.

Συνειργάσθη τὴν 1 Φεβρουαρίου μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης κ. Καλαμποκιά.

Ἐμίλησε τὴν 28 Ἰανουαρίου πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν συγκεντρωθέντας θεολόγους ἐκπαιδευτικούς.

Παρέστη τὴν 30 Ἰανουαρίου εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

— Τὴν 4 Φεβρουαρίου εἰς τὴν συγκέντρωσιν εἰς τὸ «Σπίτι τοῦ Κοριτσιοῦ» (Λέρου 6).

Ἐπεσκέφθη τὴν 7 Φεβρουαρίου μετὰ τοῦ προέδρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Γεωργακοπούλου τὸ Ἡρώων τῆς Ἀγ. Λαύρας.

Παρηκολούθησε τὴν 8 Φεβρουαρίου εἰς τὸν Δικηγορικὸν Σύλλογον Ἀθηνῶν τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Βαμβέτσου ἐπὶ τοῦ θέματος : «Ἡ δικαιοδοσία, ἡ καθ' ὕλην καὶ κατὰ τόπον ἀρμοδιότης τῶν Δικαστηρίων κατὰ τὸν νέον Κώδικα τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας».

Ἐδέχθη τὴν 26 Δεκεμβρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ ΟΔΕΠ κ. Στεφανίδην.

— Τὴν 27 Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱερόθεον, τοὺς καθηγητὰς Πανεπιστημίου κ. Λεωνίδα Φιλιππίδην καὶ κ. Χωραφᾶν, τὸν δικηγόρον κ. Στεφάνου καὶ τὸν κ. Ἰωάννην Ζηζιούλαν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τὴν 31 Ἰανουαρίου τὸν Ἐσχωρῶτατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον, τὸν πρέσβυν κ. Μάτσαν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Κωνστ. Κωνσταντόπουλον

— Τὴν 1 Φεβρουαρίου τὴν ἀδελφὴν Αἰμιλίαν Πέππα.

— Τὴν 2 Φεβρουαρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης κ. Κοντόπουλον.

— Τὴν 3 Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεον καὶ Νικαίας κ. Γεώργιον, τὸν κ. Βίτσιον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὸν δικηγόρον κ. Μόσχον.

— Τὴν 5 Φεβρουαρίου τὸν πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Γεωργακόπουλον.

— Τὴν 7 Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Πολύκαρπον τὸν π. Γεώργιον Τσίτην καὶ τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης.

— Τὴν 8 Φεβρουαρίου τὴν πρόεδρον τοῦ Ἰδρύματος προστασίας ἀναπήρων παιδῶν κυρίαν Μαυρομιχάλη, τὴν Διευθύντριαν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν κυρίαν Δανάην Μαύτα καὶ τὸν κ. Θ. Μερτικόπουλον.

— Τὴν 9 Φεβρουαρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

— Τὴν 10 Φεβρουαρίου τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Παναζόπουλον, τὸν π. Γεώργιον Λεβίδην καὶ τὸν ἐξ Αἰγύπτου ὁμογενῆ κ. Παῦλον Ταμβάκη.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τὴν 28 Ἰανουαρίου 1968 ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἡ πρώτη ἐπικοινωνία τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος μετὰ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὑπηρετούντων θεολόγων καθηγητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν προσήλθον ὑπὲρ τοὺς 300 θεολόγοι καθηγηταί.

Μετὰ τὴν βραχείαν προσφώνησιν τοῦ Προϊσταμένου τοῦ παρὰ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν νεοιδρυθέντος Γραφείου Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς Νεότητος, πανοσ. ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Στάμενα, ὠμίλησε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας θεολόγους καθηγητὰς ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ὑπεγράμμισεν, ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ σκοποὶ τῆς παρουσίας συγκεντρώσεως: 1) Διὰ τὴν ἐκφράση

τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς θεολόγους καθηγητὰς διὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελούμενον ἔργον τῆς ἀναπλάσεως τῆς νεότητος. 2) Διὰ τὴν συνειδητοποιηθῆναι, ὅτι ὁ κληρικός καὶ οἱ θεολόγοι καθηγηταὶ εἶναι φύσει καὶ θέσει ἀρμόδιοι καὶ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐξαγγελίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν νεότητα καὶ ὅτι οὗτοι, ἡνωμένοι καὶ συντονισμένοι, ἀποτελοῦν μοναδικὴν δύναμιν τοῦ ἔθνους, ἢ ὅποια πρέπει νὰ ἀξιοποιηθῆ ὅσον τὸ δυνατόν περισσώτερον διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τῶν, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους. Καὶ 3) διὰ τὴν εἴπη ὀλίγας σκέψεις περὶ τοῦ προγραμματισμοῦ καὶ συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν, ὥστε τὸ ὄραμα αὐτὸ νὰ καταστῆ πραγματικότητα.

Ἀκολούθως, ὁ ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος κ. Κωνσταντῖνος Κούρκουλας ἐξέφρασε τὴν συγκίνησιν τῶν θεολόγων καθηγητῶν, διότι ὡς σύνολον διὰ πρώτην φοράν ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν συνεχείᾳ δὲ διεβεβαίωσε τὸν Μακαριώτατον, ὅτι οἱ θεολόγοι ἐκπαιδευτικοὶ ἔχουν βαθεῖαν συνείδησιν, ὅτι εἶναι λειτουργοὶ τῆς Παιδείας καὶ διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι ἡ παροῦσα συνάντησις ἀναπτέρωνει τὸ φρόνημά των καὶ τοὺς δίδει νέας δυνάμεις, διὰ τὴν ἐπιδοθῆναι μὲ μεγαλύτερον ζῆλον εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου των.

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Τὴν 2αν Φεβρουαρίου, ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πρώτου ἐκκλησιασμοῦ τοῦ Θείου Βρέφους ὑπὸ τῆς Παναχράντου Ὑπεραγίας Μητρός Του, ἐγένετο ὁ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καθιερωθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας κ.κ. Τιμοθέου πανηγυρικός ἑορτασμός τῆς «Ἡμέρας τῆς Μητέρας καὶ τοῦ Παιδιοῦ», διὰ τῆς τελέσεως ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου, συμπαραστατομένου ὑπὸ τοῦ Πανσοφ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ Ἱερέων τῆς πόλεως.

Εἰς τὴν ἑορτὴν συμμετέσχον τὰ μέλη τῶν Ὁρθοδοξικῶν καὶ Φιλανθρωπικῶν Σωματείων καὶ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰς Μητέρας καὶ τὰ Παιδιὰ Ὁργανώσεων, οἱ μικροὶ πρόφομοι τοῦ Νηπιαγωγείου τοῦ ΠΙΚΠΑ, τοῦ Ἐθνικοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ, Νηπιαγωγείων τῆς πόλεως, ὡς καὶ πλῆθος νεαρῶν μητέρων μετὰ τῶν βρεφῶν καὶ τῶν μικρῶν τέκνων των.

Τὸ θέαμα ἦτο ἐξόχως ἐπιβλητικὸν καὶ συγκινητικόν. Ὁ Ναὸς εἶχε πληρωθῆ πικνοῦ ἐκκλησιάσματος, κατὰ τὸ πλεῖστον παιδίων προσχολικῆς ἡλικίας, τὰ ὅποια μὲ ὑποδειγματικὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν παρηκολούθησαν τὴν Λειτουργίαν ἐκ τῶν ἐπὶ τούτῳ εὐπρεπισθέντων ἐν τῷ κεντρικῷ κλίτει τοῦ Ναοῦ καθισμάτων, πλαισιούμενα ὑπὸ τῶν μητέρων των καὶ τοῦ λοιποῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν Δοξολογίαν, ὁ Σεβασμιώτατος ἠύλογησε τοὺς ἄρτους, ἐν τέλει δὲ τῆς Λειτουργίας διὰ συντόμου προσλαλιάς ἐξῆρε τὴν σημασίαν τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του διὰ τὴν ἀθρόαν προσέλευσιν εἰς τὸν ἑορτασμόν τῆς ἡμέρας καὶ ἀπηύθυνε πατρικὰς νουθεσίας πρὸς τὸ παιδικὸν ἐκκλησίασμα καὶ τὰς παρισταμένας μητέρας.

Εἶτα ἀνέπεμψεν εἰδικὴν Εὐχὴν, ὑπ' αὐτοῦ συντεθεισάν, ὑπὲρ

τῶν ἀπανταχοῦ γῆς Ἑλληνίδων Ὁρθοδόξων μητέρων καὶ ἠύλογησε τὰ παιδιά, πρὸς τὰ ὅποια ἐπὶ ὦραν μετέδωκεν ἀυτοπροσώπως τὰ Ἀχραντα Μυστήρια.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν 25 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνος Τετὲνέ, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς λίαν προθύμως παρέσχε τὴν ἀδειαν, ὅπως εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Πατριαρχείου τελεσθῆ ἑλληνικὴ Λειτουργία διὰ τὸ προσωπικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας καὶ τὴν ἐν Βελιγραδίῳ ἑλληνικὴν παροικίαν. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσαν ὁ σταυροφόρος πρωθιερεὺς κ. Βάσιτς Ντούσαν, ὁ διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου πρωθιερεὺς κ. Κάσιτς Ντούσαν καὶ ὁ πρωτοδιάκονος καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Ἐρντελιάν Μίλος. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μοραβικίου κ. Λαυρέντιος διεβίβασε πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κ. Τετὲνὲν τὰς εὐχὰς τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων.

— Τὴν 18 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὁ ἐν Βελιγραδίῳ πρέσβυς τῶν Η.Π.Α. κ. Μπέρκ Ἐλμπρικ ἐπεσκέφθη τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Σερβίας κ. Γερμανὸν καὶ ἐνεχειρίσεν αὐτῷ τραπέζογραμμάτιον 200 χιλιάδων παλαιῶν δηναρίων ὡς προσωπικὴν δωρεάν του πρὸς τὸ θρησκευτικὸν ἀγαθοεργὸν σωματεῖον Βελιγραδίου.

— Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Γιουγκοσλαβίας κ. Μίκα Σπίλιακ ἐπεσκέφθη τὴν 10 Ἰανουαρίου ἐ. ἔτους τὴν Ἁ. Ἁγιότητα τὸν πάπαν Παῦλον ΣΤ', τῆς ἀκρόασης παραταθείσης 20' λεπτά πέραν τῆς ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου προβλεπομένης διάρκειας αὐτῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως ἡ Ἁ. Ἁγιότης προσέφερεν ὡς δῶρον εἰς τὸν Γιουγκοσλαῦον πρωθυπουργὸν εἰδικὸν μετάλλιον καὶ δύο πολύτιμα βιβλία περὶ τῆς Ρώμης, ὁ δὲ κ. Μίκα Σπίλιακ προσέφερεν εἰς τὸν πάπαν ἀγαλμα κορασίδος τοῦ γλύπτου Φράνιο Κρσίνιτς καὶ ἀντίγραφον τοιχογραφίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Ζίτσης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ὁ ἄρτι κυκλοφορήσας ἐκ 340 σελίδων τόμος τοῦ 1965/66 τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας περιέχει ὀκτὼ ἐπιστημονικὰς μελέτας, τῶν ὁποίων οἱ τίτλοι ἔχουν ὡς ἑξῆς: 1) «Ἡ διείσδυσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βουλγαρίαν μέχρι τοῦ 865» τοῦ καθηγητοῦ Τ. Σάμπεφ, 2) «Μετάφρασις τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργικῶν βιβλίων ἐν Βουλγαρίᾳ» τοῦ ὑφηγητοῦ Σ. Νάνκωφ, 3) «Αἱ ἠθικαὶ ἀπόψεις τῶν παλαιῶν Βουλγάρων συγγραφέων» τοῦ καθηγητοῦ Ἱ. Παντσόβσκυ, 4) «Ὁργάνωσις καὶ Διοίκησις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Βουλγαρίας κατὰ τοὺς Θ' - Ι' αἰῶνας» τοῦ καθηγητοῦ Ρ. Τοντόρωφ, 5) «Ὁ Ἅγιος Κλήμης Ἀχρίδος ὡς ποιμὴν» τοῦ ὑφηγητοῦ Β. Νικόλωφ, 6) «Ὁ Ἰωάννης Ἐξαρχος ὡς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς (βάσει τῆς «Ἐξαήμερου» του)» τοῦ ὑφηγητοῦ Ν. Σιβάρωφ, 7) «Ἡ αἵρεσις τῶν Βογομίλων ἐξ ἐπιπέσεως τῶν ὀρθοδόξων δογματικῶν βάσεων τοῦ Πρεσβυτέρου Κοσμᾶ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς γενικώτερον»

του ὑφηγητοῦ Σεραφεῖμ (Ἀλέξιεφ) καὶ 8) «Τὸ κήρυγμα εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ» τοῦ καθηγητοῦ Τ. Τουντόρωφ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Καθ' ἃ γράφει τὸ Δελτίον Τύπου καὶ Πληροφοριῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἡ Ἀλβανία ἠκύρωσεν ἐπισήμως ὅλους τοὺς νόμους, τοὺς ἀφορῶντας εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῶν Τιράνων. Τοιοῦτοτρόπως ἠκυρώθησαν οἱ ἐξῆς νόμοι: 1) Τὸ Διάταγμα περὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, τὸ ὁποῖον ἐτροποποιήθη τὸ 1963, 2) τὸ Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας τῆς 5 Ἀπριλίου 1950, 3) Τὸ Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἀλβανικῆς ἰσλαμικῆς κοινότητος τῆς 5 Ἀπριλίου 1950, 4) Τὸ Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἀλβανικῆς κοινότητος «Μπεκτάσι» τῆς 5 Ἀπριλίου 1960 καὶ 5) Τὸ Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς 30 Ἰουλίου 1961.

Εἶναι προφανές, ὅτι διὰ τῆς ἀκυρώσεως τῶν ἐν λόγω νόμων οἱ ἰθύνοντες Ἀλβανοὶ κομμουνισταὶ ἐπιδιώκουν τὴν διάλυσιν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ των θρησκευτικῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἰδρυμάτων των.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἰσχὺς τῆς ἀποστολικῆς διατάξεως *Regimini Ecclesiae universalis*, δι' ἧς ρυθμίζεται ἡ μεταρρυθμισίς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Κουρίας, ἀρχεταὶ τὴν 1ην Μαρτίου ἐ.ἔ.

— Προσεχῶς ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ τῶν Βενεδικτίνων θὰ δημοσιευθῆ ἀπόσπασμα ὁμιλίας τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐλεημοσύνης, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπολεσθὲν καὶ ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χέφνερ εἰς χειρόγραφον τοῦ ἰα' αἰῶνος φυλλασσόμενον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' ἀπεδέχθη τὰς ὑποβληθείσας αὐτῷ παραιτήσεις λόγῳ ἡλικίας τῶν καρδινάλιων Τράλια, Λερκαρό καὶ Λαρράνα.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' ὠνόμασε τὸν Βέλγον καρδινάλιον Μαξιμιλιανὸν ντὲ Φύρστεμπεργκ ὡς Ἀντιπρόεδρον τῆς «ἱεράς συνόδου ἐπὶ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας».

— Κύκλοι τοῦ Βατικανοῦ διέφευσαν τὰς δημοσιογραφικὰς πληροφορίας, ὅτι ὁ πάπας Παῦλος Στ' πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Μόσχαν.

— Ὁ καγκελλάριος τῆς Δυτικῆς Γερμανίας δρ Κίζιγκερ ἐπεσκέφθη τὸν Πάπαν Παῦλον Στ'.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' ἀπηύθυνε μῆνυμα πρὸς τὴν Διεθνή Ὁμοσπονδίαν Λουθηρανῶν ἐπὶ τῇ 20ῇ ἐπετείῳ τῆς ἰδρύσεώς της, ἥτις ἐωρτάσθη τῇ 29ῇ Ὀκτωβρίου ἐν Σουηδίᾳ. Τὸ μῆνυμα ἀπέστειλεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Πάπα ὁ καρδινάλιος Μπέα, προϊστάμενος τῆς ὑπὲρ τῆς ἐνότητος Γραμματείας, πρὸς τὸν Δρα Φρειδερίκον Σιάτζ, πρόεδρον τῆς Ὁμοσπονδίας: «Αἰσθανό-

μεθα καὶ ἡμεῖς, καθὼς καὶ σεῖς, βαθυτάτην θλίψιν διὰ τὴν πρὸ 450 ἐτῶν διαιρεθείσαν χριστιανικὴν Δύσιν καὶ οὐδένα ἐξ ὧν ἡμῶν θὰ μεμφθῶμεν διὰ τὸ τρομερὸν Σχίσμα. Θὰ προσπαθήσωμεν ὁμῶς νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐνότητα».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἰς ἡλικίαν 59 ἐτῶν ἀπεβίωσεν ὁ ἀγγλικανὸς ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Κάπ Μπλάκ, γνωστὸς ἐν Ν. Ἀφρικῇ καὶ ἀνὰ τὸν κόσμον ὡς ἀγωνιστὴς κατὰ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας του.

Τῷ 1957, ὅταν ἐξελέγη ἐπίσκοπος τοῦ Κάπ, διέταξε νὰ ἀναρτηθοῦν ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ πινακίδες φέρουσαι τὴν ἐπιγραφὴν: «Ὁ καθεδρικός οὗτος ναὸς εἶναι ἀνοικτὸς εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας ὧν τῶν φυλῶν καθ' ὅλας τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν».

Παρὰ τὰς ἀντιδράσεις καὶ ἀπειλὰς τῆς κυβερνήσεως τῆς Ν. Ἀφρικῆς, ὁ ἐκλιπὼν ἀρχιεπίσκοπος συνέχισε μέχρι θανάτου τὸν ἀγῶνά του κατὰ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Μεταρρυθμίσεως, Πριμᾶτος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον εἰς τὸν ρωακιοκαθολικὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Ἑβδομάδος προσευχῆς ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος. Πλέον τῶν 6.000 Ἀγγλικανῶν καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν παρέστησαν εἰς τὴν ἀκολουθίαν. Ἀσπασμὸν Εἰρήνης ἀντήλλαξαν ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δόκτωρ Ράμσεϋ μετὰ τοῦ καρδινάλιου Χήναν, Πριμᾶτου τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200 /40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἐνοχίου Πατριῶν, καλούμενοι τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεω ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν Ἱμῶν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 9ῃ Φεβρουαρίου 1968

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἅγιος Γεώργιος» Λευκοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 1968

† Ὁ Αἰτωλοακαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47, παρ. 1 τοῦ Α.Ν. 2200/49 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν Ἁγίου Ἐλευθερίου Ντεπῶ καὶ Ταξιαρχῶν Θεσσαλονίκης, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονίχῃ τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1968

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τοὺς Θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ.Ν. καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου Ἱ.Ν. Ἁγ. Ἰωάννου, Ἁγ. Ἰωάννου Ἀμαλιάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδ. «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ἐφημερίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1968

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Στεφάνου ἐν Βρίᾳ,

2) Ἁγίας Κυριακῆς ἐν Χράνῃ, 3) Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Ἀγίῳ Σπυρίδωνι, 4) Ἁγίου Γεωργίου ἐν Πέτρῃ (Λοκόβῃ), 5) Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου ἐν Μεθόνῃ, 6) Ἁγίου Γεωργίου ἐν Μοσχοποτάμῳ καὶ 7) Ἁγίου Γεωργίου ἐν Πόροις, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1968

† Ὁ Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν ἐκ τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν ἐνοριακῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωρίου Ὀλυμπιάς, 2) Ἁγίας Μαρίας τοῦ χωρίου Σαραντάπορον, 3) Εἰσοδίων Θεοτόκου τῆς πόλεως Ἐλασσῶνος, 4) Ἁγίας Τριάδος τοῦ χωρίου Συναμνέα, 5) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τοῦ χωρίου Ἀκρη, 6) Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ χωρίου Δρυμός, 7) Ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Συκέα, 8) Ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Φαρμάκη, 9) Ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Κεφαλόβρυσον, 10) Ἁγίας Τριάδος τοῦ χωρίου Φλάμπουρον, 11) Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωρίου Καλύβια Κοκκινοπηλοῦ, 12) Ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Γήλοφος, 13) Ἁγίας Παρασκευῆς τοῦ χωρίου Κοκκινοπηλὸς καὶ 14) Ἁγίων Ἀναργύρων τοῦ χωρίου Λιβάδιον, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Ἐλασσῶνι τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου 1968

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου χωρίου Πεύκων, 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Τριάδος χωρίου Δωρικού, 3) Ἱεροῦ Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ χωρίου Καβηρσοῦ, 4) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου χωρίου Κοίλων, 5) Ἱεροῦ Ναοῦ Προφ. Ἡλία χωρίου Μελλίας, 6) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου χωρίου Μανθείας, 7) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων χωρίου Πόρου, 8) Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου χωρίου Ερημοποτάμου Σαμοθράκης, 9) Ἱεροῦ Ναοῦ Γενν. τῆς Θεοτόκου χωρίου Λακκώματος Σαμοθράκης, 10) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος χωρίου Παλαγίας, 11) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου χωρίου Δορίσκου καὶ 12) Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Δημητρίου χωρίου Βρυσοῦλας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μεγθὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προσηρῶξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ἀλεξανδρουπόλει τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1968.

Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, Ἡ Παναγία τῆς Ἀγιάσου εἰς τὴν νῆσον Λέσβου. Μυτιλήνη 1967, σελ. 52.

Ioannis Karmiris, Die Aufnahme Andersgläubiger in die Orthodoxie, Berlin 1967, σ. 22. (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Kyrios», τ. 7, σ. 179-201).

Ἰωάννου Δ. Καραβιδουπόλου, Δρος Θ., Ἡ περὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου διδασκαλία Φίλωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας». Ἀθῆναι 1966, σελ. 57.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ γνωστικὸν κατὰ Θεωμῶν Εὐαγγέλιον. Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 54.

Τοῦ αὐτοῦ, «Ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας». Ἑρμηνεία τοῦ στιχ. Λουκᾶ 2, 14. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» 1967. Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 8.

Παντελεήμονος Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορινθίας, Ἀπολογισμὸς εἰκοσιπενταμήνου ἐκκλησιαστικῆς ἐργασίας. Κόρινθος 1968, σελ. 61.

Ἡ Ρόζα τοῦ Ταννανβούργου, Θερησκευτικὸν διήγημα. Ἐκδότης Σωτήριος Ν. Σχοινᾶς. Ἐν Βόλῳ 1967, σελ. 133.

Ἀρχιμ. Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, ἡγουμένου Ἱ. Μονῆς Πετράκη, Τὰ μυστικά τῆς εὐτυχίας. Τόμος Β'. Κηρύγματα εἰς τοὺς ἀποστόλους. Ἀθῆναι 1967, σελ. 331.

Νικολάου Παν. Παπαδοπούλου, πρωθιερέως, Παπαθανάσης Παπσυμιχαλόπουλος—Βουλευτής. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ». Ἐν Ἀθήναις 1968, σελ. 38.

Περιλήψεις Ἐγκυκλίων Ἱερῶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας τῶν ἐτῶν 1965-1967. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Διδαχή». Καλαμάτα 1968, σελ. 23.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ζητεῖ δεύτερον Ἱεροκήρυκα. Οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα δύνανται νὰ ἀπευθυνθοῦν πρὸς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν δι' αἰτήσεώς των, συνυποβάλλοντες καὶ τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Παρέχεται κατοικία δωρεάν.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ
† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἔτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Περισσότερον παρά ποτέ.

Ἐόρτια Γράμματα.

Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος Σεβαστιανοῦ, Ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος.

Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, Ὁ ἐν ἁγίοις πατῆρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ ἀπὸ ἐπισκόπου Ζιχνῶν.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμίλιανοῦ, Ἐν ὄψει τῆς Συνόδου.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν σύγχρονον Ρουμανίαν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

Νέα βιβλία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 — Ἀθῆναι — Τηλ. 530.318

Τετάρθνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι